

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΝΟΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΤΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ
ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

ΚΟΘΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: ΜΑΝΟΥΣΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος 2023

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:
Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης
Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

ΚΟΘΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος.

Κοθρά Γεωργία

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Δρ. Μανούσου Ευαγγελία

Επίκουρη Καθηγήτρια στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Λάμπρος Καρβούνης

Διδάκτωρ στο ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Χαράλαμπος Μουζάκης

Καθηγητής – Σύμβουλος στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος 2023

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

«Ευχαριστίες»

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω, την επόπτριά μου την κα. Μανούσου, η οποία ήταν πολύ καθοδηγητική και υποστηρικτική σε όλη την πορεία της διπλωματικής εργασίας, με μηνιαίες εξ αποστάσεως τηλεδιασκέψεις και "παρούσα" σε κάθε προσωπική μου ανασφάλεια, λύνοντας μου απορίες και δίνοντας μου την ώθηση να συνεχίσω. Επίσης, να ευχαριστήσω τον κ. Κωτσίδα για τις προτάσεις του για βελτίωση του Ε.Υ. και την πολύτιμη βοήθεια του σε τεχνικά ζητήματα.

Επιπρόσθετα, ένα τεράστιο ευχαριστώ σε όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Αρχικά, στους μαθητές μου του ΕΠΑΛ Αγίου Νικολάου, που με προθυμία μελέτησαν το Ε.Υ και στη συνέχεια συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια. Σίγουρα η εργασία δεν θα ήταν η ίδια χωρίς τη βοήθεια και τη συνεργασία από τις δύο συναδέλφους εκπαιδευτικούς, που με χαρά συμμετείχαν στη διαδικασία των ημι-δομημένων συνεντεύξεων, χάνοντας προσωπικό ελεύθερο χρόνο από τη διάρκεια των διαλειμμάτων του σχολείου όσο και από τις ώρες που είχαν κάποιο κενό.

Πολύτιμη ήταν η βοήθεια των δύο συμφοιτητών μου και ειδικών σε θέματα ΕξΑΕ, όχι μόνο με τη συμμετοχή τους στην έρευνα και στη διπλωματική εργασία, αλλά και καθόλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος. Μοιραστήκαμε πάρα πολλά και κυρίως "Τα τριώνυμα" θα τα δένει πλέον μια μεγάλη αγάπη και φιλία.

Τέλος, ένα τεράστιο (και το πιο σημαντικό) ευχαριστώ στους δικούς μου ανθρώπους, που έδειξαν πίστη σε εμένα, κατανόηση και υπομονή, και που χωρίς αυτούς δεν θα είχα καταφέρει να αποκτήσω όσα έχω μέχρι τώρα.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας ήταν ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και στη συνέχεια η αποτίμηση μιας συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ με τη χρήση ενός διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού, στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης και πιο συγκεκριμένα στην ενότητα: ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος. Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του εφαρμόστηκαν οι αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τους θεωρητικούς της ΕξΑΕ, και χρησιμοποιήθηκαν τα ψηφιακά εργαλεία h5p και η πλατφόρμα Chamilo. Επιπλέον σαν εισαγωγική δραστηριότητα αφόρμησης χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο ψηφιακής αφήγησης Plotagon- βίντεο 3D animation και σαν τελική δραστηριότητα αναστοχασμού η εφαρμογή Doodly. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτιμήθηκε και αξιολογήθηκε από ειδικούς γνώστες σε θέματα σχεδιασμού διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με τη χρήση ΤΠΕ, από συναδέλφους εκπαιδευτικούς της ίδιας ειδικότητας αλλά και από 42 μαθητές της Β τάξης ΕΠΑΛ, του Τομέα Υγείας Πρόνοιας και Ευεξίας. Η έρευνα ήταν μικτή (ποσοτική και ποιοτική) με σκόπιμη δειγματοληψία, και χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια κλειστού τύπου και ημιδομημένες συνεντεύξεις- focus group. Στην επεξεργασία δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου και το πρόγραμμα “IBM SPSS Statistics 20”. Τα αποτελέσματα τόσο της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής έρευνας έδειξαν ότι το υλικό ακολουθεί τις αρχές της ΕξΑΕ και της Πολυμεσικής Μάθησης, ωστόσο θεωρήθηκε ότι δεν υπήρχε αρκετή αλληλεπίδραση μέσω αυτού ανάμεσα στους μαθητές, καθώς επίσης απουσίαζαν οι εισαγωγικές δραστηριότητες πριν από τη θεωρία.

Λέξεις – Κλειδιά

Συμπληρωματική Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση , Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Υλικό, Εργαλεία Ψηφιακής Αφήγησης, Δημιουργική Απασχόληση, Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Abstract

The aim of the present research project was the design, implementation and then the evaluation of a complementary school-based Distance Education (DE) using an interactive educational material in the lesson of creative occupation and more specifically in the unit: analysis of the children's tracing. During its implementation, the principles of designing educational material according to the theorists of DE were applied, and the digital tools h5p and the Chamilo platform were used. In addition, as an introductory loading activity the digital storytelling tool Plotagon- 3D animation video was used and as a final reflection activity the Doodly application was used. The educational material was assessed and evaluated by experts in the design of interactive educational material using ICT, by fellow teachers of the same specialty and by 42 students of the 2nd class of the Secondary School of the Health Care and Wellness Sector. The survey was mixed (quantitative and qualitative) with purposive sampling, and used closed-ended questionnaires and semi-structured interviews - focus groups. Qualitative content analysis and the program "IBM SPSS Statistics v.26" were used in data processing. . The results of both the qualitative and quantitative research showed that the material follows the principles of DE and Multimedia Learning, however, it was considered that there was not enough interaction through it among the students, as well as the absence of introductory activities before the theory.

Keywords

Supplementary School Distance Education, Interactive Educational Material, Digital Storytelling Tools, Creative Engagement, Children's Trace Analysis

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	2
Abstract	3
Περιεχόμενα	4
Κατάλογος Πινάκων/ Γραφημάτων	7
Κατάλογος Εικόνων	10
Συνομογραφίες & Ακρωνύμια	11
1. Εισαγωγή	12
1.1 Προβληματική της Εργασίας- Λόγοι Επιλογής του Θέματος.....	12
1.2 Σκοπός, Στόχοι και Ερευνητικά Ερωτήματα	13
1.3 Η Συμβολή της Παρούσας Έρευνας.....	14
1.4 Δομή της Εργασίας.....	14
Μέρος Α΄: Θεωρητικό Πλαίσιο	16
2. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ)	16
2.1 Ορισμός της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης	16
2.2 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΣΕΞΑΕ)	18
2.3 Εφαρμογές της ΕξΑΕ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα	22
2.4 Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ.....	25
2.4.1 Αρχές Δημιουργίας του Εκπαιδευτικού Υλικού	25
2.4.2 Μοντέλα Σχεδιασμού του Εκπαιδευτικού Υλικού	28
2.5 Χαρακτηριστικά του Μοντέλου West- Λιοναράκη	30
2.6 Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Υλικού ΕξΑΕ.....	32
3. Γνωστικό Αντικείμενο: Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος	37

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

3.1 Ορισμός Παιδικού Ιχνογραφήματος.....	37
3.2 Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος και η Σημασία του.....	39
3.3 Το Παιδικό Ιχνογράφημα στην Εκπαίδευση.....	41
4. Το Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Υλικό	45
4.1 Σχεδιασμός και Στόχοι του Εκπαιδευτικού Υλικού	45
4.2 Αναλυτική Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Υλικού	46
Μέρος Β' : Ερευνητικό Πλαίσιο.....	54
5. Μεθοδολογία Έρευνας	54
5.1 Εισαγωγικά	54
5.2 Σκοπός της Έρευνας.....	54
5.3 Στόχοι της Έρευνας.....	55
5.4 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	55
5.5 Χρονική Περίοδος Διεξαγωγής της Έρευνας	56
5.6 Το Είδος της Έρευνας.....	56
5.7 Το Δείγμα- Οι Συμμετέχοντες στην Έρευνα	58
5.8 Τα Μέσα Συλλογής των Δεδομένων	58
5.9 Η Επεξεργασία των Ερευνητικών Δεδομένων.....	61
5.10 Περιορισμοί της Έρευνας	64
5.11 Ζητήματα Δεοντολογίας.....	64
Μέρος Γ' : Αποτελέσματα- Ανάλυση Δεδομένων	66
6. Αποτελέσματα Ποιοτικής & Ποσοτικής Έρευνας.....	66
6.1 Αποτελέσματα Ποιοτικής Έρευνας.....	66
6.1.1 Προφίλ Συμμετεχόντων (Ειδικοί & Συνάδελφοι)	66
6.1.2 Σχολιασμός των ευρημάτων.....	66

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

(e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

6.2 Αποτελέσματα Ποσοτικής Έρευνας.....	101
6.2.1 Δημογραφικά Στοιχεία Δείγματος.....	101
6.2.2 Περιγραφική Στατιστική.....	101
6.2.3 Γραμμικές συσχετίσεις.....	108
7. Συμπεράσματα και Συζήτηση.....	112
7.1 Συμπεράσματα	112
7.2 Συζήτηση	115
8. Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα.....	118
Βιβλιογραφικές Αναφορές	119
Ξενόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές	119
Ελληνόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές	125
Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής Μελέτης».....	131
Παράρτημα Β: «Ερωτηματολόγιο Ποσοτικής Μελέτης».....	153

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Κατάλογος Πινάκων/ Γραφημάτων

Γράφημα 1. Φύλο.....	101
Πίνακας 1. Άξονες Ποσοτικής Μελέτης	61
Πίνακας 2. Άξονες Ποιοτικής Μελέτης.....	64
Πίνακας 3. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση του ΕΥ.....	67
Πίνακας 4. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την αναφορά σε διαφορετικές πηγές.....	68
Πίνακας 5. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με την ύπαρξη συγκριτικής ανάλυσης πληροφοριών	68
Πίνακας 6. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με την ερμηνεία- κριτική συζήτηση των πληροφοριών	68
Πίνακας 7. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές.....	69
Πίνακας 8. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη φιλικότητα του ύφους του ΕΥ	70
Πίνακας 9. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών	70
Πίνακας 10. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με τη χρήση καθομιλουμένης γλώσσας.....	71
Πίνακας 11. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν είναι ευανάγνωστη η γραφή του ΕΥ.....	71
Πίνακας 12. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την πυκνότητα των πληροφοριών	71
Πίνακας 13. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την παρουσίαση στην οθόνη	72

Πίνακας 14. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν υπήρχε στο ΕΥ μόνο κείμενο.....	72
Πίνακας 15. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με το αν το ΕΥ περιείχε μόνο κείμενο και εικόνες	73
Πίνακας 16. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν το ΕΥ περιείχε κείμενο, εικόνες και βίντεο	73
Πίνακας 17. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν υπήρχαν χρωματικές συνθέσεις για άμεση αλληλεπίδραση.....	74
Πίνακας 18. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν τα κουμπιά είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.....	75
Πίνακας 19. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, , σχετικά με το αν τα εικονίδια είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.....	75
Πίνακας 20. Ευκολία στην πλοήγηση.....	76
Πίνακας 21. Αξιοπιστία υπερσυνδέσμων.....	76
Πίνακας 22. Συμβουλές για τη μελέτη του ΕΥ	77
Πίνακας 23. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία στο ΕΥ	78
Πίνακας 24. Ύπαρξη επεξηγηματικών σχολίων στο ΕΥ.....	78
Πίνακας 25. Ύπαρξη δραστηριοτήτων ενθαρρυντικών προς την εκπαιδευόμενο για να εκφράσει τις δικές του απόψεις σε σημαντικά ζητήματα.....	79
Πίνακας 26. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων.....	79
Πίνακας 27. Ύπαρξη δραστηριοτήτων συναισθηματικής εμπλοκής.....	80
Πίνακας 28. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευομένων.....	81
Πίνακας 29. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος ομάδας.....	81
Πίνακας 30. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει τις απόψεις του.....	82
Πίνακας 31. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης	83
Πίνακας 32. Δραστηριότητες για ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης	84

Πίνακας 33. Δραστηριότητες για ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση.....	85
Πίνακας 34. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα.....	85
Πίνακας 35. Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα ...	86
Πίνακας 36. Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας	87
Πίνακας 37. Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας.....	87
Πίνακας 38. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο γνώσεων βάσει των προσδοκώμενων.....	88
Πίνακας 39. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο δεξιοτήτων βάσει των προσδοκώμενων.....	88
Πίνακας 40. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο στάσεων βάσει των προσδοκώμενων.....	88
Πίνακας 41. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα.....	89
Πίνακας 42. Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή).....	90
Πίνακας 43. Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)	90
Πίνακας 44. Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)	91
Πίνακας 45. Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)	91
Πίνακας 46. Φιλική γλώσσα (Αρχή της Προσωποποίησης)	92
Πίνακας 47. Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή της Προσωποποίησης).....	92
Πίνακας 48. Ηχητική παρουσίαση (Αρχή της Προσωποποίησης)	93
Πίνακας 49. Φιλικό ύφος ηχητική παρουσίασής (Αρχή της Φωνής)	93
Πίνακας 50. Φιλικός χαρακτήρας- Avatar (Αρχή της Εικόνας).....	93
Πίνακας 51. Τμηματική παρουσίαση περιεχομένου (Αρχή της Κατάτμησης)	94
Πίνακας 52. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή της Προσωποποίησης).....	94
Πίνακας 53. Μακροσκελή κείμενα (Αρχή της Κατάτμησης)	95
Πίνακας 54. Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή της Σηματοδότησης).....	96
Πίνακας 55. Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή της Σηματοδότησης).....	96

Πίνακας 56. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή της Προπαίδευσης).....	96
Πίνακας 57. Δυνατά στοιχεία του Ε.Υ.....	99
Πίνακας 58. Προτάσεις βελτίωσης του Ε.Υ.....	100
Πίνακας 59. Οργάνωση εκπαιδευτικού υλικού	103
Πίνακας 60. Χρηστικότητα της πλατφόρμας για τη συμπληρωματική ΕξΑΕ	103
Πίνακας 61. Κατανόηση του Εκπαιδευτικού Υλικού	105
Πίνακας 62. Εκπαιδευτικό υλικό και αλληλεπίδραση	105
Πίνακας 63. Εκπαιδευτικό υλικό και αναστοχασμός- αυτοαξιολόγηση.....	106
Πίνακας 64. Εκπαιδευτικό υλικό και πολυμεσική μάθηση.....	108
Πίνακας 65. Έλεγχος κανονικότητας.....	109
Πίνακας 66. Συσχετίσεις Spearman 1	110
Πίνακας 67. Συσχετίσεις Spearman 2	111

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Κεντρική Οθόνη Ε.Υ στο Chamilo	48
Εικόνα 2: Επεξήγηση Κουμπιών	48
Εικόνα 3: Άσκηση μοναδικής επιλογής.....	49
Εικόνα 4: Άσκηση συμπλήρωσης κενών	50
Εικόνα 5: Άσκηση αναγραμματισμού.....	50
Εικόνα 6: Διάφορες δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης	51
Εικόνα 7: Οδηγίες για εκτέλεση της αλληλεπιδραστικής δραστηριότητας στο Padlet	51
Εικόνα 8: Η εκτέλεση της δραστηριότητας του Padlet.....	52
Εικόνα 9: Βίντεο που δημιουργήθηκε από το εργαλείο Plotagon.....	52
Εικόνα 10: Βίντεο που δημιουργήθηκε από το εργαλείο Doodly	53

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Συνομογραφίες & Ακρωνύμια

ΕξΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΣΕΞΑΕ	Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Ε.Υ	Εκπαιδευτικό Υλικό
Δ.Ε	Διπλωματική Εργασία
Μ.Ο	Μέσος Όρος
Τ.Α	Τυπική Απόκλιση

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1. Εισαγωγή

Στην εισαγωγή παρουσιάζονται το θέμα της ερευνητικής εργασίας και γίνεται ανάλυση της προβληματικής της εργασίας, διατυπώνοντας τους λόγους επιλογής του θέματος. Στη συνέχεια αναφέρονται ο σκοπός, οι στόχοι καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν από αυτούς. Στο τέλος παρουσιάζονται συνοπτικά η δομή της εργασίας και το περιεχόμενο των επόμενων κεφαλαίων.

1.1 Προβληματική της Εργασίας- Λόγοι Επιλογής του Θέματος

Θέμα της παρούσας εργασίας που εκπονήθηκε στα πλαίσια διπλωματικής του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)», είναι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αποτίμηση μιας συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ με τη χρήση διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού, στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης σε μαθητές ΕΠΑΛ: ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος.

Η προβληματική της παρούσας μελέτης, εστιάζει στο εάν το διαδραστικό υλικό το οποίο δημιουργήθηκε, είναι σχεδιασμένο βάσει των αρχών της ΕξΑΕ και πληροί τις αρχές που περιλαμβάνει η Γνωστική Θεωρία Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2021). Επιπλέον μέσω της τριγωνοποίησης της έρευνας – πολυμεθοδικό είδος, εξετάζεται η οπτική ως προς τα παραπάνω ζητήματα τόσο από μαθητές και εκπαιδευτικούς, όσο και από τελειόφοιτους του ΠΜΣ που θα έχουν το ρόλο του κριτικού αναγνώστη. Με το συνδυασμό περισσότερων λοιπόν από δύο μεθόδων συλλογής δεδομένων στόχος είναι η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της συγκεκριμένης έρευνας.

Παράλληλα, η μελέτη αυτή μπορεί να συνεισφέρει στο να αναδειχθεί η σημασία που έχει το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό λογισμικό ΕξΑΕ για το μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης σε μαθητές ΕΠΑΛ, ενώ αναδεικνύεται το γεγονός ότι μέσω αυτού αναπτύσσεται η κριτική σκέψη των μαθητών/τριών, ενώ επιπλέον βελτιώνονται οι δεξιότητές τους και εξελίσσονται ως προς το γνωστικό τους επίπεδο.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε με αφορμή την παρούσα χρονική περίοδο, όπου η ανθρωπότητα βιώνει την μετα-Covid εποχή και ακόμα προσπαθεί να προσαρμοστεί στην νέα πραγματικότητα. Η περίοδος της πανδημίας με όλα τα μέτρα και τους περιορισμούς που περιλάμβανε, επέφερε πρωτόγνωρες καταστάσεις και είχε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις σε πολλούς τομείς, μεταξύ των οποίων είναι και η εκπαίδευση. Παρόλο που η ΕξΑΕ δεν αποτελεί ένα στοιχείο πρωτόγνωρο για τους εκπαιδευτικούς, ουδέποτε στο παρελθόν κρίθηκε τόσο αναγκαία η χρήση της στη σχολική εκπαίδευση όσο κατά την περίοδο της πανδημίας. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών σ' ένα περιβάλλον ΕξΑΕ είναι αρκετοί. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι δημιουργικός, προσαρμοστικός αλλά και εξειδικευμένος στη χρήση της τεχνολογίας, προκειμένου να συμμετέχει ενεργά στην (εξ αποστάσεως) εκπαιδευτική διαδικασία και να υποστηρίζει τους μαθητές του (Alhabeeb & Rowley, 2018). Επιπλέον στις αρμοδιότητες των εκπαιδευτικών στην ΕξΑΕ είναι να βρίσκουν τρόπους και να ξεπερνάνε οποιαδήποτε πρόκληση έχει αυτή η μορφή εκπαίδευσης, ώστε να είναι σε θέση και να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι μαθητές έχουν ίσες ευκαιρίες στη μάθηση αλλά και στην επιτυχία. Όλα τα παραπάνω κατέδειξαν τη δυσκολία της προσαρμογής ενός μεγάλου αριθμού της εκπαιδευτικής κοινότητας και για το λόγο αυτό η ΕξΑΕ κρίθηκε ως μια διαδικασία αγχωτική σε αρκετές έκτακτες περιπτώσεις (Andrea & Beatriz, 2023; Papazis et al., 2022). Αναδείχθηκε έτσι λοιπόν, η ανάγκη να επενδύσουν τόσο οι σχεδιαστές εκπαιδευτικών προγραμμάτων όσο και οι μελετητές ακόμα παραπάνω σ' αυτήν, καθώς οι δυνατότητες οι οποίες προσφέρει, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και εκτός των περιόδων αναγκαστικού εγκλεισμού.

1.2 Σκοπός, Στόχοι και Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας, οι στόχοι καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα αναλύονται στο κεφάλαιο 5, που αφορά τη μεθοδολογία της παρούσας έρευνας.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1.3 Η Συμβολή της Παρούσας Έρευνας

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι πολύ προσοδοφόρα και μπορεί να δράσει επικουρικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδιαίτερος όταν οι εκπαιδευτικοί έχουν την απαιτούμενη κατάρτιση και γνωρίζουν τις υφιστάμενες ανάγκες των μαθητών του. Μέσω της αξιολόγησης του υλικού της συμπληρωματικής ΕξΑΕ μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωσή του, αλλά και η προσαρμογή του στις ανάγκες των μαθητών. Επιπλέον, η έρευνα αυτή αναδεικνύει τη σημαντικότητα των νέων τεχνολογικών και τις δυνατότητες που προσφέρει η μικτή μάθηση τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γι'αυτό το λόγο, επιπρόσθετο επιθυμητό αποτέλεσμα της διπλωματικής εργασίας είναι οι εξοικείωση των συμμετεχόντων με τις ΤΠΕ.

Το εκπαιδευτικό υλικό που θα δημιουργηθεί θα παρέχεται δωρεάν σε συναδέλφους εκπαιδευτικούς σαν συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ, καθώς δεν υπάρχει προς το παρόν κάτι αντίστοιχο για χρήση. Επίσης, το υλικό αυτό θα χαρακτηρίζεται ως πολυμεσικό εφόσον περιλαμβάνει, ήχους, εικόνες και βίντεο, αλλά και ως διαδραστικό εφόσον οι συμμετέχοντες καλούνται να εκτελέσουν διάφορες δραστηριότητες και να συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

1.4 Δομή της Εργασίας

Η εργασία εκτείνεται σε τρία μέρη και 7 κεφάλαια. Αναλυτικότερα, στο πρώτο μέρος που περιλαμβάνει το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας παρουσιάζεται: η εισαγωγή με την προβληματική της εργασίας, οι λόγοι επιλογής του θέματος, ο σκοπός και η σημασία της έρευνας καθώς και οι στόχοι της σε αντιστοιχία με τα ερευνητικά ερωτήματα, στα οποία θα επιχειρηθεί να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών σχετικά με τη χρήση εκπαιδευτικού υλικού σχεδιασμένου με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ καθώς και σχετικών ειδικών. Στη συνέχεια, γίνεται επισκόπηση στη διεθνή βιβλιογραφία καθώς και η εννοιολογική αποσαφήνιση των βασικών όρων. Πιο συγκεκριμένα, το δεύτερο κεφάλαιο αφορά την ΕξΑΕ, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού μέσω αυτής αλλά και τις εφαρμογές της στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, παρουσιάζεται η έννοια της ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

συμπληρωματικής μάθησης, οι εφαρμογές της και οι μέθοδοι δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού εντός του πλαισίου της, ενώ στην πορεία στο τρίτο κεφάλαιο, η μελέτη πραγματεύεται την έννοια του παιδικού ιχνογραφήματος και τη σημασία της ανάλυσής του. Η αναζήτηση των βιβλιογραφικών πηγών έγινε από το Google Scholar καθώς και από ιδρυματικά αποθετήρια. Στο επόμενο κεφάλαιο που είναι και το τελευταίο του πρώτου μέρους, στο κεφάλαιο 4, δίνεται αναλυτική περιγραφή του εκπαιδευτικού υλικού με έμφαση στο σχεδιασμό και στους στόχους του.

Στο δεύτερο μέρος, στο 5^ο κεφάλαιο, παρουσιάζονται η μεθοδολογική προσέγγιση της εργασίας, το δείγμα της έρευνας, τα μέσα συλλογής των δεδομένων, η ερευνητική διαδικασία, οι περιορισμοί της έρευνας και τα ζητήματα δεοντολογίας. Επίσης, γίνεται η παρουσίαση του Ε.Υ που δημιουργήθηκε με τη χρήση του περιβάλλοντος H5P και υποστηρίχθηκε από την πλατφόρμα Chamilo.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος, και συγκεκριμένα στα κεφάλαια 6 και 7, γίνεται η παρουσίαση και η περιγραφή των αποτελεσμάτων των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού. Οι συμμετέχοντες αφού μελέτησαν το Ε.Υ, κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο (μαθητές & ειδικοί ΕξΑΕ) και να απαντήσουν σε δια ζώσης συνέντευξη σε focus-group (συνάδελφοι εκπαιδευτικοί). Στη συνέχεια γίνεται η περιγραφή των αποτελεσμάτων των απόψεων των μαθητών/τριών σχετικά με την ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος πριν την παρέμβαση αλλά και μετά, χρησιμοποιώντας το νέο τρόπο διδασκαλίας στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης, με τη μέθοδο της συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ. Επιπλέον, γίνεται η παρουσίαση και η περιγραφή των αποτελεσμάτων των απόψεων των φοιτητών/τριων σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό και το κατά πόσο έχει δημιουργηθεί βάσει των αρχών και της μεθοδολογίας της ΕξΑΕ. Τέλος, διατυπώνονται η συζήτηση, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Μέρος Α': Θεωρητικό Πλαίσιο

2. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ)

2.1 Ορισμός της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια εκπαιδευτική μέθοδος η οποία εντοπίζεται στην βιβλιογραφία από παλιά, χωρίς ωστόσο να έχει οριστεί σαφώς πότε έκανε τα πρώτα της βήματα. Στα μέσα του προηγούμενου αιώνα, η μέθοδος αυτή παρουσιάζει αυξητική τάση και έτσι ξεκίνησαν να υπάρχουν οι πρώτοι ορισμοί της. Ένας εκ των σημαντικότερων ορισμών της δόθηκε από τον Keegan (1980) ο οποίος χρησιμοποίησε τα έξι κύρια στοιχεία που την διέπουν ούτως ώστε να μπορέσει να της δώσει έναν σφαιρικό και πλήρη ορισμό. Κατά τον Keegan λοιπόν, η ΕξΑΕ χαρακτηρίζεται από:

- Την ύπαρξη απόστασης μεταξύ εκπαιδευόμενου και εκπαιδευτή, που επιφέρει τον διαχωρισμό της εκπαιδευτικής αυτής μορφής από την δια ζώσης εκπαίδευση η οποία λαμβάνει χώρα «πρόσωπο με πρόσωπο» (Face-to-Face).
- Την ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού οργανισμού που επιδρά και συνεισφέρει ούτως ώστε να μπορεί να λαμβάνει αυτή χώρα, γεγονός το οποίο επιφέρει το διαχωρισμό ανάμεσα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την ιδιωτική μελέτη.
- Την χρήση τόσο έντυπου υλικού όσο και τεχνολογικών μέσων που ποικίλουν σε είδος και μορφή, για να μπορέσει να μειωθεί κατά κάποιον τρόπο η υφιστάμενη απόσταση μεταξύ εκπαιδευόμενου και εκπαιδευτή και να γίνει εφικτή η μετάδοση του εκπαιδευτικού περιεχομένου που υπάρχει για το εκάστοτε διδασκόμενο μάθημα.
- Την παροχή της δυνατότητας να γίνεται αμφίδρομη επικοινωνία ούτως ώστε να διευκολύνεται ο εκπαιδευόμενος καθόλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας.
- Τη δυνατότητα να οργανώνονται περιστασιακές συναντήσεις στις οποίες το περιεχόμενο θα έχει σκοπό να διδάξει αλλά και να κοινωνικοποιήσει τους συμμετέχοντες.

- Τη συμμετοχή από πλευράς των εκπαιδευομένων σε μια μορφή εκπαίδευσης η οποία έχει προσαρμοστεί στις ανάγκες της εποχής, και που μπορεί να δημιουργήσει άτομα παραγωγικά για την αγορά εργασίας.

Ο ερευνητής αυτός εμπλουτίζει σε μεγάλο βαθμό τους παλαιότερους ορισμούς που είχαν αποδοθεί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, κάνοντας συγκερασμό κυρίαρχων σκέψεων που έχουν συσχέτιση μαζί της (Black, 2013) και γι' αυτό το λόγο διαδόθηκε ευρύτατα και στη συνέχεια έγινε ο πιο αποδεκτός παγκοσμίως (Moore & Kearsley, 2011). Οι περισσότερες από τις μελέτες, ακόμα και οι πιο πρόσφατες, διέπονται από σύμπνοια απόψεων ως προς το ότι η ΕξΑΕ σημαίνει τον φυσικό διαχωρισμό μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών, που γεφυρώνεται ωστόσο με τη χρήση κάποιου τεχνολογικού εξοπλισμού και των ΤΠΕ (Keegan, 2013).

Σύμφωνα με τον Holmberg (1989), η ΕξΑΕ είναι μια μέθοδος που είναι πιο αποτελεσματική όταν λαμβάνει χώρα διαμέσου κάποιας «καθοδηγούμενης διδακτικής συνομιλίας» η οποία στην ουσία πρόκειται για «φιλική συνομιλία» που στηρίζεται στη θεωρία της συναλλακτικής απόστασης. Πολύ αργότερα, οι Simonson & Seepersaud (2019) προέβησαν σε προσθήκη του ορισμού της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη συμπλήρωση κάποιων νέων κριτηρίων βάσει των δεδομένων της εποχής, όπως είναι η αναγκαιότητα να λαμβάνει χώρα εντός των πλαισίων ενός εκπαιδευτικού οργανισμού με αμφίδρομη επικοινωνία και εξατομικευμένη διδασκαλία. Κατά τη σήμερον ημέρα, η ΕξΑΕ είναι -σύμφωνα με τον πιο διαδεδομένο ορισμό της- η «εκπαίδευση που κάνει χρήση μίας ή περισσότερων τεχνολογιών για την παροχή διδασκαλίας σε εκπαιδευόμενους οι οποίοι βρίσκονται μακριά από τον εκπαιδευτή παρέχοντας όμως την υποστήριξη της τακτικής και ουσιαστικής αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτή με ασύγχρονο ή σύγχρονο τρόπο». Και οι δύο μορφές (ασύγχρονη και σύγχρονη διδασκαλία), παρουσιάζουν πλεονεκτήματα στους εκπαιδευόμενους- συμμετέχοντες. Πιο συγκεκριμένα με τον ασύγχρονο τρόπο δίνεται η δυνατότητα αλληλεπίδρασης των συμμετεχόντων χωρίς την χρονική πίεση, ενώ στη σύγχρονη διδασκαλία παρέχεται άμεση επικοινωνία και ανατροφοδότηση σε πραγματικό χρόνο και με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. (Αναστασιάδης, 2004, όπως αναφέρεται στο Αναστασιάδης 2014). Η ΕξΑΕ συνδράμει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενώ

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

αποτελεί πλέον σημαντικό κομμάτι για τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλες τις χώρες ανά το παγκόσμιο. Οι αυξανόμενες ανάγκες που υπάρχουν για ολοένα και περισσότερη ανέλιξη των μαθητών και των εκπαιδευομένων εν γένει και οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιφέρει την έκρηξη του ενδιαφέροντος για την ΕξΑΕ.

2.2 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΣΕΞΑΕ)

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΣΕΞΑΕ), επίσης γνωστή και ως διαδικτυακή μάθηση, είναι μια μορφή εκπαίδευσης όπου οι μαθητές μαθαίνουν εξ αποστάσεως, συνήθως μέσω της χρήσης διαδικτυακών μέσων. Η μάθηση λοιπόν με αυτή τη μορφή, μπορεί να λάβει χώρα τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά και η εξοικείωση των μαθητών με αυτή το επιτρέπει. Σύμφωνα με τους Κελεκίδου και συν. (2017) από το 2009 ήδη η Unicef αναγνώρισε τη σημαντικότητα του ρόλου της ΣΕΞΑΕ στην εξάλειψη των οικονομικών, γεωγραφικών και κοινωνικών εμποδίων που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν οι μαθητές ανά τον κόσμο, αλλά και στην αντιμετώπιση διαφόρων εκπαιδευτικών προβλημάτων όπως είναι η έλλειψη εκπαιδευτικών, ο μεγάλος αριθμός των μαθητών, οι ανάγκες για διαφοροποίηση στη διδασκαλία κλπ. Εν γένει, η UNICEF υποστηρίζει πρωτοβουλίες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για παιδιά σε όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα σε περιοχές χαμηλού εισοδήματος και πληγείσες από κρίσεις, όπου η πρόσβαση στην εκπαίδευση είναι περιορισμένη. Επίσης, συνεργάζεται με κυβερνήσεις και εταιρίες για να παρέχει εκπαιδευτικό υλικό, τεχνική υποστήριξη και σύνδεση στο διαδίκτυο σε μαθητές και καθηγητές για να διασφαλίσει ότι έχουν τους πόρους που χρειάζονται για να συνεχίσουν να μαθαίνουν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, έχει τονίσει τη σημασία της προτεραιότητας των πιο ευάλωτων παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των κοριτσιών, των παιδιών με αναπηρίες και εκείνων που ζουν στη φτώχεια, σε πρωτοβουλίες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή στοχευόμενης υποστήριξης για να διασφαλιστεί ότι αυτά τα παιδιά έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία και τους πόρους που χρειάζονται για να συμμετάσχουν στην εξ αποστάσεως

εκπαιδευτική διαδικασία, κάτι το οποίο έγινε ακόμα πιο έντονα κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης λόγω της πανδημίας Covid-19 (UNICEF, 2020). Συνολικά, το έργο της UNICEF για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ήταν ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά σε όλο τον κόσμο έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, ακόμη και σε περιόδους κρίσης.

Βάσει της βιβλιογραφίας, δύο είναι τα κυρίαρχα μοντέλα τα οποία υφίστανται στην ΣΕΞΑΕ (Βασάλα και συν, 2005) και αυτά είναι: το συμπληρωματικό και το αυτοδύναμο μοντέλο. Κατά το συμπληρωματικό μοντέλο, η εκπαίδευση παρέχει υποστήριξη προς το συμβατικό σχολείο διαμέσου της παροχής επιπρόσθετου εκπαιδευτικού υλικό και προσφέροντας γνώσεις και διαδικτυακά μαθήματα τα οποία δεν διδάσκονται στο συμβατικό πρόγραμμα σπουδών. Στην περίπτωση του αυτοδύναμου μοντέλου ωστόσο, η εκπαίδευση η οποία παρέχεται δεν εξαρτάται από την συμβατική σχολική εκπαίδευση και έτσι μπορούμε να καταλάβουμε ότι τα δυο μοντέλα έχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις και το καθένα επιλέγεται βάσει των αναγκών και της στοχοθεσίας που έχει γίνει.

Για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων εντός του πλαισίου της ΣΕΞΑΕ αρμόδιοι είναι θεσμικοί φορείς οι οποίοι είναι συγκεκριμένοι και δρουν είτε σε εθνικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο. Οι εν λόγω φορείς είναι υπεύθυνοι τόσο για τον σχεδιασμό όσο και για την υλοποίηση των εν λόγω προγραμμάτων στην Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και μέσω αυτών μπορεί κάποιος να λάβει τίτλο σπουδών ο οποίος είναι ισότιμος με αυτούς που προσφέρονται κατά τη συμβατική σχολική εκπαίδευση, λαμβάνονται υπόψη τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν σε τοπικό επίπεδο.

Ιδιαίτερος σημαντικό για την αποτελεσματικότητα της ΣΕΞΑΕ είναι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε διάφορες Διαδικτυακές Κοινότητες Πρακτικής, που είναι κοινωνικά δίκτυα μέσω των οποίων μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, να συνεργάζονται, να διαμοιράζουν το εκπαιδευτικό τους υλικό, να ανταλλάσσουν γνώσεις και κοινά ενδιαφέροντά και τέλος, να σχεδιάζουν από κοινού ομαδοσυνεργατικές δράσεις (Daniel, 2010). Ένα τέτοιο παράδειγμα διαδικτυακής κοινότητας εκπαιδευτικών είναι η κοινότητα «Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης Μαθαίνω -Κατασκευάζω -

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Συνεργάζομαι – Επικοινωνώ»¹ η οποία αποτελεί μια διαδικτυακή κοινότητα πρακτικής στην οποία συμμετέχουν 1700+ μέλη και ο τομέας της είναι η χρήση των ΤΠΕ σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Η ΣΕΞΑΕ προσφέρει μια σειρά από οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της ευελιξίας, της προσβασιμότητας και της ικανότητας προσαρμογής της μάθησης στις ατομικές ανάγκες (Σοφός & Kron, 2010). Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ότι βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τεχνολογία για τη μάθηση. Οι μαθητές και οι δάσκαλοι χρειάζονται πρόσβαση σε υπολογιστή ή tablet με σύνδεση στο διαδίκτυο για να συμμετέχουν σε διαδικτυακά μαθήματα, να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό και να επικοινωνούν μεταξύ τους. Αυτή η εξάρτηση από την τεχνολογία παρουσιάζει μερικές μοναδικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε αξιόπιστη τεχνολογία και του ψηφιακού χάσματος. Δεν έχουν όλοι οι μαθητές πρόσβαση σε internet υψηλής ταχύτητας, υπολογιστές ή tablet, κάτι που μπορεί να εμποδίσει την ικανότητά τους να συμμετέχουν σε διαδικτυακά μαθήματα και να ολοκληρώσουν εργασίες (Γκιμίσης & Αποστολάκης, 2011).

Μια άλλη σημαντική ιδιαιτερότητα της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ότι προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία από την παραδοσιακή μάθηση στην τάξη όπως αναφέρθηκε και παραπάνω (Σοφός & Kron, 2010). Οι μαθητές μπορούν να ολοκληρώσουν μαθήματα και εργασίες με τα δικά τους χρονοδιαγράμματα, κάτι που μπορεί να είναι ιδιαίτερα επωφελές για μαθητές που έχουν επαγγελματικές ή οικογενειακές ευθύνες. Ωστόσο, αυτή η ευελιξία απαιτεί επίσης από τους μαθητές να παρακινούνται από τον εαυτό τους και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τον χρόνο τους, καθώς δεν έχουν τη δομή μιας παραδοσιακής τάξης που να τους καθοδηγεί.

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρει επίσης την ευκαιρία για εξατομικευμένη μάθηση, καθώς οι μαθητές μπορούν να εργαστούν με τον δικό τους ρυθμό και να έχουν πρόσβαση σε ποικίλο εκπαιδευτικό υλικό. Οι δάσκαλοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία για να προσαρμόσουν τα μαθήματα στις ανάγκες των μεμονωμένων μαθητών,

¹<https://logogreekworld.ning.com>

παρέχοντας πρόσθετους πόρους ή και υποστήριξη όπου χρειάζεται. Ωστόσο, αυτή η εξατομικευμένη προσέγγιση απαιτεί επίσης από τους δασκάλους να κατανοούν καλά τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία κάθε μαθητή και να παρέχουν στοχευμένη ανατροφοδότηση και υποστήριξη (Βασάλα, 2005).

Η συνεργατική μάθηση ένα ακόμη χαρακτηριστικό της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς τα διαδικτυακά μαθήματα και τα ομαδικά έργα απαιτούν από τους μαθητές να συνεργάζονται εξ αποστάσεως. Αυτή η συνεργασία μπορεί να διευκολυνθεί μέσω τηλεδιάσκεψης και άλλων διαδικτυακών εργαλείων, αλλά απαιτεί επίσης ισχυρές επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητα αποτελεσματικής εργασίας σε εικονικό περιβάλλον. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν ομαδικές και επικοινωνιακές δεξιότητες που είναι απαραίτητες στο σημερινό χώρο εργασίας (Γκιμίσης & Αποστολάκης, 2011).

Ιδιαίτερος σημαντικό ρόλο κατά τη σχολική ΕξΑΕ παίζει η έννοια της πολυμορφικότητας, βάσει της οποίας το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι ποιοτικό και να αξιοποιούνται όλα τα εργαλεία που υπάρχουν και τα μέσα για τη μεταφορά της πληροφορίας με παιδαγωγικούς όρους ούτως ώστε να ενεργοποιείται ο μαθητής και να μπορεί να λειτουργεί με αυτονομία προς την αυτομάθηση εντός του εξ αποστάσεως μαθησιακού περιβάλλοντος (Λιοναράκης, 2005). Είναι πρόδηλο λοιπόν, ότι κατά στην ΣΕξΑΕ μπορεί ο μαθητής όχι μόνο να επιτύχει τους μαθησιακούς του στόχους, αλλά να αποκτήσει και επιπρόσθετες δεξιότητες οι οποίες θα τον κάνουν μελλοντικά πιο χρήσιμο πολίτη εντός του πλαισίου της σύγχρονης κοινωνίας.

Η αξιολόγηση και η ανατροφοδότηση είναι κρίσιμα στοιχεία της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι δάσκαλοι πρέπει να αναπτύξουν αξιολογήσεις που μπορούν να ολοκληρωθούν εξ αποστάσεως και εξακολουθούν να παρέχουν ακριβή και ουσιαστική ανατροφοδότηση στους μαθητές. Αυτό απαιτεί τη χρήση τεχνολογίας για τη δημιουργία και τη διαχείριση αξιολογήσεων, καθώς και τη δυνατότητα ανάλυσης δεδομένων και παροχής ανατροφοδότησης από απόσταση (Καμπύλης, 2017). Οι μαθητές πρέπει επίσης να μάθουν πώς να κάνουν τεστ και να ολοκληρώνουν εργασίες στο διαδίκτυο, κάτι που μπορεί να είναι μια σημαντική προσαρμογή για όσους έχουν συνηθίσει σε παραδοσιακές εργασίες που βασίζονται σε χαρτί.

Τέλος, η κοινωνική αλληλεπίδραση είναι ένα ουσιαστικό συστατικό της μαθησιακής εμπειρίας και η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει ορισμένες μοναδικές προκλήσεις από αυτή την άποψη. Ενώ τα διαδικτυακά εργαλεία μπορούν να διευκολύνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία, δεν μπορούν να αναπαράγουν πλήρως τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον της τάξης. Οι δάσκαλοι πρέπει να βρουν τρόπους να δημιουργήσουν μια αίσθηση κοινότητας και να ενθαρρύνουν την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, ακόμη και σε εικονικό περιβάλλον (Καμπύλης, 2017).

Συμπερασματικά, η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει μια σειρά από ιδιαιτερότητες, χαρακτηριστικά αλλά και προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές λαμβάνουν ποιοτική εκπαίδευση. Ενώ προσφέρει ευελιξία, εξατομικευμένη μάθηση και ευκαιρίες συνεργατικής μάθησης, απαιτεί επίσης πρόσβαση σε αξιόπιστη τεχνολογία, αυτο-κίνητρα και αποτελεσματικές δεξιότητες διαχείρισης χρόνου. Οι δάσκαλοι πρέπει να είναι σε θέση να δημιουργούν αξιολογήσεις και να παρέχουν ανατροφοδότηση από απόσταση, ενώ παράλληλα διευκολύνουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και δημιουργούν μια αίσθηση κοινότητας μεταξύ των μαθητών. Αντιμετωπίζοντας αυτές τις ιδιαιτερότητες, η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει μια αποτελεσματική και ελκυστική μαθησιακή εμπειρία για τους μαθητές.

2.3 Εφαρμογές της ΕξΑΕ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Στην περίπτωση του ελλαδικού χώρου, η απαρχή της ανοικτής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης έγινε με την ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), ενώ στην πορεία πολλά άλλα Πανεπιστήμια και Κολλέγια ξεκίνησαν επίσης τη δραστηριοποίησή τους στον τομέα αυτό (Λιοναράκης, 2001) καθώς είδαν τις δυνατότητες που προσφέρει.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕξΑΕ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έγινε ευρέως γνωστή κατά την περίοδο της πανδημίας του Covid-19. Την περίοδο εκείνη, το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

και Θρησκευμάτων μερίμνησε ούτως ώστε να ενεργοποιηθούν ψηφιακά εργαλεία για να μπορέσει να γίνει εξ αποστάσεως διδασκαλία κατά την πρώτη και τη δεύτερη περίοδο της καραντίνας, παρέχοντας αυτονομία στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις σχολικές μονάδες να κάνουν διάφορες προσαρμογές της διδασκαλίας στις ανάγκες των εκπαιδευομένων και των μαθητών. Στην περίπτωση της πρώτης καραντίνας, η κύρια μέριμνα ήταν να γίνει η επανάληψη της ήδη διδαχθείσας ύλης, ωστόσο κατά τη δεύτερη καραντίνα, η διδασκαλία αποσκοπούσε στην κάλυψη της ύλης της κάθε σχολικής χρονιάς. Στην δεύτερη καραντίνα, υπήρξαν πιέσεις για να εφαρμοστούν από τους εκπαιδευτικούς τόσο οι σύγχρονες όσο και οι ασύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας, όπως και πιέσεις για πρόοδο της διδακτικής ύλης, κάτι το οποίο προκάλεσε προβλήματα και σε κάποιες περιπτώσεις και ανταγωνισμό μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων. Μη διαθέτοντας αρκετοί εκπαιδευτικοί ούτε την δέουσα κατάρτιση για την χρήση των ΤΠΕ και την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ούτε τον δέοντα χρόνο για να μπορέσουν να κάνουν προσαρμογή του δια ζώσης μαθήματός τους σε εξ' αποστάσεως μάθημα, προέβησαν απλώς σε χρήση των πλατφορμών e-me και e-class για τους σκοπούς της ασύγχρονης εκπαίδευσης, ενώ για την σύγχρονη εκπαίδευση είχε χρησιμοποιηθεί η πλατφόρμα Webex Meetings άνευ ωστόσο υψηλού ποσοστού επιτυχίας (Κυριακίδου, 2022· Γιαγιάκου, 2023). Ένα βασικό πρόβλημα που οποίο ανέκυψε όπως προαναφέρθηκε ήταν η έλλειψη τεχνογνωσίας από πολλούς εκπαιδευτικούς, κατά κύριο λόγο μεγαλύτερης ηλικίας, το οποίο είναι ένα γεγονός που αναδεικνύει την απουσία της ουσιαστικής εκπαίδευσής από παλαιότερα στην χρήση των ΤΠΕ για εκπαιδευτικούς σκοπούς, κάτι το οποίο είναι αναπόσπαστο κομμάτι για την ΕξΑΕ, όπως διαπιστώνεται και από τη διεθνή βιβλιογραφία (Hershkovitz et al., 2023).

Επιπλέον, ο Αγγελάκος (2020) επισημαίνει για την περίπτωση της Ελλάδας πως δεν έγινε εφαρμογή του περιεχομένου, της μορφής και των μεθόδων που διέπουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά πολλοί εκπαιδευτικοί απλώς επέλεξαν να μεταφέρουν αυτούσιες τις πρακτικές της δασκαλοκεντρικής και αναπαραγωγικής μάθησης, σύμφωνα με την οποία οι μαθητές αποτελούν παθητικούς δέκτες και στην ουσία υπάρχει απουσία αλληλεπίδρασης. Οι μέθοδοι αυτοί, θεωρούνται ακατάλληλες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς η αλληλεπίδραση και η μαθητοκεντρική προσέγγιση είναι αναγκαία σε κάθε στάδιό της. Είναι

υψίστης σημασίας για την αποτελεσματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση το εκάστοτε μάθημα να μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, να λαμβάνει χώρα η συζήτηση και να υφίσταται συνεχής αλληλεπίδραση και επικοινωνία ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο, κάτι που σε αρκετές περιπτώσεις δεν εμφανίστηκε. Αυτό σημαίνει ότι παρατηρήθηκε απουσία της ανοιχτότητας, της ομαδοσυνεργατικότητας, καθώς και της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης οι οποίες είναι αναγκαίες σύμφωνα με τις μοντέρνες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, ενώ κατά το πέρας της διαδικασίας, δεν έλαβε χώρα ο αναγκαίος αναστοχασμός για να μπορέσει να αποτιμηθεί την αποτελεσματικότητάς της.

Στον ελλαδικό χώρο, πληθώρα μελετών έχει λάβει χώρα σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά την περίοδο των εγκλεισμών λόγω της πανδημίας του SARS-CoV-2. Πολλές μελέτες έχουν αναδείξει τις δυσκολίες που υπήρχαν στην έλλειψη υποδομών (Papazoglou & Kostas, 2022 · Γιαγιάκου, 2023), ενώ ωστόσο, αναδείχθηκε τόσο η σημασία της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ως προς την χρήση των ΤΠΕ και στην ΕξΑΕ εν γένει (Giannouli et al., 2021) αλλά και το θετικό στοιχείο της ανάπτυξης της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των εκπαιδευτικών (Κυριακίδου, 2022).

Τα παραπάνω προβλήματα τα οποία περιγράφονται κατά την εφαρμογή της επείγουσας ΕξΑΕ την περίοδο της πανδημίας, δε σημαίνει ότι εμπόδισαν τους ειδικούς να εντοπίσουν τις δυνατότητες που αναδύονται από την ΕξΑΕ και τις ευκαιρίες που προσφέρει. Μια τέτοια ευκαιρία η οποία διαφάνηκε και γίνεται προσπάθεια εφαρμογής της τον τελευταίο καιρό, είναι η μέθοδος της ανεστραμμένης τάξης. Η ανεστραμμένη τάξη είναι μια πιο πρόσφατη παιδαγωγική μέθοδος, η οποία χρησιμοποιεί ασύγχρονες διαλέξεις βίντεο και εξάσκηση προβλημάτων ως κατ' οίκον εργασία και ενεργή ομαδική επίλυση προβλημάτων στην τάξη (Bishop & Verleger, 2013). Ως ένα κομμάτι της μικτής μάθησης, οι ανεστραμμένες τάξεις αναδεικνύονται ως ένα πολλά υποσχόμενο παράδειγμα με επίκεντρο τον μαθητή (Kemp & Grieve, 2014).

Η μικτή μάθηση είναι μια ευρύτερη κατηγορία που συνδυάζει την παραδοσιακή δια ζώσης μάθηση και την ηλεκτρονική μάθηση (Schmid et al., 2014). Η μικτή μάθηση προσθέτει μια διάσταση ευελιξίας στην παραδοσιακή διαδικασία και μπορεί να προετοιμάσει καλύτερα τους σπουδαστές σε περίπτωση νέας έκτακτης κατάστασης.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Συνολικά, αυτές οι μελέτες υποδηλώνουν ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει γίνει ολοένα και πιο σημαντική στην Ελλάδα λόγω της πανδημίας COVID-19 και ότι μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος διδασκαλίας όταν εφαρμόζεται σωστά. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν, όπως η εξασφάλιση πρόσβασης στην τεχνολογία και η παροχή επαρκούς κατάρτισης για εκπαιδευτικούς και μαθητές.

2.4 Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ

2.4.1 Αρχές Δημιουργίας του Εκπαιδευτικού Υλικού

Η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί προσεκτικό και λεπτομερή σχεδιασμό ώστε να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές λαμβάνουν μαθησιακή εμπειρία υψηλής ποιότητας (Αναστασιάδης, 2008). Βάσει της βιβλιογραφικής ανασκόπησης (Αναστασιάδης, 2008· Λιοναράκης, 2001) υπάρχουν ορισμένες αρχές που μπορούν να καθοδηγήσουν τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και οι οποίες παρουσιάζονται ακολούθως:

1. Σχεδιασμός διαδικτυακού περιβάλλοντος: Τα μαθήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτούν διαφορετική προσέγγιση από τα παραδοσιακά μαθήματα πρόσωπο με πρόσωπο. Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να σχεδιάζεται με γνώμονα το διαδικτυακό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για την ευρυζωνικότητα, το μέγεθος της οθόνης και τη διεπαφή χρήστη. Το περιεχόμενο θα πρέπει να παρουσιάζεται σε μικρά κομμάτια που είναι εύκολο να αφομοιωθούν και με τη χρήση πολυμέσων όπως εικόνες, βίντεο και ήχοι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας.
2. Διαδραστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού: Ένα από τα οφέλη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι η ικανότητα δημιουργίας διαδραστικών μαθησιακών εμπειριών που εμπλέκουν τους μαθητές. Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιαστεί για να ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων, όπως για παράδειγμα να χρησιμοποιηθούν

φόρουμ συζήτησης, κουίζ και άλλα διαδραστικά στοιχεία. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να παραμείνουν συγκεντρωμένοι και να συγκρατήσουν καλύτερα τις πληροφορίες.

3. Εστίαση στα μαθησιακά αποτελέσματα: Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιάζεται για να βοηθά τους μαθητές να επιτύχουν συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Αυτό σημαίνει ότι το περιεχόμενο πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του μαθήματος και να δομείται με τρόπο που να βοηθά τους μαθητές να επιτύχουν αυτούς τους στόχους. Οι σαφείς οδηγίες και οι μαθησιακοί στόχοι μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να παραμείνουν σε καλό δρόμο και να κατανοήσουν τι αναμένεται να μάθουν.

4. Χρήση πληθώρας διδακτικών πόρων: Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρει μια σειρά πόρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν σχολικά βιβλία, άρθρα, βίντεο, podcast και διαδραστικές προσομοιώσεις. Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε να αξιοποιεί αυτούς τους πόρους και να παρέχει μια ποικιλία ευκαιριών μάθησης.

5. Παροχή έγκαιρης ανατροφοδότησης: Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η ανατροφοδότηση είναι ζωτικής σημασίας για να βοηθήσει τους μαθητές να παραμείνουν σε καλό δρόμο και να βελτιώσουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα. Το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιάζεται έτσι ώστε να παρέχει έγκαιρη ανατροφοδότηση σχετικά με εργασίες, αξιολογήσεις και άλλες μαθησιακές δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να εντοπίσουν τομείς στους οποίους πρέπει να βελτιωθούν και να παραμείνουν παρακινημένοι σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος.

Ακολουθώντας όλες τις παραπάνω αρχές, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν αποτελεσματικό εκπαιδευτικό υλικό για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που εμπλέκει τους μαθητές και τους βοηθά να επιτύχουν τους μαθησιακούς τους στόχους.

Η δημιουργία υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να είναι μια προκλητική και χρονοβόρα διαδικασία. Ακολουθούν ορισμένες από τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί και οι σχεδιαστές διδασκαλίας κατά τη δημιουργία υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Bachner, 2014 · Kebritchi et al., 2017):

1. Προσαρμογή περιεχομένου σε διαδικτυακή μορφή: Μπορεί να είναι δύσκολη η μετατροπή του παραδοσιακού υλικού της τάξης σε διαδικτυακή μορφή. Η μορφή του υλικού μπορεί να

χρειαστεί να αλλάξει για να ταιριάζει στις ανάγκες των διαδικτυακών μαθητών, κάτι που μπορεί να πάρει χρόνο και προσπάθεια.

2. Τεχνολογικοί περιορισμοί: Η τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί επίσης να είναι μια πρόκληση. Μπορεί να μην έχουν όλοι οι μαθητές πρόσβαση στην απαιτούμενη τεχνολογία ή μπορεί να αντιμετωπίσουν τεχνικές δυσκολίες που μπορεί να εμποδίσουν την μαθησιακή τους εμπειρία.

3. Έλλειψη αλληλεπίδρασης: Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να είναι απομονωτική για τους μαθητές που μπορεί να χάσουν την κοινωνική αλληλεπίδραση που συνοδεύει την παραδοσιακή μάθηση στην τάξη. Είναι σημαντικό να σχεδιάζουμε υλικά που ενθαρρύνουν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτών.

4. Δημιουργία κινήτρων για του εκπαιδευόμενους: Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί σε σημαντικό βαθμό να μπορεί ο εκπαιδευόμενος να έχει κίνητρα. Έτσι, οι σχεδιαστές πρέπει να δημιουργήσουν υλικά που να είναι ελκυστικά και να ενθαρρύνουν τους μαθητές να παραμείνουν αφοσιωμένοι και να ολοκληρώσουν τα μαθήματά τους.

5. Αξιολόγηση και ανατροφοδότηση: Η παροχή έγκαιρης και αποτελεσματικής ανατροφοδότησης για την εργασία των μαθητών μπορεί να είναι πρόκληση σε ένα περιβάλλον εκπαίδευσης εξ αποστάσεως. Οι σχεδιαστές πρέπει να δημιουργήσουν εργαλεία και συστήματα αξιολόγησης που μπορούν να παρέχουν ανατροφοδότηση στους μαθητές έγκαιρα και αποτελεσματικά.

Συνολικά, η δημιουργία αποτελεσματικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, προσαρμοστικότητα και κατανόηση των μοναδικών προκλήσεων που θέτει αυτός ο τρόπος διδασκαλίας.

Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι πόροι πολυμέσων όπως βίντεο, εικόνες και ηχογραφήσεις χρησιμοποιούνται συχνά για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι νόμοι περί πνευματικών δικαιωμάτων όταν χρησιμοποιείται από τον εκπαιδευτικό κάποιος πόρος πολυμέσων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι νόμοι περί πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύουν τους δημιουργούς πρωτότυπων έργων, συμπεριλαμβανομένων των πόρων πολυμέσων. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ληφθεί άδεια από τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων πριν από τη χρήση

της εργασίας του στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αυτό ισχύει τόσο για εμπορική όσο και για μη εμπορική χρήση υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να λάβει κάποιος άδεια χρήσης υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ένας τρόπος είναι να ζητηθεί άδεια απευθείας από τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων και αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την επικοινωνία με τον δημιουργό του έργου ή με τον εκδότη ή τον διανομέα του έργου (Megalou et al., 2016).

Ένας άλλος τρόπος χρήσης υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι να χρησιμοποιηθεί υλικό που είναι διαθέσιμο με άδεια Creative Commons (CC) ή άλλη ανοιχτή άδεια. Αυτές οι άδειες επιτρέπουν τη χρήση υλικών υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η απόδοση ή η μη εμπορική χρήση. Είναι επίσης σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η δίκαιη χρήση κατά τη χρήση υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η δίκαιη χρήση είναι ένα νομικό δόγμα που επιτρέπει την περιορισμένη χρήση υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα χωρίς άδεια, υπό ορισμένες συνθήκες, όπως κριτική, σχόλιο, ρεπορτάζ ειδήσεων, διδασκαλία, υποτροφία ή έρευνα. Ωστόσο, ο καθορισμός του εάν μια χρήση είναι ορθή χρήση μπορεί να είναι περίπλοκος και είναι σημαντικό να ζητηθεί νομική συμβουλή εάν υπάρχει οποιαδήποτε αβεβαιότητα (Megalou et al., 2016).

Συνοψίζοντας, όταν χρησιμοποιούνται πόροι πολυμέσων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είναι σημαντικό να λαμβάνεται η άδεια από τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων ή να χρησιμοποιείται υλικό που διατίθεται με άδεια Creative Commons ή άλλη ανοιχτή άδεια. Είναι επίσης σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η θεμιτή χρήση και να ζητηθεί νομική συμβουλή εάν υπάρχει οποιαδήποτε αβεβαιότητα σχετικά με τη νομιμότητα μιας συγκεκριμένης χρήσης.

2.4.2 Μοντέλα Σχεδιασμού του Εκπαιδευτικού Υλικού

Υπάρχουν πολλά μοντέλα σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως, καθώς το καθένα δομείται βάσει των στόχων που πρόκειται να καλύψει. Μερικά από τα πιο συχνά

χρησιμοποιούμενα μοντέλα είναι τα ακόλουθα (Chaudry & Rahman, 2010 · Chen, 2011 · Λιοναράκης, 2001· Race, 1999):

- Μοντέλο Gagné: Το μοντέλο διδακτικού σχεδιασμού του Gagné βασίζεται στο μοντέλο επεξεργασίας πληροφοριών των νοητικών γεγονότων που συμβαίνουν όταν παρουσιάζονται στους εκπαιδευόμενους διάφορα ερεθίσματα και εστιάζει στα μαθησιακά αποτελέσματα και στον τρόπο οργάνωσης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών εκδηλώσεων για την επίτευξη αυτών των αποτελεσμάτων. Η εφαρμογή του μοντέλου των εννέα βημάτων του Gagné είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για να διασφαλιστεί ένα αποτελεσματικό και συστηματικό πρόγραμμα μάθησης, καθώς δίνει δομή στα σχέδια μαθήματος και μια ολιστική άποψη στη διδασκαλία (Khadjooi et al., 2011).
- Μοντέλο ADDIE: Αυτό το μοντέλο σημαίνει Ανάλυση, Σχεδιασμός, Ανάπτυξη, Υλοποίηση και Αξιολόγηση. Είναι μια συστηματική διαδικασία που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί σχεδιαστές για να δημιουργήσουν αποτελεσματικό και αποδοτικό εκπαιδευτικό υλικό. Το μοντέλο ADDIE βοηθά τους σχεδιαστές να προσδιορίσουν τις ανάγκες των μαθητών, να σχεδιάσουν κατάλληλες εκπαιδευτικές στρατηγικές, να αναπτύξουν εκπαιδευτικό υλικό, να το εφαρμόσουν και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητά τους.
- Μοντέλο Dick & Carey: Αυτό το μοντέλο εστιάζει στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού. Το μοντέλο αποτελείται από εννέα βήματα που περιλαμβάνουν την ανάλυση των μαθητών, τον προσδιορισμό των σκοπών και των στόχων, την ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης, τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών στρατηγικών και την ανάπτυξη του υλικού.
- Μοντέλο Kemp: Το μοντέλο Kemp είναι ένα εκπαιδευτικό μοντέλο σχεδιασμού που δίνει έμφαση στη σημασία των αναγκών και των ενδιαφερόντων των μαθητών. Το μοντέλο αποτελείται από εννέα στοιχεία που περιλαμβάνουν ανάλυση των μαθητών, περιεχόμενο, πόρους, στρατηγικές, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.
- Μοντέλο ASSURE: Το μοντέλο ASSURE σημαίνει Ανάλυση μαθητών, Κατάσταση στόχων, Επιλογή μέσων και υλικού, Χρήση μέσων και υλικών, Απαιτείται συμμετοχή του εκπαιδευόμενου και Αξιολόγηση και αναθεώρηση. Αυτό το μοντέλο είναι μια

διαδικασία βήμα προς βήμα για το σχεδιασμό αποτελεσματικών εκπαιδευτικών υλικών.

- Μοντέλο SAM: Το μοντέλο SAM σημαίνει Μοντέλο Διαδοχικής Προσέγγισης. Είναι μια επαναληπτική διαδικασία που περιλαμβάνει τρεις φάσεις: προετοιμασία, επαναληπτικό σχεδιασμό και ανάπτυξη και υλοποίηση. Το μοντέλο SAM δίνει έμφαση στη συνεργασία, την ευελιξία και την ταχεία δημιουργία πρωτοτύπων.
- Μοντέλο West- Λιοναράκη: Αυτό είναι ένα πλαίσιο που σκιαγραφεί τα βασικά συστατικά των αποτελεσματικών προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Το μοντέλο αναπτύχθηκε από τον Λιοναράκη και τον Γουέστ τη δεκαετία του 1980 και έκτοτε χρησιμοποιείται ευρέως στον τομέα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αποτελείται από πέντε αλληλένδετα στοιχεία. Περαιτέρω ανάλυση αυτού του μοντέλου θα δοθεί στην αμέσως επόμενη υπο-ενότητα.

Τα παραπάνω είναι μερικά μόνο παραδείγματα μοντέλων σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως. Η επιλογή του μοντέλου εν γένει εξαρτάται από τις συγκεκριμένες ανάγκες και απαιτήσεις του εκπαιδευτικού έργου και κρίνεται από τους αρμόδιους φορείς και εκπαιδευτικούς για την εκάστοτε περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη καθένα από αυτά τα στοιχεία, οι πάροχοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορούν να διασφαλίσουν ότι τα προγράμματά τους είναι καλά σχεδιασμένα, καλά υποστηριζόμενα και καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών τους.

2.5 Χαρακτηριστικά του Μοντέλου West- Λιοναράκη

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το μοντέλο West-Λιοναράκη είναι ένα πλαίσιο για την κατηγοριοποίηση του υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με βάση το επίπεδο διαδραστικότητας και επικοινωνίας και αποτελείται από πέντε αλληλένδετα στοιχεία, τα ακόλουθα (Λιοναράκης, 2001):

1. Θεσμικό πλαίσιο: Αυτή η συνιστώσα αναφέρεται στις οργανωτικές και διοικητικές δομές που υποστηρίζουν προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τους πόρους που απαιτούνται για την ανάπτυξη και τη διατήρηση ενός επιτυχημένου προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
2. Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προγράμματος Σπουδών: Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την παράδοση του υλικού του μαθήματος. Όσον αφορά το υλικό του μαθήματος, είναι σημαντικό να γίνεται η επιλογή κατάλληλου περιεχομένου και να ακολουθούνται οι κατάλληλες εκπαιδευτικές στρατηγικές, ενώ επίσης πρέπει να χρησιμοποιούνται οι ανάλογες μορφές μέσων.
3. Διδασκαλία και Μάθηση: Αυτό το στοιχείο εστιάζει στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του δασκάλου και του εκπαιδευόμενου στο περιβάλλον της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση της τεχνολογίας για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας, καθώς και την παροχή ανατροφοδότησης και υποστήριξης στους μαθητές.
4. Υπηρεσίες Υποστήριξης Φοιτητών: Το κομμάτι αυτό αναφέρεται στο εύρος των υπηρεσιών που παρέχονται στους μαθητές για την υποστήριξη της μάθησής τους και τη διασφάλιση της επιτυχίας τους στο πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει ακαδημαϊκές συμβουλές, διδασκαλία και τεχνική υποστήριξη.
5. Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση: Είναι αναγκαίο σύμφωνα με το μοντέλο αυτό η αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο σύνολό του. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση εργαλείων και τεχνικών αξιολόγησης για τη μέτρηση της απόδοσης των μαθητών και των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Συνολικά, το μοντέλο WestΛιοναράκη παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επίσης, το μοντέλο αυτό διακρίνει τέσσερις τύπους εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως (Λιοναράκης, 2001):

1. Στατικά υλικά: Πρόκειται για υλικά που δεν είναι διαδραστικά και δεν επιτρέπουν την επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή ή άλλων μαθητών.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Παραδείγματα στατικού υλικού περιλαμβάνουν έντυπα σχολικά βιβλία, φυλλάδια και προηχογραφημένα βίντεο.

2. Διαδραστικά υλικά: Πρόκειται για υλικά που επιτρέπουν κάποιο βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή ή άλλων μαθητών, αλλά δεν είναι πλήρως συνεργατικά. Παραδείγματα διαδραστικού υλικού περιλαμβάνουν διαδικτυακά κουίζ, προσομοιώσεις και παιχνίδια.

3. Επικοινωνιακό υλικό: Πρόκειται για υλικά που επιτρέπουν την πλήρη επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή ή άλλων μαθητών. Παραδείγματα επικοινωνιακού υλικού περιλαμβάνουν διαδικτυακά φόρουμ συζητήσεων, αίθουσες συνομιλίας και τηλεδιάσκεψη.

4. Συνεργατικά υλικά: Πρόκειται για υλικά που επιτρέπουν την πλήρη συνεργασία μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή ή άλλων μαθητών. Παραδείγματα συνεργατικού υλικού περιλαμβάνουν διαδικτυακά ομαδικά έργα, wiki και ιστολόγια.

Για να γίνει κατηγοριοποίηση του υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης χρησιμοποιώντας το μοντέλο West-Λιοναράκη, θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση του επιπέδου διαδραστικότητας και επικοινωνίας που παρέχει κάθε υλικό. Με βάση αυτή την αξιολόγηση, μπορεί να γίνει ταξινόμηση των εκπαιδευτικών υλικών ως στατικά, διαδραστικά, επικοινωνιακά ή συνεργατικά. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν το πιο κατάλληλο υλικό για τους εκπαιδευτικούς στόχους και το κοινό-στόχο τους. Στην παρούσα μελέτη επιλέχθηκε το εν λόγω μοντέλο καθώς η διαδραστικότητα είναι σημαντικό κομμάτι της ερευνητικής μελέτης που έλαβε χώρα.

2.6 Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Υλικού ΕξΑΕ

Είναι σαφές ότι ένα προσφερόμενο εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης το οποίο έχει δομηθεί και σχεδιαστεί ορθώς μπορεί να είναι τόσο ποιοτικό όσο και αποτελεσματικό, ξεπερνώντας έτσι τις προκλήσεις οι οποίες ενδέχεται να αναδυθούν (Καρούλης, 2007). Για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η πιο ευρέως

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

αποδεκτή διαδικασία είναι ο Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Συστήματος (Instructional System Design - ISD) σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να ακολουθείται η εξής σειρά: (1) ανάλυση των αναγκών, (2) σχεδιασμός των λύσεων, (3) ανάπτυξη των λύσεων, (4) εφαρμογή των λύσεων και αξιολόγησή τους. Τα παραπάνω βήματα αποτελούν το ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation and Evaluation) το οποίο είναι ευρέως διαδεδομένο και αποτελεσματικό (Almelhi, 2021).

Οι πλατφόρμες τηλεεκπαίδευσης είναι κάποια εργαλεία των οποίων η χρήση θεωρείται απολύτως αναγκαία στα εξ αποστάσεως προγράμματα σπουδών. Τη σήμερα ημέρα, με την πρόοδο της τεχνολογίας και την ευρεία χρήση των υπολογιστών από το σύνολο των πολιτών, έχει δημιουργηθεί πληθώρα τέτοιων πλατφορμών, κάποια εκ των οποίων είναι το Moodle, το G Suite, τα Wikis κλπ, όμως δεν είναι εφικτό για όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα να εφαρμοστούν εξίσου καλά, συνεπώς πρέπει να αξιολογείται σε κάθε περίπτωση ποια κρίνεται πιο εύχρηστη και αποτελεσματική βάσει των υφισταμένων αναγκών. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, υπάρχουν αρκετές μελέτες οι οποίες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα πως για την υιοθέτηση και την εφαρμογή ενός προγράμματος διαδικτυακής μάθησης το οποίο είναι πετυχημένο, θα πρέπει αρχικά να αξιολογείται κατά πόσο είναι έτοιμοι οι εμπλεκόμενοι για ηλεκτρονική μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών πτυχών και των δεξιοτήτων που έχουν τα άτομα αυτά σχετικά με την χρήση των πλατφορμών (Odunaike et. al, 2013). Για να γίνει ορθή δόμηση λοιπόν των μαθημάτων και οργάνωσή τους, πρέπει να εξεταστεί πληθώρα παραγόντων και κυρίως ο βαθμός εξοικείωσης του έχουν τόσο οι εκπαιδευτές όσο και οι εκπαιδευόμενοι με τα ΤΠΕ (Pukkaew, 2013) .

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, για την μελέτη αυτή είναι σημαντικό το εκπαιδευτικό υλικό είναι σημαντικό να ακολουθεί τη γνωστική πολυμεσική θεωρία μάθησης του Mayer. Η θεωρία αυτή, είναι ένα πλαίσιο για το σχεδιασμό διδασκαλίας πολυμέσων που μεγιστοποιεί τη μάθηση αξιοποιώντας τόσο τα οπτικά όσο και τα ακουστικά κανάλια του ανθρώπινου γνωστικού συστήματος. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η μάθηση συμβαίνει όταν οι άνθρωποι εμπλέκονται σε ουσιαστική γνωστική επεξεργασία κατά τη διάρκεια της μάθησης πολυμέσων, η οποία περιλαμβάνει την ενσωμάτωση πληροφοριών από πολλαπλές πηγές. Η θεωρία του Mayer τονίζει τη σημασία της διαχείρισης του γνωστικού φορτίου, που

αναφέρεται στο ποσό της νοητικής προσπάθειας που απαιτείται για την επεξεργασία πληροφοριών. Υποστηρίζει δηλαδή ότι μόνο όταν η εικόνα επεξηγεί το κείμενο, διευκολύνεται ο τρόπος επεξεργασίας των πληροφοριών, έχοντας ταυτόχρονη παρουσία λέξεων και εικόνων. Η θεωρία του Mayer (2005), προτείνει κάποιες αρχές σχεδιασμού πολυμέσων για τη βελτιστοποίηση της μάθησης, οι οποίες είναι οι εξής:

- I. Αρχή των πολυμέσων: Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν καλύτερα από λέξεις και εικόνες παρά μόνο από λέξεις.
- II. Αρχή της τροπικότητας: Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν καλύτερα όταν υπάρχουν κινούμενες εικόνες και αφήγηση παρά όταν υπάρχουν κινούμενες εικόνες και κείμενο επί της οθόνης.
- III. Αρχή της γεινιάσης: Οι εκπαιδευόμενοι επιτυγχάνουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα όταν οι αντίστοιχες λέξεις και εικόνες παρουσιάζονται η μία κοντά στην άλλη παρά μακριά.
- IV. Αρχή συνοχής: Οι μαθησιακοί στόχοι επιτυγχάνονται περισσότερο όταν αποκλείεται υλικό το οποίο δεν έχει άμεση συνάφεια με τον στόχο που επιδιώκεται να καλυφθεί.
- V. Αρχή εξατομίκευσης: Όταν διδασκαλία λαμβάνει χώρα σε επίπεδο καθημερινής συνομιλίας και όχι με χρήση περίπλοκων όρων, τότε είναι αποτελεσματικότερη.

Συνολικά, η γνωστική θεωρία μάθησης πολυμέσων του Mayer παρέχει ένα πλαίσιο για το σχεδιασμό αποτελεσματικής διδασκαλίας πολυμέσων που προάγει την ουσιαστική μάθηση ελαχιστοποιώντας το εξωτερικό γνωστικό φορτίο και κάνοντας ορθή διαχείριση του εγγενούς γνωστικό φορτίο.

Η αναγκαιότητα για την παραγωγή πολυμεσικού εκπαιδευτικού υλικού από πολύ νωρίς οδήγησε στη δημιουργία μιας ξεχωριστής κατηγορίας στις εφαρμογές λογισμικού οι οποίες φέρουν τον τίτλο «εργαλεία συγγραφής» (authoring tools). Τα εργαλεία αυτά τα οποία μπορούν να λειτουργούν είτε διαδικτυακά είτε στον εκάστοτε υπολογιστή τοπικά, επιτρέπουν στο χρήστη να προβαίνει στη σύνθεση εκπαιδευτικών πολυμεσικών παρουσιάσεων με τη χρήση γραφικών, ήχου, εικόνας, κειμένου, κινούμενης εικόνας, κινούμενα σχέδια και ασκήσεις αυτοαξιολόγησης. Ένα σημαντικό στοιχείο των εργαλείων συγγραφής είναι η ταχεία προτυποποίηση (rapid prototyping) που είναι μια μέθοδος για την ανάπτυξη ψηφιακού

εκπαιδευτικού υλικού και έχει ως κύριο στοιχείο διαφοροποίησης την έννοια που έχει το πρωτότυπο (prototype), ήτοι την παραγωγή αποτελέσματος ακόμα και αν είναι ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός σε πρώιμο στάδιο, έτσι ώστε να μπορεί να δίνεται ανατροφοδότηση για το αποτέλεσμα από όλους τους εμπλεκόμενους (Φεσάκης, 2009).

Όπως αναφέρθηκε υπάρχει πληθώρα εργαλείων πολυμεσικού περιεχομένου και ένα εξ αυτών, το οποίο επιλέχθηκε και για τη συγκεκριμένη μελέτη είναι το H5P (<https://h5p.org/>). Το εργαλείο αυτό είναι open source και μέσω αυτού μπορεί κανείς να προβεί στην ανάπτυξη πολυμεσικού περιεχομένου στη γλώσσα HTML5. Έτσι, προσφέρεται ένα διαδικτυακό περιβάλλον το οποίο όπου μπορεί να δημιουργηθεί διαδραστικό περιεχόμενο για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση χωρίς να γίνεται εγκατάσταση σε υπολογιστή και χωρίς γνώσεις προγραμματισμού. Το H5P αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη ψηφιακά εμπλουτισμένων διδακτικών σεναρίων που περιλαμβάνονται στο ψηφιακό αποθετήριο «ΑΙΣΩΠΙΟΣ» και διαφόρων μαθησιακών αντικειμένων εντός του ψηφιακού αποθετηρίου «ΦΩΤΟΔΕΝΔΡΟ». Κάποιοι ενδεικτικοί τύποι περιεχομένου των οποίων η ανάπτυξη μπορεί να γίνει μέσω του H5P είναι μεταξύ άλλων τα διαδραστικά βίντεο (Interactive videos), οι παρουσιάσεις (Course Presentation) και το σενάριο με διακλάδωση (Branching Scenario).

Η αποτελεσματικότητα μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να αξιολογηθεί με βάση διάφορους παράγοντες, όπως η ποιότητα της διδασκαλίας, η δέσμευση των μαθητών, η ευελιξία της πλατφόρμας και το επίπεδο υποστήριξης που παρέχεται στους μαθητές. Ακολουθούν ορισμένοι βασικοί τομείς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Zhang et al., 2022):

- Ποιότητα της διδασκαλίας: Η ποιότητα της διδασκαλίας είναι κρίσιμος παράγοντας για τον καθορισμό της αποτελεσματικότητας μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η πλατφόρμα θα πρέπει να παρέχει υψηλής ποιότητας περιεχόμενο που είναι σχετικό και ενημερωμένο, που θα παρέχεται από καταρτισμένους εκπαιδευτές. Η οδηγία πρέπει να είναι σαφής, συνοπτική και ελκυστική, με ευκαιρίες για αλληλεπίδραση και ανατροφοδότηση.

- Δέσμευση των μαθητών: Η εμπλοκή των μαθητών είναι ένας άλλος βασικός παράγοντας για την αποτελεσματικότητα μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η πλατφόρμα θα πρέπει να παρέχει μια ποικιλία διαδραστικών εργαλείων και δραστηριοτήτων για την εμπλοκή των μαθητών, όπως κουίζ, φόρουμ συζήτησης και εικονικές προσομοιώσεις. Η πλατφόρμα θα πρέπει επίσης να είναι φιλική προς το χρήστη και εύκολη στην πλοήγηση.
- Ευελιξία της πλατφόρμας: Μια πλατφόρμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη ώστε να δέχεται διαφορετικά στυλ και προγράμματα μάθησης. Θα πρέπει να επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να έχουν πρόσβαση σε υλικό και πόρους μαθημάτων με τον δικό τους ρυθμό και από οποιαδήποτε τοποθεσία. Η πλατφόρμα θα πρέπει επίσης να είναι συμβατή με διαφορετικές συσκευές, όπως επιτραπέζιους υπολογιστές, φορητούς υπολογιστές, tablet και smartphone.
- Επίπεδο υποστήριξης που παρέχεται στους εκπαιδευόμενους: Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε επαρκή υποστήριξη όταν χρησιμοποιούν πλατφόρμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η πλατφόρμα θα πρέπει να παρέχει τεχνική υποστήριξη για τυχόν προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευόμενοι. Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι για να παρέχουν καθοδήγηση και ανατροφοδότηση στους μαθητές. Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει επίσης να έχουν πρόσβαση σε μια ποικιλία πόρων, όπως σχολικά βιβλία, διαδικτυακές βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκούς συμβούλους.

Συνολικά, η αποτελεσματικότητα μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας της διδασκαλίας, της δέσμευσης των μαθητών, της ευελιξίας της πλατφόρμας και του επιπέδου υποστήριξης που παρέχεται στους μαθητές. Η αξιολόγηση αυτών των παραγόντων μπορεί να βοηθήσει στον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας μιας πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και στον εντοπισμό περιοχών προς βελτίωση.

3. Γνωστικό Αντικείμενο: Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος

3.1 Ορισμός Παιδικού Ιχνογραφήματος

Τα παιδικά ιχνογραφήματα είναι καλλιτεχνικές δημιουργίες που γίνονται από παιδιά συνήθως μεταξύ 2 και 12 ετών. Αυτά τα σχέδια μπορούν να χαρακτηριστούν από την απλότητα, τον αυθορμητισμό και την παιδική τους αθωότητα. Τα παιδικά ιχνογραφήματα και οι παιδικές ζωγραφιές συχνά απεικονίζουν το άμεσο περιβάλλον, τις εμπειρίες και τα συναισθήματα των παιδιών και θεωρούνται σημαντικό μέρος της δημιουργικής και γνωστικής τους ανάπτυξης. Το ιχνογράφημα ως ελεύθερος τρόπος έκφρασης και επικοινωνίας, είναι μίας από τις «γλώσσες» των οποίων γίνεται χρήση από παιδιά και νέους για την αφήγηση ιστοριών οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση θα έμεναν αποσπασματικές ή άγνωστες προς τους υπόλοιπους (Pahl, 1999). Εντός αυτού του πλαισίου, το ιχνογράφημα προσφέρει την αφορμή να λάβουν χώρα ενδοπροσωπικοί και διαπροσωπικοί διάλογοι (Brooks, 2005) που ανοίγουν πόρτες για να διερευνηθούν οι σκέψεις, οι στάσεις, οι γνώσεις, τα ενδιαφέροντα, τα βιώματα και τα συναισθήματα παιδιών και νέων.

Οι ζωγραφιές των παιδιών μπορούν να λάβουν πολλές μορφές, όπως σκαριφήματα, σκιτσάκια και πιο δομημένες εικόνες, ενώ τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια ποικιλία υλικών όπως μαρκαδόρους, μολύβια και χρώματα για να δημιουργήσουν το έργο τέχνης τους. Οι ζωγραφιές των παιδιών είναι συχνά πολύχρωμες και ευφάνταστες και μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία όπως ανθρώπους, ζώα, φύση, κτίρια και αντικείμενα από την καθημερινή τους ζωή. Συνολικά, οι ζωγραφιές των παιδιών και το παιδικό ιχνογράφημα προσφέρουν μια εικόνα για τη γνωστική και συναισθηματική τους ανάπτυξη και είναι ένα σημαντικό εργαλείο για τους γονείς, τους δασκάλους και τους ερευνητές ώστε να κατανοήσουν πώς βλέπουν τα παιδιά τον κόσμο γύρω τους. Οι ερευνητές έχουν μελετήσει τις ζωγραφιές των παιδιών για δεκαετίες και οι ερμηνείες τους για το τι σημαίνουν οι ζωγραφιές των παιδιών έχουν εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Κατά τον Piaget (1962), το ιχνογράφημα είναι μία μορφή συμβολικής λειτουργίας και για το λόγο αυτό πρέπει να τοποθετείται μεταξύ του συμβολικού παιχνιδιού και της νοητικής εικόνας. Μερικές από τις ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

πιο κοινές ερμηνείες παιδικών ιχνογραφημάτων και ζωγραφιών που έχουν βρεθεί στη βιβλιογραφία είναι οι ακόλουθες:

- Μουντζούρες: Για τα πολύ μικρά παιδιά, οι μουντζούρες είναι ένας τρόπος να εξερευνήσουν και να πειραματιστούν με εργαλεία σχεδίασης. Μπορεί να μην έχουν κάποιο ιδιαίτερο νόημα, αλλά αποτελούν ένα σημαντικό πρώτο βήμα για την ανάπτυξη λεπτών κινητικών δεξιοτήτων.
- Σχήματα και γραμμές: Καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν λίγο, αρχίζουν να σχεδιάζουν πιο αναγνωρίσιμα σχήματα και γραμμές. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι αυτά τα πρώιμα σχέδια αντιπροσωπεύουν συχνά ανθρώπους, ζώα ή αντικείμενα από το περιβάλλον του παιδιού.
- Φιγούρες με ραβδί: Οι φιγούρες με ραβδί είναι ένας κοινός τρόπος για τα παιδιά να αναπαριστούν ανθρώπους στις ζωγραφιές τους. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι το μέγεθος και η τοποθέτηση αυτών των φιγούρων μπορεί να αποκαλύψει πολλά για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού.
- Σύμβολα: Καθώς αναπτύσσονται οι δεξιότητες ζωγραφικής των παιδιών, μπορεί να αρχίσουν να χρησιμοποιούν σύμβολα για να αναπαραστήσουν πιο περίπλοκες ιδέες. Για παράδειγμα, ένα παιδί μπορεί να σχεδιάσει μια καρδιά για να αντιπροσωπεύει την αγάπη ή έναν ήλιο για να αντιπροσωπεύει την ευτυχία.
- Λεπτομέρεια και σύνθεση: Καθώς τα παιδιά γίνονται πιο επιδέξια στο σχέδιο, μπορεί να προσθέτουν περισσότερες λεπτομέρειες και πολυπλοκότητα στις εικόνες τους. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι ο τρόπος με τον οποίο ένα παιδί συνθέτει τη ζωγραφιά του στη σελίδα μπορεί να αποκαλύψει πολλά για τη γνωστική του ανάπτυξη και τη χωρική του επίγνωση.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει ένας «σωστός» τρόπος για να ερμηνευτεί το σχέδιο ενός παιδιού. Κάθε παιδί είναι μοναδικό και οι ζωγραφιές του πρέπει να ερμηνεύονται στο πλαίσιο των ατομικών του εμπειριών και του αναπτυξιακού του σταδίου.

3.2 Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος και η Σημασία του

Η ανάλυση των ζωγραφιών των παιδιών μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη, ωστόσο, για να γίνει αυτό είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη διάφοροι παράγοντες όπως η ηλικία του παιδιού, το πλαίσιο του σχεδίου και το περιεχόμενο του σχεδίου.

Ως προς την ηλικία, τα μικρότερα παιδιά μπορεί να μην έχουν αναπτύξει λεπτές κινητικές δεξιότητες και μπορεί να σχεδιάζουν απλά, αφηρημένα σχήματα. Τα μεγαλύτερα παιδιά μπορεί να ζωγραφίσουν πιο περίπλοκες εικόνες που αντικατοπτρίζουν την κατανόησή τους για τον κόσμο. Εν γένει, ένα παιδί μεγαλύτερης ηλικίας, κατά τη διάρκεια της ιχνογραφικής του δραστηριότητας δελεάζεται ως επί το πλείστον από διάφορες μορφές, ξεκινώντας με το να αποδώσει την πιο σύνθετη και ολοκληρωμένη εξ αυτών δηλαδή τον άνθρωπο (Μπέλλας, 2000). Σχετικά με το πλαίσιο της ζωγραφικής, είναι σημαντικό να εξεταστεί τι ζητήθηκε από το παιδί να ζωγραφίσει και εάν ήταν μέρος μιας μεγαλύτερης δραστηριότητας ή μαθήματος. Η κατανόηση του πλαισίου μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ερμηνεύσουν το σχέδιο, και αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς μια εικόνα η οποία αναπαράγεται από τα παιδιά αποτελεί έναν τρόπο μη λεκτικής επικοινωνίας που παρότι δεν είναι κωδικοποιημένος, οργανώνει ωστόσο τα μηνύματα που θέλει να περάσει το παιδί (Κουλούρη & Αντωνοπούλου, 2007). Στην πορεία, ακολουθεί η ανάλυση του περιεχομένου του σχεδίου του παιδιού. Κατά την ανάλυση αυτή μελετώνται ποια αντικείμενα, άτομα ή συναισθήματα απεικονίζονται στο σχέδιο, ποια χρώματα ή σύμβολα χρησιμοποίησε το παιδί και τι υποδηλώνει το σχέδιο για την κατανόηση του κόσμου από το παιδί ή τη συναισθηματική του κατάσταση. Για να γίνει η παραπάνω κατανόηση σωστά, μέγιστη σημασία παίζει να κατανοήσει ο εκπαιδευτικός το ατομικό στυλ του παιδιού: Κάθε παιδί έχει το δικό του μοναδικό στυλ ζωγραφικής. Η ανάλυση των ζωγραφιών ενός παιδιού με την πάροδο του χρόνου μπορεί να αποκαλύψει μοτίβα και αλλαγές στο στυλ του και να δώσει πληροφορίες για την ανάπτυξή του, ενώ οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές σχεδίασης, είναι ένας εύκολος τρόπος συγκέντρωσης κοινωνικών πληροφοριών σχετικά με τα παιδιά (Cherney et al., 2006). Συνολικά, η ανάλυση των ζωγραφιών των παιδιών απαιτεί μια ευαίσθητη και στοχαστική προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη την ατομικότητα, το αναπτυξιακό στάδιο και το πλαίσιο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

του παιδιού. Χρησιμοποιώντας τα σχέδια ως εργαλείο αξιολόγησης και προβληματισμού, οι εκπαιδευτικοί, οι ψυχολόγοι αλλά και οι γονείς μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τα παιδιά και να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους.

Ως προς τα πεδία ανάλυσης του παιδικού ιχνογραφήματος, παρόλο που αναφέρθηκαν κάποια, τα σημαντικότερα στα οποία εστιάζουν οι ερευνητές είναι η κατανομή θέση των φιγούρων, των ζώων και των αντικειμένων στο φύλλο, οι γραμμές και τα περιγράμματα, τα χρώματα που επιλέχθηκαν και το περιεχόμενο που περιλαμβάνει τους ανθρώπους, τα αντικείμενα, τα ζώα κλπ (Μαυράκης, 2018).

Ως προς την κατανομή των θέσεων, η ζώνη στο πάνω μέρος αποτελεί την ζώνη των ονειροπόλων και της φαντασίας, ενώ επιπλέον η πάνω αριστερά ζώνη είναι η ζώνη της παθητικότητας και πάνω δεξιά η ζώνη της δραστηριότητας (Kress & Van Leeuwen, 2002). Η ζώνη του κάτω μέρους αποτελεί την ζώνη που σχετίζεται με τα αρχέγονα ένστικτα για τη διατήρηση της ζωής και προτιμάται από τα καταπιεσμένα και κουρασμένα άτομα. Κάτω αριστερά έχουμε τη ζώνη της πρώιμης ηλικίας, ενώ κάτω δεξιά είναι οι συγκρούσεις. Η αριστερή ζώνη αφορά το παρελθόν και όταν χρησιμοποιείται συχνά αναδεικνύει παλινδρομήσεις στην παιδική ηλικία. Ως προς τις γραμμές και τα περιγράμματα, η ύπαρξη ισχών και τρεμουλιαστών γραμμών δείχνει απουσία εμπιστοσύνης του παιδιού προς τον εαυτό του και δειλία, σε αντιδιαστολή με τις δυνατά πατημένες γραμμές που δείχνουν νευρικότητα και επιθετικότητα. Στην περίπτωση δε κατά την οποία οι γραμμές είναι σταθερές και καθαρές, τότε το παιδί είναι ισορροπημένο. Όταν ένα παιδί σχηματίζει κυρίως καμπύλες, τότε είναι ευαίσθητο και ήπιο, ενώ παιδί που σχηματίζει ως επί το πλείστον ευθείες γραμμές και γωνίες έχει ρεαλισμό και λαμβάνει πρωτοβουλίες (Βαλασίδου & Σαγιά, 2009).

Σχετικά με τις χρωματικές επιλογές, η πολυχρωμία δείχνει ψυχική ευφορία, το κόκκινο χρώμα κατά τη συχνή του χρήση δείχνει νευρωτική συμπεριφορά από πλευράς παιδιών, το πορτοκαλί χρώμα ηρεμία, το κίτρινο δυναμισμό, το μπλε ηρεμία και αναπτυγμένη λογική ενώ το μαύρο δείχνει εσωστρέφεια. Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι όταν κάποιο παιδί δεν αξιοποιεί χρώματα που του είναι διαθέσιμα, οφείλουμε να αναρωτηθούμε κατά πόσο βιώνει την ανάπτυξή του με ηρεμία (Crotti & Magni, 2003).

3.3 Το Παιδικό Ιχνογράφημα στην Εκπαίδευση

Τα ιχνογραφήματα των παιδιών μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση, καθώς αποτελούν μια μορφή έκφρασης και επικοινωνίας που μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν τις γνωστικές, κινητικές και κοινωνικές τους δεξιότητες. Ακολουθούν ορισμένοι τρόποι με τους οποίους αυτά μπορούν να ενσωματωθούν στην εκπαίδευση (Μπέλλας, 2000):

- Ενθάρρυνση της δημιουργικότητας και της αυτοέκφρασης: Οι παιδικές ζωγραφιές και τα ιχνογραφήματα παρέχουν μια διέξοδο στα παιδιά να εκφράσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ιδέες τους με οπτικό τρόπο. Οι δάσκαλοι μπορούν να ενθαρρύνουν τα παιδιά να ζωγραφίζουν και να δημιουργούν ελεύθερα, χωρίς κρίση ή περιορισμούς, για να προωθήσουν τη δημιουργικότητα και την αυτοέκφραση.
- Ανάπτυξη λεπτών κινητικών δεξιοτήτων: Το σχέδιο και ο χρωματισμός μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν τις λεπτές κινητικές τους δεξιότητες, όπως ο συντονισμός χεριού-ματιού και η επιδεξιότητα των δακτύλων. Οι δάσκαλοι μπορούν να παρέχουν διαφορετικά υλικά και εργαλεία για ζωγραφική, όπως μολύβια, μαρκαδόρους και πινέλα, για να δώσουν στα παιδιά μια ποικιλία εμπειριών.
- Βελτίωση οπτικο-χωρικών δεξιοτήτων: Η ζωγραφική απαιτεί από τα παιδιά να κατανοούν και να χειρίζονται τις οπτικο-χωρικές σχέσεις, όπως το μέγεθος, το σχήμα και τον προσανατολισμό. Οι δάσκαλοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν δραστηριότητες ζωγραφικής για να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν τις οπτικο-χωρικές δεξιότητές τους, όπως να σχεδιάζουν χάρτες ή διαγράμματα.
- Ενίσχυση της γλωσσικής ανάπτυξης: Οι ζωγραφιές των παιδιών μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο για τη γλωσσική ανάπτυξη. Οι δάσκαλοι μπορούν να ενθαρρύνουν τα παιδιά να εξηγήσουν τις ζωγραφιές τους και να πουν ιστορίες για αυτές, κάτι που μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη του λεξιλογίου, της δομής προτάσεων και των δεξιοτήτων αφήγησης.
- Ενίσχυση της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης: Το σχέδιο μπορεί να είναι μια θεραπευτική δραστηριότητα που μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να επεξεργαστούν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Οι δάσκαλοι μπορούν να

χρησιμοποιήσουν δραστηριότητες σχεδίασης για να προωθήσουν την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, όπως να ζωγραφίζουν συναισθήματα ή να δημιουργούν συλλογικά έργα τέχνης.

- Η ανάλυση των ζωγραφιών των παιδιών μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Οι δάσκαλοι που εργάζονται με μικρά παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν ζωγραφιές ως εργαλείο για να αξιολογήσουν την πρόοδο των μαθητών τους και να εντοπίσουν τυχόν τομείς όπου μπορεί να χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη. Επιπλέον, μέσω της παραπάνω ανάλυσης, μπορεί να γίνει προσδιορισμός μαθησιακών δυσκολιών που ενδεχομένως υπάρχουν. Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες συχνά παλεύουν με εργασίες που περιλαμβάνουν λεπτές κινητικές δεξιότητες, όπως το σχέδιο. Η ανάλυση των ζωγραφιών ενός παιδιού μπορεί να σας βοηθήσει να αναγνωρίσετε εάν αντιμετωπίζει δυσκολίες με τις λεπτές κινητικές του δεξιότητες, κάτι που μπορεί να είναι σημάδι μαθησιακής δυσκολίας. Τέλος, το παιδικό ιχνογράφημα ως εργαλείο μπορεί να βοηθήσει το εκπαιδευτικό να εντοπίσει προβλήματα συμπεριφοράς. Για παράδειγμα, ένα παιδί που ζωγραφίζει συχνά βίαιες εικόνες μπορεί να αντιμετωπίζει ζητήματα επιθετικότητας ή θυμού που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Όσον αφορά τον εντοπισμό των μαθησιακών δυσκολιών μέσω του ιχνογραφήματος, αυτός επιτυγχάνεται διαμέσου τριών διαφορετικών οπτικών γωνιών που είναι ο βαθμός δόμησης και διαφοροποίησης της εικόνας, η παράσταση του χώρου και η δομή του θέματος της ιχνογράφησης (Αναστασόπουλος, 2016 όπ. αναφ. στο: Τσάμη, 2017). Ως προς την πρώτη οπτική γωνία, ουσιαστικά εξετάζεται η εσωτερική δομή και η οργάνωση της επιφάνειας όπου λαμβάνει χώρα η ιχνογράφηση. Έτσι, για παράδειγμα, μια ιχνογραφική δραστηριότητα η οποία έχει ως θέμα τη δημιουργία μιας ανθρώπινης φιγούρας, θα έχει καθυστερήσεις από ένα παιδί με μαθησιακές δυσκολίες. Αποτέλεσμα της εν λόγω κατάστασης αυτής είναι η πρόκληση τελικά μεταβολών στην απόδοση της συνολικής εικόνας που φυσικά δεν προσιδιάζουν στο ηλικιακό επίπεδο που έχει το παιδί. Ο όρος έπειτα «παράσταση του χώρου» σχετίζεται με την αναπαράσταση του χώρου και την οργάνωση της επιφάνειας του χαρτιού που δόθηκε στο παιδί και μπορεί να δείξει αν το εν λόγω ιχνογράφημα

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

ανταποκρίνεται στην πραγματική ηλικία που έχει το παιδί, καθώς τους τρόπους συμπεριφοράς του και το μαθησιακό του επίπεδο. Τέλος, η «δομή του θέματος της ιχνογράφησης» έχει άμεση συσχέτιση με στοιχεία φόβου, εγκατάλειψης, απογοήτευσης και επιθετικότητας τα οποία μπορούν να γίνουν αντιληπτά μέσω του ιχνογραφήματος του εκάστοτε παιδιού (Αναστασόπουλος, 2016 όπ. αναφ. στο: Τσάμη, 2017).

Συμπερασματικά, η ανάλυση των ζωγραφιών των παιδιών είναι ένα σημαντικό εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς για να αξιολογήσουν την ανάπτυξη των μαθητών τους σε διάφορους τομείς και παρατηρώντας και αναλύοντας τις ζωγραφιές των παιδιών, οι δάσκαλοι μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τη συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των μαθητών τους και μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες για να παρέχουν την κατάλληλη υποστήριξη και παρεμβάσεις. Ο λόγος είναι ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν τα σχέδια για να δημιουργήσουν αντικείμενα ή έννοιες με τα οποία έχουν εξοικείωση, αλλά όσο αποκτούν περισσότερες γνώσεις, εξελίσσονται και τα σχέδιά τους (Ehrlen, 2009). Έτσι, στην περίπτωση των παιδιών προσχολικής ηλικίας, οι αναπαραστάσεις είναι πιο λεπτομερείς και ρεαλιστικές σε θέματα με τα οποία οι μαθητές έχουν περισσότερη εξοικείωση, ενώ παραλείπονται θέματα για τα οποία οι γνώσεις τους είναι ελλιπείς (Tamoutseli & Polyzou, 2010).

Η ιδέα της χρήσης παιδικών ζωγραφιών για τον εντοπισμό του εκφοβισμού και της παρενόχλησης είναι ένας κλάδος που επίσης παρουσιάζει πολύ ενδιαφέρον και έχει μελετηθεί διεξοδικά. Ωστόσο, είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι αυτή η προσέγγιση δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως η μόνη μέθοδος εντοπισμού αυτών των ζητημάτων, αλλά θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους, όπως η συζήτηση με τα παιδιά, τους γονείς τους και τους συνομηλίκους τους (Brooks, 2005).

Η ενσωμάτωση των παιδικών ιχνογραφήματων στην εκπαίδευση εν γένει, μπορεί να προσφέρει έναν διασκεδαστικό και ελκυστικό τρόπο για τα παιδιά να μάθουν νέα αντικείμενα και να αναπτύξουν διάφορες δεξιότητες (Pahl, 1999), καθώς τα περισσότερα παιδιά αντιπαθούν τα τεστ και τις ερωτήσεις, ενώ μέσω της ολοκλήρωσης των τεστ ζωγραφικής μπορεί να γίνει αξιολόγηση των μαθητών με τρόπο που τους είναι πιο διασκεδαστικός (Hopperstad, 2010).

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Στην Ελλάδα, δεν υπάρχει επί του παρόντος εκπαιδευτικό υλικό που να χρησιμοποιεί το παιδικό ιχνογράφημα για τη συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης. Οι λόγοι για τους οποίους ενδεχομένως να συμβαίνει αυτό, συνδέονται με τις δυσκολίες που επιφέρει για ορισμένους εκπαιδευτικούς η χρήση διαφόρων πλατφορμών και η απουσία δεξιοτήτων εν γένει εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, ή το γεγονός ότι μέχρι πρότινος δεν υπήρχε η συγκεκριμένη ανάγκη. Με την παρούσα μελέτη, είναι εφικτό να καλυφθεί το εν λόγω κενό και να αρχίσει σταδιακά η μελέτη του παιδικού ιχνογραφήματος μέσω τη συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μια τακτική η οποία αναμένεται να επιφέρει σημαντικά θετικά αποτελέσματα.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

4. Το Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Το διαδικτυακό εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε έχει ως τίτλο «*Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος*» και ο σκοπός του είναι η διερεύνηση της σημασίας που έχει η εικαστική δραστηριότητα- ζωγραφική, η οποία συνδράμει στην ελεύθερη έκφραση αλλά και στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Μετά το πέρας της μελέτης του υλικού αυτού, μπορεί κάποιος να αναλύσει τα παιδικά ιχνογραφήματα και μέσω αυτών να αντλήσει στοιχεία της προσωπικότητας των παιδιών αλλά και να εντοπίσει στοιχεία ενδεχόμενης κακοποιητικής συμπεριφοράς προς αυτά. Το υλικό αυτό μπορεί κανείς να το βρει στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/GEWRGIAKO8RA/index.php?id_session=0&isStudentView=true

4.1 Σχεδιασμός και Στόχοι του Εκπαιδευτικού Υλικού

Το συγκεκριμένο Ε.Υ σχεδιάστηκε στην πλατφόρμα H5P (<https://h5p.org/node/206472>) και στη συνέχεια μεταφορτώθηκε στη διαδικτυακή πλατφόρμα Chamilo (<https://creativity.a2hosted.com/masters/>), προκειμένου να αξιοποιηθεί και να μελετηθεί από τους συμμετέχοντες. Για τη δημιουργία video χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία ψηφιακής αφήγησης Doodly & Plotagon, ενώ για δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης το εργαλείο Sketchpad (<https://sketch.io/sketchpad/>) και το Wordwall (<https://wordwall.net/el>).

Στη δημιουργία του Ε.Υ χρησιμοποιήθηκαν πολλά και διαφορετικά ψηφιακά μέσα (ήχος, εικόνα, βίντεο, avatar κ.α), προκειμένου να γίνει μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των πληροφοριών για τη μελέτη της διδακτικής ενότητας: «Ανάλυση Παιδικού Ιχνογραφήματος». Η ενεργή συμμετοχή των εμπλεκόμενων μέσα από δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης και διαδραστικότητας, αποτέλεσαν τα κύρια χαρακτηριστικά κατά τη διάρκεια της δημιουργίας του. Επίσης, ο σχεδιασμός του έγινε με βάση τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένα Ε.Υ στην ΕξΑΕ, όπως αυτά παρουσιάζονται στο 2^ο Κεφάλαιο της συγκεκριμένης εργασίας. Εν συντομία, μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά του είναι η ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

χρήση πληθώρας διδακτικών πόρων (βίντεο, άρθρα, σχολικό εγχειρίδιο), η παροχή επίσης έγκαιρης ανατροφοδότησης ώστε ο εκπαιδευόμενος να μάθει μπορέσει να εντοπίσει σε ποιους τομείς χρειάζεται επανάληψη ώστε να βελτιωθεί, και επιπλέον το Ε.Υ σχεδιάζεται με βάση συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα.

Βασικός σκοπός του Ε.Υ ήταν να εμπλουτιστεί ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος της δημιουργικής απασχόλησης με τη χρήση των ΤΠΕ και τη δημιουργία ενός Ε.Υ που είναι πολυμορφικό και συνδυάζει διάφορα ψηφιακά δεδομένα στη μετάδοση των πληροφοριών. Επίσης, σχεδιάστηκε με σκοπό να αποτελέσει κύριο εργαλείο της παρούσας έρευνας.

4.2 Αναλυτική Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Υλικού

Το Ε.Υ προκειμένου να γίνει πιο κατανοητό χωρίζεται σε 3 διδακτικές ενότητες, όπου στην αρχή της καθεμίας αναφέρονται οι στόχοι και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Αναλυτικότερα:

-Στην **1^η Δ.Ε.**: κύριος στόχος είναι η διερεύνηση της προϋπάρχουσας γνώσης αναφορικά με την έννοια και τη σημασία της ανάλυσης του παιδικού ιχνογραφήματος. Αναδεικνύονται τα στάδια της εξέλιξης του παιδικού σχεδίου και μέσα από δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αναλύσει τη δική του προσωπικότητα κάνοντας τη δική του μουτζούρα, έχει όμως τη δυνατότητα να αλληλεπιδράσει ομαδοσυνεργατικά, μέσα από το Wiki της τάξης του. Επίσης, σε όλες τις δραστηριότητες υπάρχουν βοηθητικά σχόλια για τον εκπαιδευόμενο αλλά και μετά από κάθε του απάντηση δίνονται άμεσα τα σχόλια ανατροφοδότησης, προκειμένου να μπορεί να ελέγξει κάποιος την πρόοδό του. Στο τέλος, υπάρχει η ανάθεση της τελικής εργασίας, η οποία στηρίζεται σε όλα αυτά που έχει διδαχθεί ο εκπαιδευόμενος ολοκληρώνοντας την 1^η Δ.Ε.

-Στην **2^η Δ.Ε.**: αρχικά δίνεται το θεωρητικό πλαίσιο όσον αφορά την παιδαγωγική αξία της ζωγραφικής και τα στοιχεία τα οποία πρέπει να αξιολογούμε σε μια παιδική ζωγραφιά. Έπειτα μέσα από ένα διαδραστικό βίντεο (Interactive Video) το οποίο δημιουργήθηκε στο H5P, ο εμπλεκόμενος βλέπει κατά πόσο έχει εμπεδώσει τα όσα έχει μάθει μέχρι στιγμής και εάν πρόκειται για παθητική ανάγνωση ή όχι. Επίσης, του ζητείται να συμμετέχει σε ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

δραστηριότητες ανάπτυξης κειμένου, όπου απαιτείται η κριτική σκέψη του και η ενεργή συμμετοχή του, προσφέροντας του βέβαια και την απαιτούμενη ανατροφοδότηση. Επίσης, μέσα από ένα Video που έχει δημιουργηθεί με την εφαρμογή Doodly, ο εκπαιδευόμενος αναστοχάζεται και στη συνέχεια παραθέτει το συλλογισμό του. Η ενότητα αυτή τελειώνει με ένα παιχνίδι αναγραμματισμού, στο οποίο εάν το λύσει σωστά θα ανακαλύψει την λέξη κακοποίηση, για την οποία θα γίνει περαιτέρω αναφορά στην επόμενη Δ.Ε.

-Στην 3^η Δ.Ε: εστιάζει στην ανάλυση των παιδικών ζωγραφιών σχετικά με τα μέλη της οικογένειας και επικεντρώνεται σε παιδικές ζωγραφιές στις οποίες αποτυπώνεται η παιδική κακοποίηση. Τονίζεται ότι τα θύματα παιδικής κακοποίησης πολύ πιο εύκολα μπορούν να ζωγραφίσουν παρά να μιλήσουν γι αυτή. Δίνονται μέσα από ένα Video και αρκετά τέτοια παραδείγματα με την αντίστοιχη ανάλυσή τους από τους ειδικούς. Επίσης, σ'αυτή την ενότητα μέσα από τη δραστηριότητα του Padlet υπάρχει η αλληλεπίδραση των μαθητών που εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν σε δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης αλλά και σε παιχνίδια αντιστοίχισης, όπου υπάρχει και τελική κατάταξη.

Στη συνέχεια παραθέτονται ενδεικτικά κάποια στιγμιότυπα οθόνης, από το Ε.Υ. :

Αρχική σελίδα

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΘΡΑ- AN&A1 ...

Σας καλωσορίζω στο μάθημα με τίτλο: "Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος".

Σας εύχομαι μια όμορφη και δημιουργική μαθησιακή διαδρομή.

Για να μπειτε στο περιεχόμενο του μαθήματος πατήστε στο ακόλουθο εικονίδιο:

Η εκπαιδευτικός

Κοθρά Γ.

Περιγραφή μαθήματος

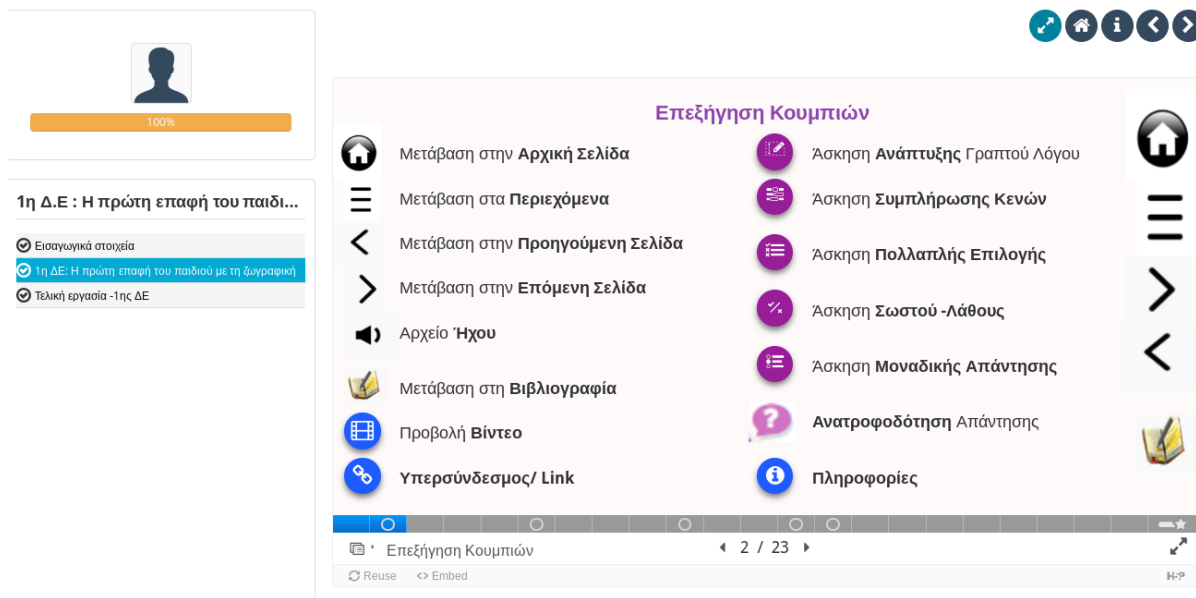
Μονοπάτι γνώσης

Αναθέσεις

Εικόνα 1: Κεντρική Οθόνη Ε.Υ στο Chamilo

Μπαίνοντας κάποιος στην κεντρική οθόνη της πλατφόρμας Chamilo, αντικρίζει την παραπάνω εικόνα και έχει τρεις δυνατότητες, Η πρώτη αριστερά αναγράφει "Περιγραφή μαθήματος" και πατώντας εκεί του παρέχονται πληροφορίες σχετικά με το σκοπό, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο του μαθήματος και τέλος, η προτεινόμενη βιβλιογραφία. Τέρμα δεξιά βλέπουμε τις αναθέσεις, όπου ο εκπαιδευόμενος καλείται να εκτελέσει την τελική εργασία η οποία όμως φαίνεται και όταν περιηγηθεί στο μονοπάτι γνώσης, και συγκεκριμένα στην 1^η Δ.Ε. Επιλέγοντας το κεντρικό εικονίδιο που αναγράφει "Μονοπάτι γνώσης", μπορεί να μεταβεί στη μελέτη των Δ.Ε του Ε.Υ.

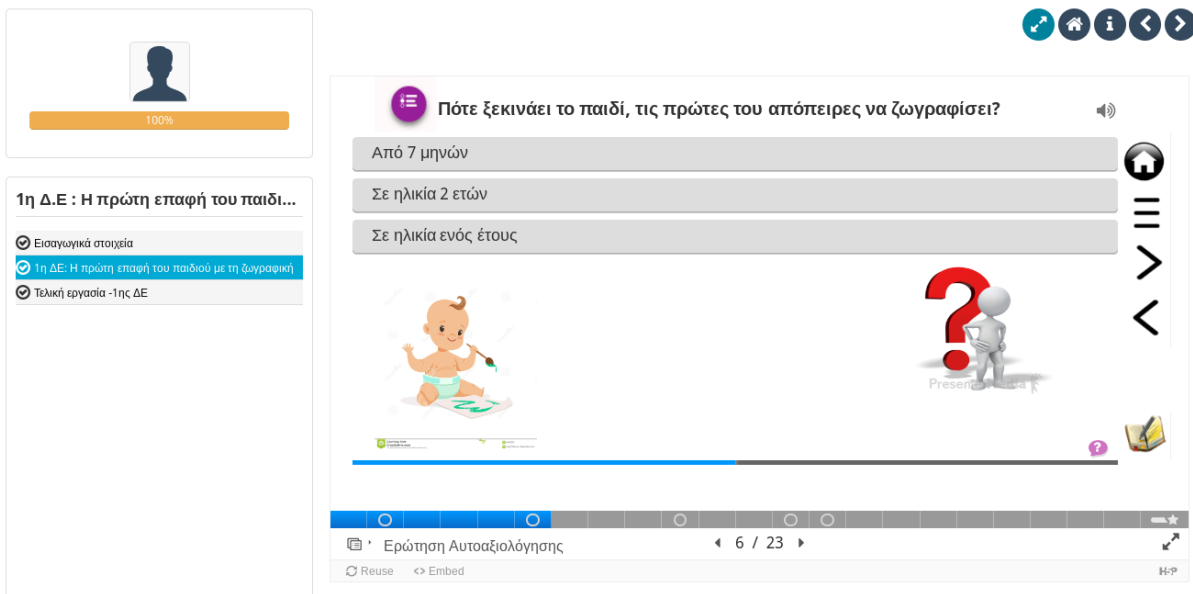

Εικόνα 2: Επεξήγηση Κουμπιών

Η εικόνα αυτή υπάρχει στην αρχή κάθε Δ.Ε και είναι ένας αναλυτικός οδηγός που επεξηγεί τα κουμπιά, τα οποία θα συναντήσει ο εκπαιδευόμενος στη μελέτη του Ε.Υ. Έτσι η πλοήγηση στο Ε.Υ γίνεται πιο εύκολη και ενισχύεται η εκπαιδευτική διαδικασία.

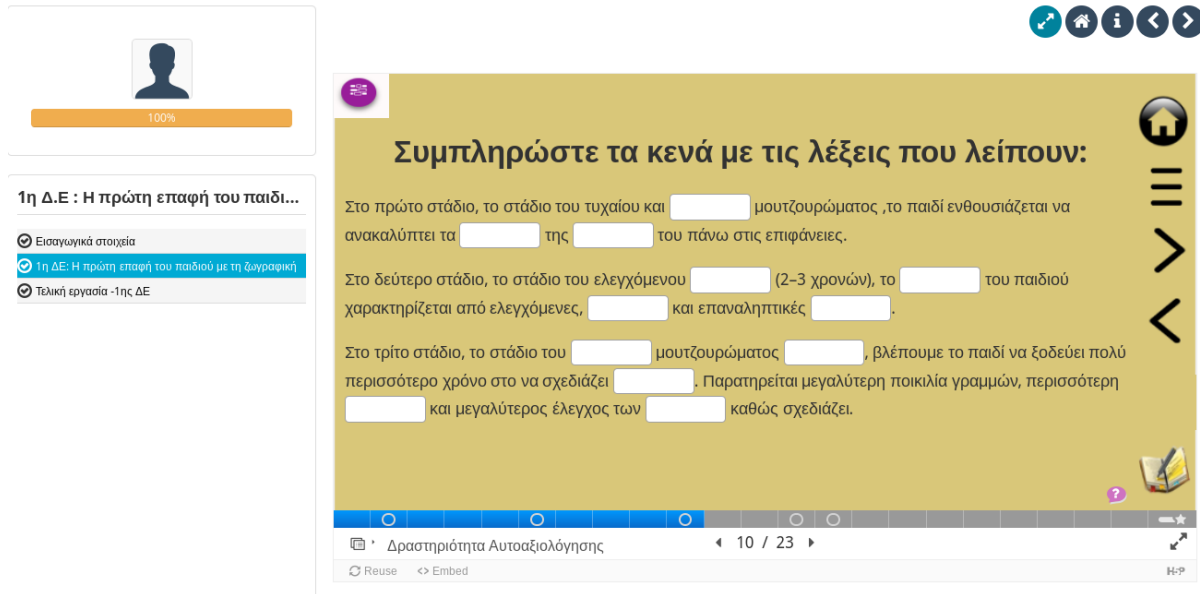
Σε όλες τις ενότητες υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, προκειμένου ο εκπαιδευόμενος να ελέγχει την πρόοδο του. Κάποιες από αυτές έχουν σχεδιαστεί στην εκπαιδευτική πλατφόρμα Chamilo (άσκηση σωστού-λάθους, συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, μοναδικής απάντησης και ανάπτυξης κειμένου), κάποιες άλλες στην

εφαρμογή Wordwall (άσκηση αντιστοίχισης, αναγραμματισμού, σταυρόλεξο) και κάποιες άλλες στο H5P με ερωτήσεις στα διαδραστικά βίντεο. Σε όλες υπάρχουν στο κάτω μέρος της άσκησης τα βοηθητικά σχόλια, καθώς επίσης και η άμεση ανατροφοδότηση μετά την απάντηση , είτε αυτή είναι σωστή (προκειμένου να ενισχύσει τον εκπαιδευόμενο συναισθηματικά και να συνεχίσει), είτε είναι λάθος (προκειμένου να ανατρέξει σε πηγές και να εμπεδώσει το λάθος του, προχωρώντας σωστά παρακάτω). Στη συνέχεια, παρατίθενται ενδεικτικά κάποιες από αυτές.

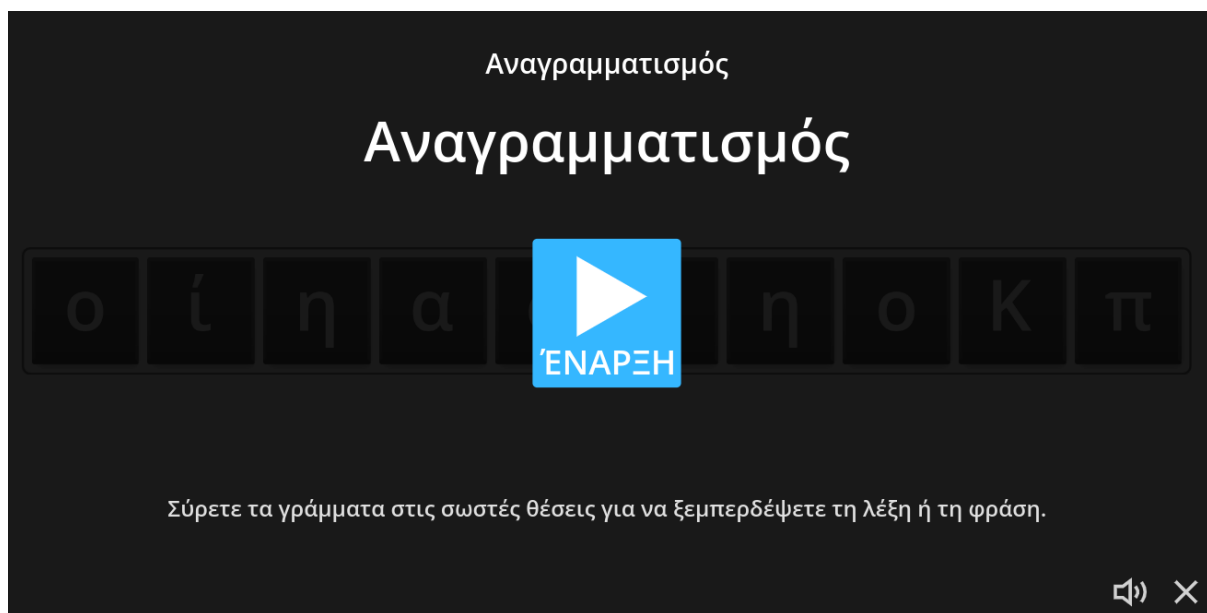
Εικόνα 3: Άσκηση μοναδικής επιλογής

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

The screenshot shows a digital learning environment. On the left, there is a user profile section with a 100% progress bar and a list of activities, with the current one being '1η ΔΕ: Η πρώτη επαφή του παιδι...'. The main area is a yellow-themed card titled 'Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις που λείπουν:'. It contains three paragraphs of text with blank spaces for answers. The first paragraph discusses a child's reaction to a stimulus. The second paragraph describes a child's characteristics based on age (2-3 years). The third paragraph discusses a child's drawing process. At the bottom, there is a browser address bar showing the URL 'Δραστηριότητα Αυτοαξιολόγησης' and a progress indicator '10 / 23'.

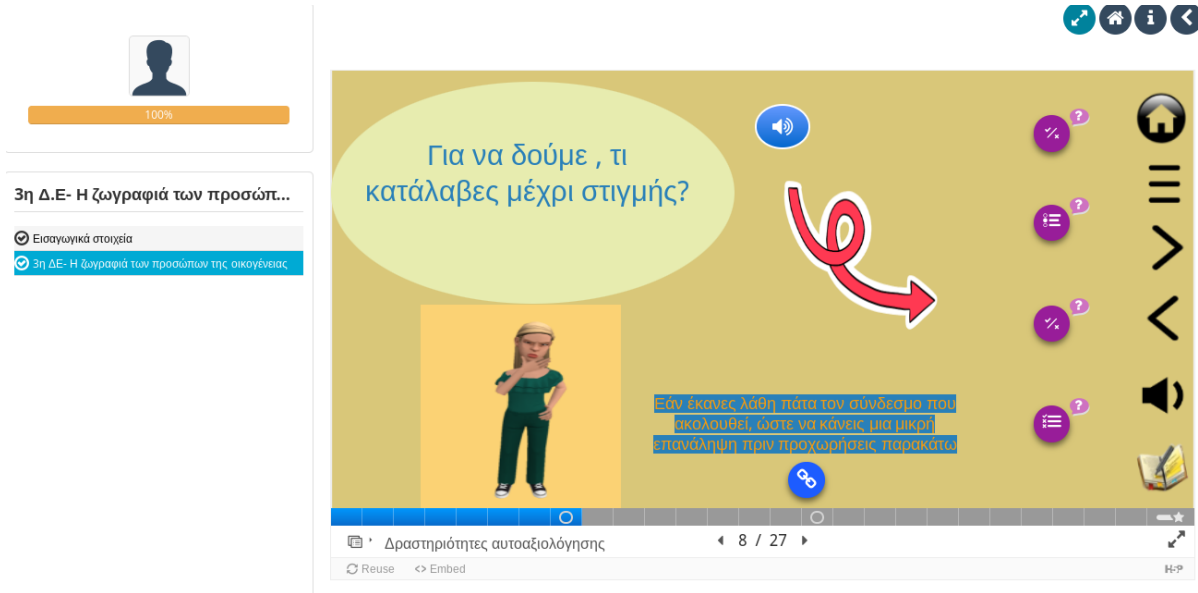
Εικόνα 4: Άσκηση συμπλήρωσης κενών

The screenshot shows a dark-themed interface for an anagram game. At the top, it says 'Αναγραμματισμός' (Anagram). Below that, a large 'Αναγραμματισμός' title is displayed. In the center, there is a row of letter boxes containing the letters 'ο', 'ί', 'η', 'α', a blue play button with 'ΕΝΑΡΞΗ' (Start) written on it, and then 'η', 'ο', 'Κ', 'π'. At the bottom, there is a instruction: 'Σύρετε τα γράμματα στις σωστές θέσεις για να ξεμπερδέψετε τη λέξη ή τη φράση.' (Drag the letters to the correct positions to solve the word or phrase.). There are also volume and close icons in the bottom right corner.

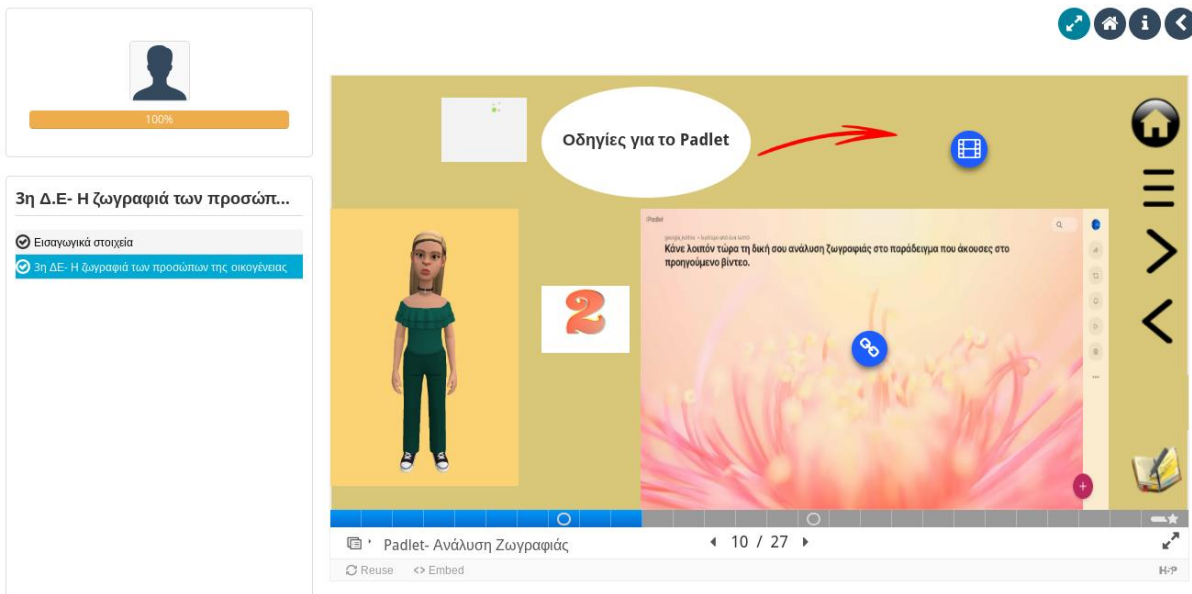
Εικόνα 5: Άσκηση αναγραμματισμού

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

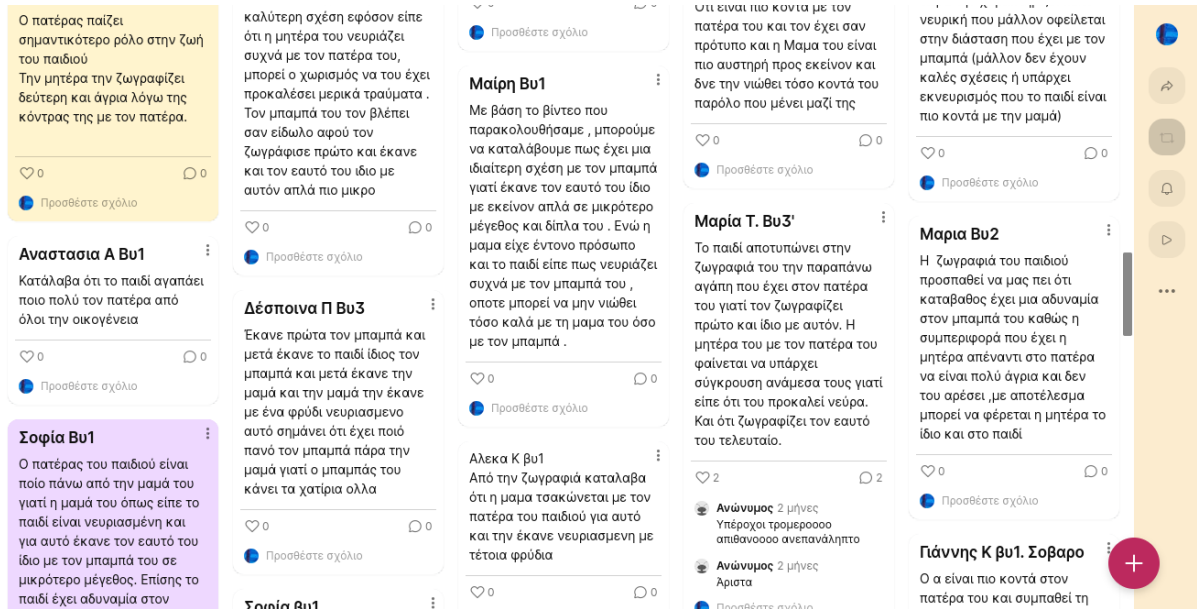
Εικόνα 6: Διάφορες δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

Επίσης, σε δραστηριότητες όπου ήταν απαραίτητο έχουν δοθεί οδηγίες εκτέλεσης με τη μέθοδο της καταγραφής οθόνης του υπολογιστή και την ανάλυση των βημάτων, προκειμένου να μην δυσκολευτεί ο εκπαιδευόμενος.

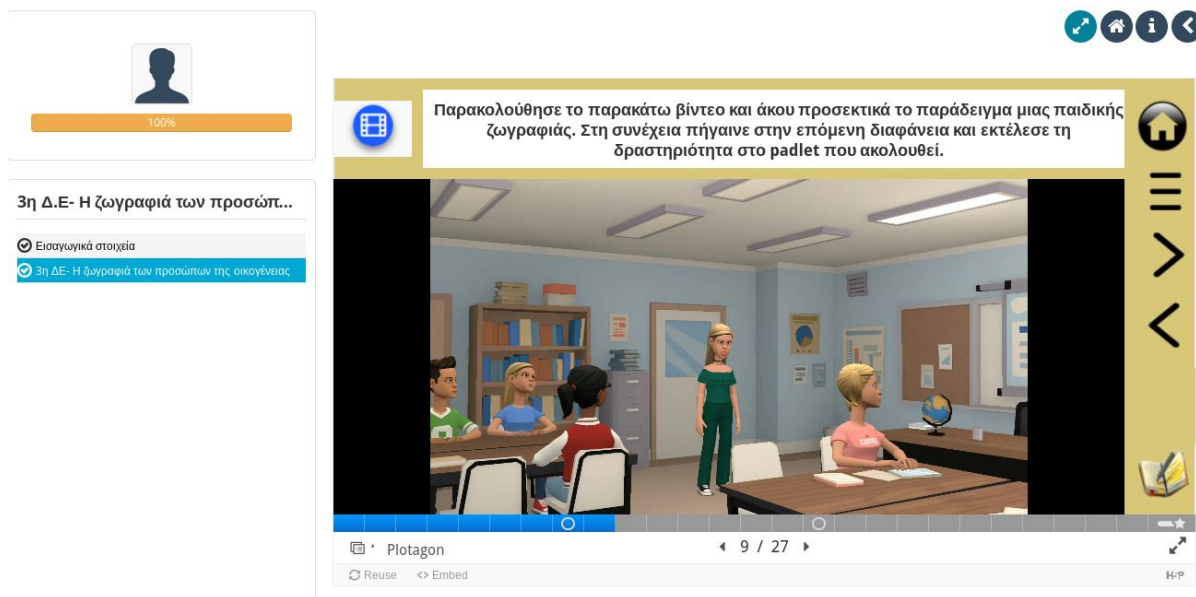
Εικόνα 7: Οδηγίες για εκτέλεση της αλληλεπιδραστικής δραστηριότητας στο Padlet

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

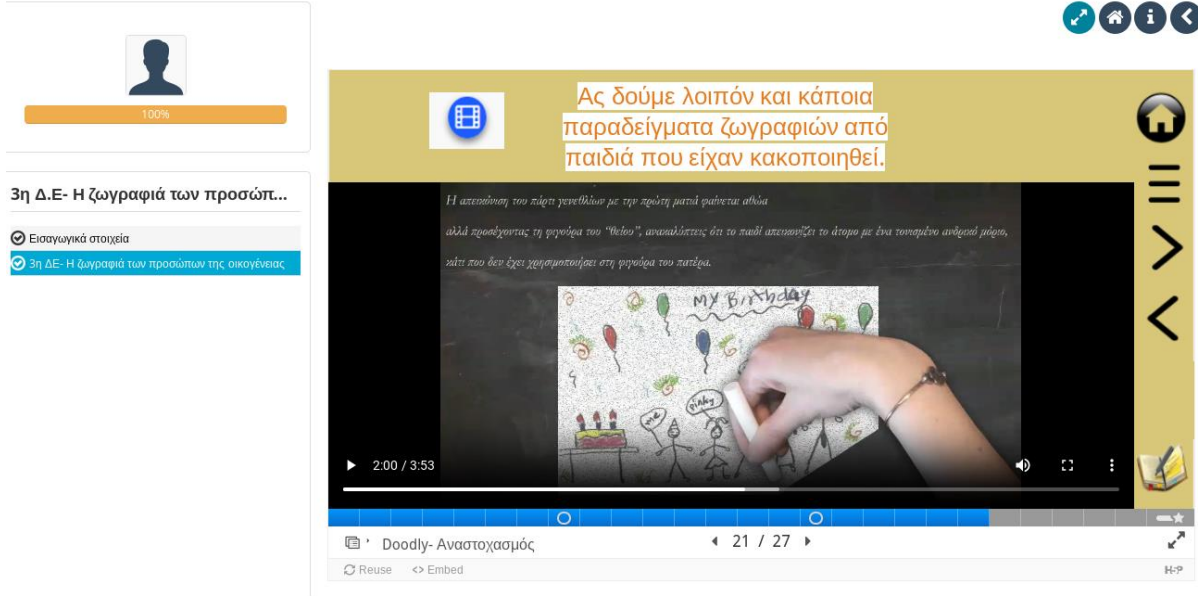
Εικόνα 8: Η εκτέλεση της δραστηριότητας του Padlet

Τέλος, πολύ συχνά εμφανίζεται το Anatar της εκπαιδευτικού δίνοντας διευκρινήσεις και κάνοντας τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί οικεία. Στη συνέχεια βλέπουμε στιγμιότυπα από τα εργαλεία ψηφιακής αφήγησης Plotagon & Doodly.

Εικόνα 9: Βίντεο που δημιουργήθηκε από το εργαλείο Plotagon

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

100%

3η Δ.Ε- Η ζωγραφιά των προσώπ...

Εισαγωγικά στοιχεία

3η ΔΕ- Η ζωγραφιά των προσώπων της οικογένειας

Ας δούμε λοιπόν και κάποια παραδείγματα ζωγραφιών από παιδιά που είχαν κακοποιηθεί.

Η απεικόνιση του πατέρα γεννηθίμω με την πρώτη ματιά φαίνεται αβία, αλλά προσέχοντας τη φωνή του "θείου", ανακαλύπτεις ότι το παιδί απεικονίζει το άτομο με ένα τονισμένο ανάστρο μέτωπο, κάτι που δεν έχει χρησιμοποιήσει στη φωνή του πατέρα.

2:00 / 3:53

Doodly- Αναστοχασμός 21 / 27

Reuse Embed

Εικόνα 10: Βίντεο που δημιουργήθηκε από το εργαλείο Doodly

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Μέρος Β' : Ερευνητικό Πλαίσιο

5. Μεθοδολογία Έρευνας

5.1 Εισαγωγικά

Στόχος αυτής της μελέτης ήταν να αξιοποιήσει τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης για την ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού υλικού για την συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το υλικό αυτό παρουσιάστηκε στο πλαίσιο ενός σχολικού περιβάλλοντος ΕΠΑΛ του Νομού Λασιθίου και συγκεκριμένα στο 1^ο Ημερήσιο ΕΠΑΛ Αγίου Νικολάου . Με την ολοκλήρωση της έρευνας υπήρχε πρόσβαση στις απόψεις των εκπαιδευτικών, των ειδικών σε θέματα ΕξΑΕ και των μαθητών του σχολείου, σχετικά με το εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Κατά την επιλογή μιας μεθοδολογίας έρευνας, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο οι τεχνικές πτυχές των ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων αλλά και ο βαθμός στον οποίο μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους, και έτσι στην προκειμένη περίπτωση κρίθηκε ως καταλληλότερη η μικτή έρευνα ούτως ώστε όχι μόνο να εντοπιστούν οι απόψεις των προαναφερθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα, αλλά να αναδυθούν και νέα ερευνητικά ερωτήματα για μελλοντικές μελέτες.

5.2 Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αναπτυχθεί και να εκτελεστεί ένα ενδεδειγμένο σχέδιο παρέμβασης γνωστό ως ΕξΑΕ Ε.Υ συμπληρωματικής εκπαίδευσης, χρησιμοποιώντας διαδραστικούς εκπαιδευτικούς πόρους κατά τη διάρκεια δημιουργικών δραστηριοτήτων, ειδικά στην ενότητα της ανάλυσης των ιχνογραφημάτων των παιδιών. Το σχέδιο αυτό αξιολογήθηκε από μαθητές, εκπαιδευτικούς της ίδιας ειδικότητας, και τελειόφοιτους

μεταπτυχιακού φοιτητές του προγράμματος ΠΜΣ στις «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με χρήση ΤΠΕ (e-Learning)».

5.3 Στόχοι της Έρευνας

Όσον αφορά τους υφιστάμενους στόχους της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι οι κάτωθι:

- Να δημιουργηθεί υλικό για την παροχή συμπληρωματικής ΕξΑΕ στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης και να μελετηθούν οι προδιαγραφές που πρέπει να έχει το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της ενότητας: “ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος”.
- Να διερευνηθεί σε τι βαθμό το χρησιμοποιούμενο εκπαιδευτικό υλικό πληροί τις αρχές και τη μεθοδολογία βάσει των οποίων πρέπει να δομείται ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Να εξεταστεί με ποιον τρόπο εφαρμόστηκαν οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε.
- Να αποτιμηθεί το Ε.Υ σύμφωνα με τις απόψεις: α)των μαθητών, β)των συναδέλφων εκπαιδευτικών και γ)των ειδικών σε θέματα ΕξΑΕ, σχετικά με την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού που έχει δημιουργηθεί με την χρήση των ΤΠΕ.

5.4 Ερευνητικά Ερωτήματα

Βάσει του σκοπού της παρούσας μελέτης και των στόχων που αναφέρθηκαν, τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία απαντώνται είναι τα ακόλουθα:

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1^ο: Ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληροί το Ε.Υ που δημιουργήθηκε για το μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης και συγκεκριμένα για την ενότητα: "ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος";

2^ο: Το Ε.Υ που έχει δημιουργηθεί διέπεται από τη μεθοδολογία και τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

3^ο: Πώς εφαρμόστηκαν οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε;

4^ο: Πως αποτιμάται το Ε.Υ που δημιουργήθηκε, σύμφωνα με τις απόψεις : α)των μαθητών, β)των συναδέλφων εκπαιδευτικών και γ)των ειδικών σε θέματα ΕξΑΕ;

5.5 Χρονική Περίοδος Διεξαγωγής της Έρευνας

Η παρούσα μελέτη έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια των μηνών Μαΐου – Ιουλίου 2023 και για τις ανάγκες της, η υποφαινόμενη ήρθε σε επαφή με όλα τα άτομα τα οποία συμμετείχαν στην μελέτη, εξηγώντας πρωτίστως τη σημαντικότητά της, καθώς και τους σκοπούς της.

5.6 Το Είδος της Έρευνας

Η μικτή έρευνα που επιλέχθηκε, αναφέρεται σε μια ερευνητική προσέγγιση που συνδυάζει τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές μεθόδους σε μια ενιαία μελέτη. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει στους ερευνητές να αποκτήσουν μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση ενός ερευνητικού προβλήματος ενσωματώνοντας τα δυνατά σημεία τόσο των ποιοτικών όσο και των ποσοτικών δεδομένων.

Η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει τη διερεύνηση και την κατανόηση των υποκειμενικών εμπειριών, προοπτικών και νοημάτων ατόμων ή ομάδων. Συνήθως διεξάγεται μέσω μεθόδων όπως συνεντεύξεις, παρατηρήσεις και ανάλυση εγγράφων. Η ποιοτική έρευνα παρέχει πλούσιες, σε βάθος γνώσεις για το πλαίσιο και τις αποχρώσεις ενός φαινομένου,

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

επιτρέποντας στους ερευνητές να εξερευνήσουν πολύπλοκα ζητήματα και να δημιουργήσουν νέες θεωρίες ή υποθέσεις.

Η ποσοτική έρευνα, από την άλλη πλευρά, εστιάζει στη συλλογή και ανάλυση αριθμητικών δεδομένων για να αποκαλύψει μοτίβα, σχέσεις και στατιστικές τάσεις. Περιλαμβάνει μεθόδους όπως έρευνες, πειράματα και στατιστικές αναλύσεις. Η ποσοτική έρευνα παρέχει αντικειμενικά και μετρήσιμα δεδομένα που μπορούν να γενικευθούν σε μεγαλύτερο πληθυσμό, επιτρέποντας στους ερευνητές να δοκιμάσουν υποθέσεις και να κάνουν στατιστικά έγκυρα συμπεράσματα.

Στη μικτή έρευνα, χρησιμοποιούνται ποιοτικές και ποσοτικές μέθοδοι σε συνδυασμό για την αντιμετώπιση διαφορετικών πτυχών του ερευνητικού προβλήματος. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη συλλογή τόσο ποιοτικών όσο και ποσοτικών δεδομένων ταυτόχρονα ή διαδοχικά (Johnson & Onwuegbuzie, 2004). Για παράδειγμα μια μελέτη μικτών μεθόδων μπορεί να ξεκινήσει με ποιοτικές συνεντεύξεις για τη διερεύνηση των εμπειριών και των προοπτικών των συμμετεχόντων, ακολουθούμενη από μια ποσοτική έρευνα για τη μέτρηση του επιπολασμού ή της συχνότητας ορισμένων συμπεριφορών ή στάσεων. Η ενσωμάτωση ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων στη μικτή έρευνα μπορεί να συμβεί σε διαφορετικά στάδια. Οι ερευνητές μπορούν να συγκρίνουν, να αντιπαραβάλουν ή να συγχωνεύσουν ποιοτικά και ποσοτικά ευρήματα για να αναπτύξουν μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση του ερευνητικού προβλήματος. Αυτή η ολοκλήρωση μπορεί να ενισχύσει την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και τη γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Η μικτή έρευνα είναι ιδιαίτερα πολύτιμη κατά τη μελέτη σύνθετων φαινομένων που δεν μπορούν να αποτυπωθούν πλήρως ούτε με ποιοτικές ούτε με ποσοτικές μεθόδους και μόνο. Συνδυάζοντας και τις δύο προσεγγίσεις, οι ερευνητές μπορούν να αποκτήσουν μια πιο ολιστική κατανόηση του ερευνητικού θέματος, παρέχοντας μια πιο ισχυρή βάση για ανάπτυξη θεωρίας, διαμόρφωση πολιτικής ή βελτίωση πρακτικής.

5.7 Το Δείγμα- Οι Συμμετέχοντες στην Έρευνα

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν ειδικοί σε θέματα σχεδιασμού ενός διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με χρήση ΤΠΕ, μαζί με συνάδελφους εκπαιδευτικούς της ίδιας ειδικότητας και 42 μαθητές ΕΠΑΛ Β' τάξης του Τομέα Υγείας Πρόνοιας και Ευεξίας, οι οποίοι αξιολόγησαν διεξοδικά το εκπαιδευτικό υλικό.

5.8 Τα Μέσα Συλλογής των Δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο ήταν το κύριο εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή δεδομένων λόγω της αποτελεσματικότητάς του να προσεγγίσει ένα ευρύ φάσμα του πληθυσμού μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης η οποία είναι μικτή, δημιουργήθηκαν δύο ερωτηματολόγια, καθώς ήταν αναγκαίο ένα για την ποσοτική και ένα για την ποιοτική έρευνα. Ο Καραλής (2005) τονίζει ότι το ερωτηματολόγιο παρέχει πολύτιμη εικόνα για τις στάσεις, τους προβληματισμούς και τις αντιλήψεις ενός ερευνητικού ερωτήματος. Επιπλέον, προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένου του φύλου, της ηλικίας, της εκπαίδευσης και της εργασιακής σχέσης, τα οποία είναι κρίσιμα για την κατανόηση των δεδομένων που προκύπτουν ή την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την ποσοτική έρευνα αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού τύπου. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου σχεδιάστηκαν χρησιμοποιώντας μια κλίμακα Likert πέντε βαθμών, σύμφωνα με τον Τζανή (2005), όπου οι απαντήσεις βαθμολογήθηκαν ως απολύτως διαφωνώ, διαφωνώ, ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, συμφωνώ και συμφωνώ απόλυτα, με απολύτως διαφωνώ που αντιστοιχεί σε 1 και συμφωνώ απολύτως που αντιστοιχεί σε 5. Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των απαντήσεων των συμμετεχόντων, το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την ερευνητική διαδικασία ήταν ανώνυμο.

Οι ερωτήσεις της έρευνας σχεδιάστηκαν έτσι ώστε να είναι εύκολα κατανοητές από τους συμμετέχοντες. Διατυπώθηκαν με απλή γλώσσα για να μην προκληθεί καμία σύγχυση. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από δύο είδη ερωτήσεων. Το πρώτο σύνολο ερωτήσεων είχε ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

δημογραφικό χαρακτήρα, αφορούσε την ηλικία και το φύλο, ενώ η δεύτερη σειρά ερωτήσεων ήταν κλειστού τύπου και στόχευε στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού. Για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν αξιόπιστα και αντικειμενικά, όλα τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα.

Όσον αφορά τις συνεντεύξεις, η μορφή που επιλέχθηκε ήταν αυτή της ημιδομημένης συνέντευξης. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις είναι μια ερευνητική μέθοδος που εμπίπτει στην κατηγορία της ποιοτικής έρευνας. Είναι ένα είδος συνέντευξης που συγχωνεύει τις ιδιότητες τόσο των δομημένων όσο και των μη δομημένων συνεντεύξεων (Smith, 2012) και οι συνεντεύξεις αυτές προσφέρουν μια ευέλικτη δομή για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν έναν βαθμό ομοιογένειας. Ακολουθούν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά των ημιδομημένων συνεντεύξεων:

1. *Ευελιξία*: Στις ημιδομημένες συνεντεύξεις παρέχεται μια ευκαιρία για ευελιξία στη διαδικασία της συνέντευξης. Παρά την ύπαρξη μιας καθιερωμένης δομής και ενός προκαθορισμένου συνόλου ερωτήσεων ή θεμάτων, ο ερευνητής έχει την αυτονομία να εμβαθύνει σε άλλους τομείς ενδιαφέροντος και να προσαρμόσει τη συνέντευξη με βάση τις απαντήσεις του ερωτώμενου.
2. *Προκαθορισμένες ερωτήσεις ή θέματα*: Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις διαφέρουν από τις μη δομημένες στο ότι έχουν ένα προκαθορισμένο σύνολο ερωτήσεων ή θεμάτων που ο συνεντευκτής σκοπεύει να αντιμετωπίσει κατά τη διαδικασία της συνέντευξης (Smith, 2012). Αυτή η λίστα ερωτήσεων λειτουργεί ως πλαίσιο και προωθεί μια συνεπή προσέγγιση σε κάθε συνέντευξη. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις χρησιμοποιούν συνήθως ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που ωθούν τους συμμετέχοντες να δώσουν αναλυτικές και διακριτικές απαντήσεις. Αυτές οι ερωτήσεις επιτρέπουν μια εις βάθος εξέταση των απόψεων, των εμπειριών και των συναισθημάτων των συμμετεχόντων, παρέχοντας έτσι άφθονα ποιοτικά δεδομένα.
3. *Ελευθερία*: Κατά τη διάρκεια ημιδομημένων συνεντεύξεων, ο συνεντευκτής έχει την ελευθερία να συνεχίσει με πρόσθετες ερωτήσεις και διερευνήσεις αφού λάβει απάντηση από τον συμμετέχοντα. Αυτή η πρακτική επιτρέπει στον ερευνητή να εμβαθύνει σε τομείς ενδιαφέροντος ή να διευκρινίσει τυχόν δηλώσεις που μπορεί να

ήταν ασαφείς, με αποτέλεσμα μια πιο ολοκληρωμένη και πλήρη συλλογή δεδομένων. Ως αποτέλεσμα, αυτή η τεχνική χρησιμοποιείται ευρέως για την εξαγωγή των ακριβέστερων και λεπτομερέστερων δυνατών πληροφοριών.

Στις ημι-δομημένες συνεντεύξεις, η άποψη του συμμετέχοντος εκτιμάται ιδιαίτερα και τους δίνεται η ελευθερία να καθοδηγήσουν τη συνέντευξη προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, ενώ δίνεται στους συμμετέχοντες η ευκαιρία να επεξεργαστούν θέματα που θεωρούν σημαντικά, να εισαγάγουν νέα θέματα ή να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με την ίδια τη διαδικασία της συνέντευξης. Για να εξασφαλιστεί ότι οι συνεντεύξεις που διεξάγονται σε ημιδομημένη μορφή είναι συγκρίσιμες, είναι απαραίτητος κάποιος βαθμός τυποποίησης. Ενώ διατηρείται η ευελιξία που παρέχει η μορφή, μια προσέγγιση είναι να τίθεται σε κάθε συμμετέχοντα μια βασική ομάδα ερωτήσεων. Αυτό επιτρέπει τη συστηματική εξέταση των δεδομένων που λαμβάνονται από τις συνεντεύξεις. Η σημασία του ερευνητή δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί όταν πρόκειται για ημιδομημένες συνεντεύξεις.

Είναι πολύ σημαντικό για τον συνεντευκτή να είναι προσεκτικός ακροατής, καθώς και να μπορεί να κάνει επακόλουθες ερωτήσεις, διατηρώντας παράλληλα μια ισορροπία μεταξύ του να τηρεί τον οδηγό της συνέντευξης και να είναι αρκετά ευέλικτος ώστε να προσαρμόζεται στις απαντήσεις του συμμετέχοντος. Η ικανότητα και η τεχνογνωσία του συνεντευκτή όσον αφορά τη δημιουργία μιας σχέσης με τον ερωτώμενο μπορεί να επηρεάσει το διαμέτρημα και την πληρότητα των δεδομένων που αποκτήθηκαν. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις έχουν σχεδιαστεί για να προσφέρουν ένα μείγμα οργάνωσης και προσαρμοστικότητας, δημιουργώντας έναν χώρο για τους ερευνητές να εμβαθύνουν σε ερευνητικά θέματα, διατηρώντας παράλληλα κάποιο επίπεδο ομοιομορφίας στις συνεντεύξεις. Αυτές οι συνεντεύξεις είναι ένα δημοφιλές εργαλείο για τη λήψη ποικίλων και λεπτομερών ποιοτικών δεδομένων από συμμετέχοντες σε ερευνητικές μελέτες και γι' αυτό το λόγο ακριβώς και επιλέχθηκαν (Smith, 2012).

5.9 Η Επεξεργασία των Ερευνητικών Δεδομένων

Στην ποσοτική μελέτη που αφορούσε τις απόψεις των μαθητών σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό, οι άξονες που διαμορφώθηκαν ήταν οι ακόλουθοι:

Άξονες Ποσοτικής Μελέτης	
1^{ος} άξονας:	Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού
2^{ος} άξονας:	Χρηστικότητα της πλατφόρμας για την συμπληρωματική ΕξΑΕ
3^{ος} άξονας:	Κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού
4^{ος} άξονας:	Εκπαιδευτικό υλικό και αλληλεπίδραση
5^{ος} άξονας:	Εκπαιδευτικό υλικό και αναστοχασμός – αυτοαξιόλογηση
6^{ος} άξονας:	Εκπαιδευτικό υλικό και Πολυμεσική μάθηση

Πίνακας 1. Άξονες Ποσοτικής Μελέτης

Όσον αφορά τώρα την ποιοτική μελέτη που αφορούσε τις απόψεις των ειδικών σε θέματα ΕξΑΕ καθώς επίσης και των συναδέλφων εκπαιδευτικών, εφαρμόσαμε την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου και σαν μονάδα ανάλυσης πήραμε το ίδιο το θέμα το οποίο προσδιορίζεται από την ερώτηση. Με αυτό τον τρόπο κάθε απάντηση αντιστοιχεί και σε ένα ερώτημα.

Κατά τη διαδικασία της κωδικοποίησης οι μονάδες ανάλυσης κατηγοριοποιήθηκαν και οι κατηγορίες ανά ερευνητικό άξονα φαίνονται παρακάτω:

Κατηγορίες Ανάλυσης Ανά Ερευνητικό Άξονα	
1^{ος} άξονας:	Επιστημονική Συνοχή/ Τεκμηρίωση
A)	Βιβλιογραφική τεκμηρίωση
B)	Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
Γ)	Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών
Δ)	Ερμηνεία- κριτική συζήτηση πληροφοριών
E)	Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές
2^{ος} άξονας:	Απλή και Κατανοητή Παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

A) Φιλικό ύφος
B) Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών
Γ) Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας
Δ) Ευανάγνωστη γραφή
Ε) Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών
ΣΤ) Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης
Z) Μόνο κείμενο
Η) Κείμενο και εικόνες
Θ) Κείμενο, εικόνες και βίντεο
Ι) Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση
3^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ
A) Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά
B) Κατανοητά και αναγνωρίσιμα εικονίδια
Γ) Εύκολη πλοήγηση
Δ) Υπερσύνδεσμοι σε αναμενόμενο περιεχόμενο
4^{ος} άξονας: Υποστήριξη – Καθοδήγηση Εκπαιδευομένου στη Μελέτη του
A) Συμβουλές μελέτης
B) Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία
Γ) Επεξηγηματικά σχόλια
5^{ος} άξονας: Υποστήριξη της Αλληλεπίδρασης με τον Εκπαιδευόμενο στη Μελέτη του
A) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων- κρίσεων
B) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων
Γ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή
Δ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους
Ε) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρηθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας

Στ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο για ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό απόψεων
6^{ος} άξονας: Παροχή Δυνατότητας Αναστοχασμού- Αυτοαξιολόγησης στον Εκπαιδευόμενο
A) Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
B) Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης
Γ) Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση
Δ) Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα
E) Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα
7^{ος} άξονας: Σκοπός/ Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
A) Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας
B) Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας
Γ) Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο γνώσεων βάσει των προσδοκώμενων
Δ) Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο δεξιοτήτων βάσει των προσδοκώμενων
E) Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο στάσεων βάσει των προσδοκώμενων
Στ) Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα
8^{ος} άξονας: Εφαρμογή Αρχών Πολυμεσικής Μάθησης
A) Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)
B) Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)
Γ) Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)
Δ) Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)
E) Φιλική γλώσσα (Αρχή Προσωποποίησης)
ΣΤ) Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή Προσωποποίησης)
Z) Ηχητική παρουσίαση (Αρχή Προσωποποίησης)
H) Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης (Αρχή Φωνής)
Θ) Φιλικός χαρακτήρας Avatar (Αρχή Εικόνας)

I) Τμηματική παρουσίαση περιεχομένου (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΑ) Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή Προσωποποίησης)
ΙΒ) Μακροσκελή κείμενα (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΓ) Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΔ) Στοιχεία επισημάνσης (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΕ) Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή Προπαίδευσης)
9^{ος} άξονας: Γενικές επισημάνσεις
A) Δυνατά στοιχεία του Ε.Υ
B) Προτάσεις βελτίωσης του Ε.Υ

Πίνακας 2. Άξονες Ποιοτικής Μελέτης

5.10 Περιορισμοί της Έρευνας

Ως προς τους περιορισμούς της έρευνας, ο βασικότερος είναι η δυσκολία εύρεσης βιβλιογραφίας σχετικά με το μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης, στην ΕξΑΕ. Παρατηρήθηκε ότι στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο δεν έχει καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για να χρησιμοποιηθούν τα θετικά στοιχεία της ΕξΑΕ, συνεπώς η παρούσα μελέτη συνδράμει στο να γίνουν περαιτέρω προσπάθειες μελλοντικά.

Επιπλέον, το γεγονός ότι η έρευνα έλαβε μέρος μόνο σε μια σχολική μονάδα, ενδεχομένως να επιδρά στα αποτελέσματα, συνεπώς κρίνεται αναγκαίο το εκπαιδευτικό υλικό να αξιολογηθεί μελλοντικά και σε άλλα σχολεία. Τέλος, δεν εξετάστηκε ως παράμετρος το κοινωνικοοικονομικό προφίλ των μαθητών, καθώς και εάν οι μαθητές έχουν διαγνωστεί με μαθησιακές δυσκολίες, ώστε να δούμε εάν το συγκεκριμένο Ε.Υ είχε τις προδιαγραφές ώστε να μελετηθεί και στη συνέχεια να αξιολογηθεί σωστά απ' όλους.

5.11 Ζητήματα Δεοντολογίας

Η δεοντολογία παίζει καθοριστικό ρόλο στην έρευνα, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Κατά τη διεξαγωγή μικτής έρευνας που συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, οι ερευνητές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι κανόνες δεοντολογίας ακολουθούνται ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

σε όλη τη διαδικασία. Ακολουθούν ορισμένα βασικά ηθικά ζητήματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη (Biagetti et al., 2020):

- *Δήλωση συγκατάθεσης:* Είναι αναγκαίο να λαμβάνεται ενημερωμένη συγκατάθεση από όλους τους συμμετέχοντες, εξηγώντας με σαφήνεια τη φύση και τον σκοπό της μελέτης, καθώς και τα δικαιώματά τους και τους πιθανούς κινδύνους ή οφέλη τους. Επιπλέον, πρέπει να είναι βέβαιο ότι οι συμμετέχοντες κατανοούν τη χρήση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών δεδομένων και τον τρόπο χειρισμού και διατήρησης των δεδομένων που δίνονται, όπως και έγινε προκειμένου.
- *Εμπιστευτικότητα και ανωνυμία:* Είναι αναγκαίο να υπάρχει διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και της ανωνυμίας των συμμετεχόντων. Αυτό περιλαμβάνει την προστασία οποιωνδήποτε αναγνωρίσιμων πληροφοριών που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας και τη διασφάλιση ότι οι συμμετέχοντες δεν μπορούν να αναγνωριστούν από τα δημοσιευμένα αποτελέσματα. Έτσι, για τη μελέτη αυτή έγινε σωστή ασφάλιση τόσο των ποσοτικών όσο και των ποιοτικών δεδομένων ούτως ώστε να αποτραπεί η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση.
- *Ενοποίηση δεδομένων:* Η ενοποίηση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων πρέπει να γίνεται με σεβασμό στο απόρρητο και την εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων. Έτσι, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή κατά τον συνδυασμό των δεδομένων ούτως ώστε να αποτραπεί η ακούσια αποκάλυψη ευαίσθητων πληροφοριών.
- *Μεροληψία ερευνητή:* Η μικτή έρευνα περιλαμβάνει υποκειμενική ερμηνεία ποιοτικών δεδομένων και αντικειμενική ανάλυση ποσοτικών δεδομένων. Έτσι, έγινε αναγνώριση των ιδίων προκαταλήψεων από την ερευνήτρια και ελήφθησαν τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους στα ευρήματα της έρευνας.
- *Σεβασμός για τους συμμετέχοντες:* Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίστηκαν με σεβασμό, αξιοπρέπεια και δίκαιο τρόπο σε όλη τη διαδικασία της έρευνας, ενώ επιπλέον δόθηκε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να αποχωρήσουν από τη μελέτη ανά πάσα στιγμή χωρίς συνέπειες.

Μέρος Γ΄: Αποτελέσματα- Ανάλυση Δεδομένων

6. Αποτελέσματα Ποιοτικής & Ποσοτικής Έρευνας

6.1 Αποτελέσματα Ποιοτικής Έρευνας

6.1.1 Προφίλ Συμμετεχόντων (Ειδικοί & Συνάδελφοι)

1) Φύλο (E1): Οι συμμετέχοντες στην ποιοτική έρευνα ήταν τέσσερις (4), όλες γυναίκες.

2) Ηλικία (E2): Η ηλικία ήταν κοινή επίσης, καθώς η ηλικιακή ομάδα που καλύπτουν είναι 31-40.

3) Έτη προϋπηρεσίας (E3): Οι τρεις από του συμμετέχοντες έχουν από 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας στη δημόσια εκπαίδευση, ενώ η τέταρτη έχει 5-10 έτη και εργάζονταν στην ιδιωτική εκπαίδευση.

4) Εξοικείωση με τη μεθοδολογία ΕξΑΕ και την χρήση των ΤΠΕ (E4, E5, E6, E7): Οι δύο ειδικοί χρησιμοποιούν αρκετά τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία και ήταν όπως είπαν αρκετά εξοικειωμένοι με την μέθοδο της ΕξΑΕ και τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού. Από την άλλη οι συνάδελφοι της ίδιας ειδικότητας έδειξαν μια ουδέτερη στάση όσον αφορά τη χρήση και την εξοικείωση με τις ΤΠΕ λέγοντας πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν απόλυτα, και η μία εκπαιδευτικός διαφώνησε πως είναι εξοικειωμένη στη μελέτη εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της ΕξΑΕ.

6.1.2 Σχολιασμός των ευρημάτων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα ευρήματα της ποιοτικής ανάλυσης. Για λόγους δεοντολογίας και προκειμένου να διατηρηθεί το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων χρησιμοποιούνται οι κωδικοί Α και Β, που αντιστοιχούν τόσο στους ειδικούς όσο και στους

συναδέλφους. Στο τέλος του κάθε ερευνητικού άξονα ακολουθεί ο σχολιασμός των ευρημάτων.

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληροί το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε;

1^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή – τεκμηρίωση του ΕΥ (Ερωτήσεις: Α1, Α2, Α3, Α4, Α5)

Α) Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Στο Ε.Υ γίνεται παράθεση πληροφοριών/ απόψεων με τη σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση;	
Εκπαιδευτικός Α	Δίνεται η βιβλιογραφία στο τέλος, θα ήθελα όμως να υπάρχουν και κάποιες παραπομπές μέσα στο κείμενο και όχι μόνο σαν βιβλιογραφικές πηγές.
Εκπαιδευτικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι παντού υπάρχει η αντίστοιχη βιβλιογραφική τεκμηρίωση.
Ειδικός Α	Ναι δίνεται η απαραίτητη βιβλιογραφία.
Ειδικός Β	Συμφωνώ απόλυτα πως όλες οι πληροφορίες που παρατίθενται έχουν και βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Πίνακας 3. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση του ΕΥ

Β) Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Στο Ε.Υ γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κτλ;)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ δίνεται μια ποικιλία από διαφορετικές πηγές πληροφοριών.
Εκπαιδευτικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι παντού υπάρχουν διαφορετικές πηγές για μάθηση.
Ειδικός Α	Υπάρχει όντως ποικιλία βιβλιογραφικών πηγών (άρθρα, δημοσιεύσεις, σχολικά εγχειρίδια)
Ειδικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι ο εκπαιδευόμενος παραπέμπεται σε

	άρθρα και ομιλίες για την μάθηση.
--	-----------------------------------

Πίνακας 4. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Γ) Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

Στο Ε.Υ γίνεται συγκριτική ανάλυση πληροφοριών/ απόψεων;	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ δίνεται μια ποικιλία από διαφορετικές πηγές πληροφοριών.
Εκπαιδευτικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι παντού υπάρχουν διαφορετικές πηγές για μάθηση.
Ειδικός Α	Υπάρχει όντως ποικιλία βιβλιογραφικών πηγών (άρθρα, δημοσιεύσεις, σχολικά εγχειρίδια), ωστόσο δεν γίνεται παράθεση και σύγκριση ερευνών με το αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
Ειδικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι ο εκπαιδευόμενος παραπέμπεται σε άρθρα και ομιλίες για την μάθηση.

Πίνακας 5. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την ύπαρξη συγκριτικής ανάλυσης πληροφοριών

Δ) Ερμηνεία- κριτική συζήτηση πληροφοριών

Το Ε.Υ είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία/ κριτική συζήτηση των πληροφοριών;	
Εκπαιδευτικός Α	Μέσα από τον τρόπο παρουσίασης ερμηνεύονται πλήρως οι πληροφορίες.
Εκπαιδευτικός Β	Συμφωνώ απόλυτα διότι το Ε.Υ είναι εμπλουτισμένο σε αρκετά μεγάλο βαθμό με ερμηνεία και συζήτηση των πληροφοριών.
Ειδικός Α	Υπάρχει όντως ερμηνεία των πληροφοριών ωστόσο δεν γίνεται κάποια κριτική συζήτηση.
Ειδικός Β	Όντως δεν υπάρχει κάπου συζήτηση μεταξύ των εκπαιδευομένων.

Πίνακας 6. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την ερμηνεία- κριτική συζήτηση των πληροφοριών ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

Δ) Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές

Το Ε.Υ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές;	
Εκπαιδευτικός Α	Παραπέμπεται ο εκπαιδευόμενος σε άρθρα και ομιλίες.
Εκπαιδευτικός Β	Στο τέλος της κάθε διδακτικής ενότητας παρατίθενται πηγές και άρθρα με τα doi, για πιο άμεση μελέτη.
Ειδικός Α	Υπάρχουν όντως αρκετές διαφορετικές πηγές για περαιτέρω μελέτη.
Ειδικός Β	Η εκπαιδευτικός έχει φροντίσει να εμπλουτίσει το περιεχόμενο της κάθε διδακτικής ενότητας με περαιτέρω βιβλιογραφία.

Πίνακας 7. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές

Σχολιασμός 1^ο Ερευνητικού Άξονα:

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν πως οι πληροφορίες που δίνονται στο Ε.Υ είναι με βάση τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Μία μόνο εκπαιδευτικός δεν συμφώνησε απόλυτα και πρότεινε πως καλό θα ήταν να υπάρχουν και παραπομπές κατά τη διάρκεια της ερμηνείας του Ε.Υ και όχι μόνο στο τέλος σαν βιβλιογραφικές πηγές. Επίσης, συμφώνησαν απόλυτα και οι εκπαιδευτικοί και οι ειδικοί πως γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές δίνοντας τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη. Σχετικά με την ερμηνεία των πληροφοριών συμφώνησαν όλοι πως υπάρχει σε αρκετά μεγάλο βαθμό, όσον αφορά όμως την κριτική συζήτηση των πληροφοριών οι ειδικοί φάνηκαν κάπως αρνητικοί καθώς όπως ανέφεραν δεν υπάρχει κάποια συζήτηση μεταξύ των εκπαιδευομένων. Τέλος, παρατηρήθηκαν επίσης διαφορετικές απόψεις σχετικά με τη συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών, καθώς και οι δύο εκπαιδευτικοί εμφανίζονται απόλυτα θετικοί ότι γίνεται αυτό στο Ε.Υ, ωστόσο οι ειδικοί αναφέρουν πως δεν υπήρξε πουθενά μια άλλη έρευνα που να αναφέρεται και εκείνη στην ίδια διδακτική ενότητα και να μπορεί έτσι ο εκπαιδευόμενος να συγκρίνει απόψεις και πληροφορίες.

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το Ε.Υ που έχει δημιουργηθεί διέπεται από τη μεθοδολογία και τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2^ο άξονας: Απλή και Κατανοητή Παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου (Ερωτήσεις B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10)

A) Φιλικό ύφος

Το ύφος γραφής του Ε.Υ είναι φιλικό για τον αναγνώστη;	
Εκπαιδευτικός Α	Απλός και κατανοητός λόγος.
Εκπαιδευτικός Β	Το ύφος γραφής είναι φιλικό προς τον εκπαιδευόμενο.
Ειδικός Α	Απόλυτα ικανοποιητικό ύφος γραφής του Ε.Υ για την ηλικιακή ομάδα του μαθητικού δυναμικού στο οποίο απευθύνεται.
Ειδικός Β	Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει το γνωστικό αντικείμενο με πολύ απλό και κατανοητό ύφος.

Πίνακας 8. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη φιλικότητα του ύφους του ΕΥ

B) Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Στο Ε.Υ γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;	
Εκπαιδευτικός Α	Διαφωνώ εν μέρει διότι από εμένα παρατηρήθηκε μια γενικότητα και όχι κάτι συγκεκριμένο και απόλυτο.
Εκπαιδευτικός Β	Και εγώ το ίδιο παρατήρησα και μάλιστα μου φάνηκε και πολύ καλό το ότι απουσιάζουν οι κτητικές αντωνυμίες.
Ειδικός Α	Όπου είναι δυνατόν απευθύνεται άμεσα στον εκπαιδευόμενο.
Ειδικός Β	Η χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών υπάρχει σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 9. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Γ) Χρήση καθομιλουμένης γλώσσας

Στο Ε.Υ γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα και να προσθέσω πως η γλώσσα που

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

	χρησιμοποιείται ανταποκρίνεται στο επίπεδο των παιδιών.
Εκπαιδευτικός Β	Η γλώσσα είναι κατανοητή και το ύφος απλό και κατάλληλο για τη σύλληψη των πληροφοριών.
Ειδικός Α	Στο μεγαλύτερο μέρος του Ε.Υ γίνεται χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ γίνεται χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 10. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με τη χρήση καθομιλουμένης γλώσσας

Δ) Ευανάγνωστη γραφή

Η γραφή του Ε.Υ είναι ευανάγνωστη;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Η γραφή του Ε.Υ είναι ιδιαίτερα ευανάγνωστη
Εκπαιδευτικός Β	Η γραφή του Ε.Υ είναι απόλυτα ευανάγνωστη.
Ειδικός Α	Η ευανάγνωστη γραφή κάνει πολύ προσιτό το περιεχόμενο.
Ειδικός Β	Η γραφή στο Ε.Υ είναι πλήρως ευανάγνωστη.

Πίνακας 11. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν είναι ευανάγνωστη η γραφή του ΕΥ

Ε) Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ είναι ικανοποιητική;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Υπάρχει ίση αναλογία εικόνας- κειμένου.
Εκπαιδευτικός Β	Η πυκνότητα των πληροφοριών είναι ικανοποιητική.
Ειδικός Α	Σε ορισμένες διαφάνειες θα μπορούσε να υπάρχει λιγότερο κείμενο.
Ειδικός Β	Υπάρχουν λίγες διαφάνειες όπου το κείμενο είναι μεγάλο, με αποτέλεσμα η γραμματοσειρά να γίνεται μικρότερη.

Πίνακας 12. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την πυκνότητα των πληροφοριών

ΣΤ) Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

Το Ε.Υ παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης ;
--

Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Αυτό είναι ένα ακόμη στοιχείο που διευκολύνει τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.
Εκπαιδευτικός Β	Το Ε.Υ παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης και δεν υπάρχει καμία δυσκολία στη μελέτη του.
Ειδικός Α	Το Ε.Υ παρουσιάζεται εξ ολοκλήρου στο μέγεθος της οθόνης, τμηματικά.
Ειδικός Β	Συμφωνώ απόλυτα. Γίνεται ωραία κατάτμηση των πληροφοριών σε όλη την οθόνη ώστε να διευκολύνεται ο εκπαιδευόμενος.

Πίνακας 13. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με την παρουσίαση στην οθόνη

Ζ) Μόνο κείμενο

Το Ε.Υ περιέχει μόνο κείμενο;	
Εκπαιδευτικός Α	Διαφωνώ απόλυτα. Υπάρχει ποικιλία μέσων μετάδοσης της πληροφορίας.
Εκπαιδευτικός Β	Το Ε.Υ δεν περιέχει μόνο κείμενο.
Ειδικός Α	Το Ε.Υ φυσικά και δεν περιέχει μόνο κείμενο.
Ειδικός Β	Διαφωνώ απόλυτα. Δεν περιέχει μόνο κείμενο, αντ'αυτού εμπλουτίζεται από διάφορα μέσα όπως εικόνες, βίντεο, υπερσυνδέσμους κτλ.

Πίνακας 14. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν υπήρχε στο ΕΥ μόνο κείμενο

Η) Κείμενο και εικόνες

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες;	
Εκπαιδευτικός Α	Διαφωνώ απόλυτα. Δεν περιέχει μόνο κείμενο και εικόνες.
Εκπαιδευτικός Β	Το Ε.Υ δεν περιέχει μόνο κείμενο και εικόνες, αλλά χρησιμοποιούνται πολλά και διαφορετικά μέσα παρουσίασης και κατανόησής του .
Ειδικός Α	Το Ε.Υ φυσικά και δεν περιέχει μόνο κείμενο και εικόνες.

Ειδικός Β	Σε αρκετά μεγάλο βαθμό το υλικό παρουσιάζεται μέσα από μια ποικιλία εικόνων που συνοδεύονται από κάποιο κείμενο που τις επεξηγεί.
-----------	---

Πίνακας 15. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών ,σχετικά με το αν το ΕΥ περιείχε μόνο κείμενο και εικόνες

Θ) Κείμενο, εικόνες και βίντεο

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και βίντεο;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Στο Ε.Υ υπάρχουν κείμενα και εικόνες, αλλά και πολλά βίντεο.
Εκπαιδευτικός Β	Το Ε.Υ περιέχει βίντεο, κείμενο και εικόνες, αλλά και υπερσυνδέσμους.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν εκτός από εικόνες και κείμενα, βίντεο διαδραστικά με δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευόμενου.
Ειδικός Β	Σε αρκετά μεγάλο βαθμό υπάρχουν εκτός από το κείμενο και τις εικόνες, βίντεο που έχουν δημιουργηθεί από εργαλεία ψηφιακής αφήγησης και έτσι διατηρείται το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου.

Πίνακας 16. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν το ΕΥ περιείχε κείμενο, εικόνες και βίντεο

Ι) Χρωματικές συνθέσεις για άμεση αλληλεπίδραση

Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Οι χρωματικές συνθέσεις συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση σε μεγάλο βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Οι χρωματικές συνθέσεις βοηθούν αρκετά την άνεση του εκπαιδευόμενου προκειμένου να υπάρξει αλληλεπίδραση.
Ειδικός Α	Τα χρώματα που έχουν επιλεγεί δεν είναι έντονα ώστε να αποπροσανατολίζουν το δέκτη.

Ειδικός Β	Σε ορισμένες διαφάνειες τα γραφικά προκειμένου να είναι διαδραστικά, στάθηκαν κατά τη γνώμη μου εμπόδιο στην γρηγορότερη αντίληψη του περιεχομένου.
-----------	---

Πίνακας 17. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν υπήρχαν χρωματικές συνθέσεις για άμεση αλληλεπίδραση

Σχολιασμός 2^ο Ερευνητικού Άξονα:

Όσον αφορά το ύφος του Ε.Υ όλοι συμφωνούν πως είναι αρκετά φιλικό προς τον εκπαιδευόμενο και κατανοητό. Επίσης, μία ειδικός προσθέτει πως είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο στην ηλικιακή ομάδα του μαθητικού δυναμικού στην οποία απευθύνεται. Σχετικά με τη χρήση των προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών υπάρχει αντίθετη άποψη των εκπαιδευτικών από αυτή των ειδικών. Οι πρώτοι θεωρούν πως απουσιάζουν οι κτητικές αντωνυμίες και πως το γεγονός αυτό ήταν κάτι πολύ καλό και θετικό, ενώ οι δεύτεροι θεωρούν πως όπου χρειάστηκε και ήταν εφικτό έχει γίνει η χρήση τόσο προσωπικών όσο και κτητικών αντωνυμιών. Ωστόσο, τους βρίσκει σύμφωνους πως γίνεται χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας σε μεγάλο βαθμό και πως η γραφή του Ε.Υ είναι αρκετά ευανάγνωστη. Στη συνέχεια όμως διαφωνούν και πάλι όσον αφορά την πυκνότητα των πληροφοριών. Οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως υπάρχει αρκετά καλή ισορροπία στην πυκνότητα των πληροφοριών που παρατίθενται ανά σελίδα, ενώ οι ειδικοί αναφέρουν πως σε κάποιες διαφάνειες θα μπορούσε να υπάρχει λιγότερο κείμενο και καθώς παρατήρησαν και από θέμα ομοιομορφίας, λόγου της μεγάλης πυκνότητας ανά σελίδα γίνεται πιο μικρή η γραμματοσειρά. Τώρα όσον αφορά την κατάτμηση του υλικού στο μέγεθος της οθόνης, συμφωνούν ότι το Ε.Υ παρουσιάζεται τμηματικά και αυτό διευκολύνει και τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Στη συνέχεια υποστηρίζουν όλοι και συμφωνούν πως το μεγαλύτερο μέρος του εκπαιδευτικού υλικού περιέχει κυρίως εικόνες με λίγο κείμενο, ωστόσο οι ειδικοί αναγνωρίζουν και τη χρήση των εργαλείων ψηφιακής αφήγησης (Plotagon & Doodly), καθώς επίσης και τα Interactive Video που κάνουν το Ε.Υ διαδραστικό και κρατάνε έντονο το ενδιαφέρον του εκπαιδευμένου. Τέλος, όσον αφορά τις χρωματικές συνθέσεις, όλοι θεωρούν πως συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην άνετη αλληλεπίδραση,

ωστόσο ένας ειδικός σχολίασε πως σε κάποιες διαφάνειες άργησε να αντιληφθεί το περιεχόμενο λόγω των έντονων γραφικών που της τράβηξαν την προσοχή.

3^{ος} άξονας: Ευχρηστία (Ερωτήσεις Γ1, Γ2, Γ3, Γ4)

A) Κουμπιά κατανοητά και αναγνωρίσιμα

Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Εξαρχής μας δόθηκαν οδηγίες οι οποίες συνέβαλαν στην καλύτερη πλοήγηση στο Ε.Υ
Εκπαιδευτικός Β	Τα κουμπιά είναι απολύτως κατανοητά.
Ειδικός Α	Τα κουμπιά είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα εφόσον δίνονται οδηγίες πριν μπει ξεκινήσει κάποιος να διαβάζει τα περιεχόμενα.
Ειδικός Β	Είναι απόλυτα κατανοητά και αναγνωρίσιμα τα κουμπιά και στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας γίνεται η επεξήγησή τους.

Πίνακας 18. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν τα κουμπιά είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα

B) Εικονίδια κατανοητά και αναγνωρίσιμα

Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;	
Εκπαιδευτικός Α	Τα εικονίδια επίσης είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
Εκπαιδευτικός Β	Τα εικονίδια είναι απολύτως κατανοητά εφόσον δίνεται κ για αυτά η επεξήγησή τους στην αρχή κάθε Δ.Ε.
Ειδικός Α	Τα εικονίδια είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα εφόσον δίνονται οδηγίες πριν μπει ξεκινήσει κάποιος να διαβάζει τα περιεχόμενα.
Ειδικός Β	Είναι απόλυτα κατανοητά και αναγνωρίσιμα τα εικονίδια και στην αρχή κάθε Course Presentation, γίνεται η επεξήγησή τους.

Πίνακας 19. Απαντήσεις εκπαιδευτικών & ειδικών, σχετικά με το αν τα εικονίδια είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα

Γ) Εύκολη πλοήγηση

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

Η πλοήγηση στο Ε.Υ είναι εύκολη;	
Εκπαιδευτικός Α	Η πλοήγηση στο Ε.Υ είναι αρκετά απλή και εύκολη για τον εκπαιδευόμενο.
Εκπαιδευτικός Β	Η πλοήγηση είναι αρκετά εύκολη. Συμφωνώ απόλυτα.
Ειδικός Α	Σε κάποιες περιπτώσεις με μπέρδεψε στην πλοήγηση η ύπαρξη εικόνας που έδειχνε τι θα αντικρίσει ο εκπαιδευόμενος μπαίνοντας μέσα στη δραστηριότητα και εγώ πατούσα στην εικόνα νομίζοντας πως είναι ο σύνδεσμος.
Ειδικός Β	Η πλοήγηση ήταν πολύ εύκολη.

Πίνακας 20. Ευκολία στην πλοήγηση

Δ) Αξιοπιστία υπερσυνδέσμων

Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο ;	
Εκπαιδευτικός Α	Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ οδηγούν όντως στο αναμενόμενο περιεχόμενο
Εκπαιδευτικός Β	Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο
Ειδικός Α	Υπήρχαν οδηγίες πριν τη χρήση κάποιων υπερσυνδέσμων που οδηγούσαν σε δραστηριότητες (Padlet,Wiki), και έτσι ήταν πιο βοηθητικό για το χρήστη.
Ειδικός Β	Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ είναι πολύ ακριβείς και οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Πίνακας 21. Αξιοπιστία υπερσυνδέσμων

Σχολιασμός 3^ο Ερευνητικού Άξονα:

Οι ερωτηθέντες σχετικά με την ευχρηστία του Ε.Υ αναφέρουν πως τα κουμπιά τα οποία χρησιμοποιήθηκαν καθώς επίσης και τα εικονίδια, συμφωνούν όλοι απόλυτα πως είναι αρκετά κατανοητά και αναγνωρίσιμα. Επίσης, αναφέρουν πως η πλοήγηση ήταν εύκολη, και μόνο μία ειδικός αναφέρει πως βρέθηκε σε μια σύγχυση σε λίγες περιπτώσεις όπου κάποιες

εικόνες θεώρησε πως ήταν υπερσύνδεσμοι και του έβρισκε ανενεργούς, ενώ ουσιαστικά ήταν εικόνα του τι θα δει ο εκπαιδευόμενος πατώντας τον σύνδεσμο που βρισκόταν στο πάνω μέρος της διαφάνειας. Τέλος, όσον αφορά τους υπερσυνδέσμους, όλοι βρέθηκαν να συμφωνούν πως είναι ακριβείς και καταλήγουν στο αναμενόμενο περιεχόμενο προς μελέτη.

4^{ος} άξονας: Υποστήριξη- καθοδήγηση στη μελέτη του εκπαιδευόμενου (Ερωτήσεις Δ1, Δ2, Δ3)

A) Συμβουλές μελέτης

Παρέχονται συμβουλές για το πώς θα μελετηθεί το Ε.Υ ;	
Εκπαιδευτικός Α	Παρέχονται συμβουλές σε μεγάλο βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Ναι υπάρχουν οδηγίες σχετικά με το πώς πρέπει ο εκπαιδευόμενος να μελετήσει το Ε.Υ
Ειδικός Α	Υπάρχει καθοδήγηση και σαφείς οδηγίες.
Ειδικός Β	Παρέχονται συμβουλές στην αρχή της κάθε διδακτικής ενότητας.

Πίνακας 22. Συμβουλές για τη μελέτη του ΕΥ

B) Έμφαση σε σημεία

Το Ε.Υ υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή {σήμανση} ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες ;	
Εκπαιδευτικός Α	Υπάρχουν ξεκάθαρα βήματα με βελάκια και έντονα γράμματα που τονίζουν σημαντικές έννοιες.
Εκπαιδευτικός Β	Τα σημεία που πρέπει να δώσει έμφαση ο εκπαιδευόμενος τονίζονται με έντονη γραφή και εναλλαγή χρωμάτων στα γράμματα.
Ειδικός Α	Υπάρχει καθοδήγηση ξεκάθαρη στο σε τι πρέπει να δώσει έμφαση ο εκπαιδευόμενος και αυτά ζητούνται στη συνέχεια στις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης.
Ειδικός Β	Στα περισσότερα σημεία υπάρχουν έντονη γραφή ωστόσο δεν

	εντόπισα κάποιο πλαίσιο. Παρόλα αυτά είναι ξεκάθαρα τα σημεία που θέλει η εκπαιδευτικός να τονίσει στον εκπαιδευόμενο.
--	--

Πίνακας 23. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία στο ΕΥ

Γ) Επεξηγηματικά σχόλια

Στο Ε.Υ υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του;	
Εκπαιδευτικός Α	Σε κάθε δραστηριότητα υπάρχουν σχόλια με ανατροφοδότηση στο τέλος.
Εκπαιδευτικός Β	Ναι υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε όλη τη διάρκεια της μελέτης του Ε.Υ. Αυτά εξυπηρετούν στην ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου και σε περίπτωση λάθους στην επανάληψη.
Ειδικός Α	Υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια όπου κρίθηκε απαραίτητο από την εκπαιδευτικό. Κυρίως σε δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης.
Ειδικός Β	Στα περισσότερα σημεία υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία βοηθούν στην καλύτερη εμπέδωση του Ε.Υ.

Πίνακας 24. Ύπαρξη επεξηγηματικών σχολίων στο ΕΥ

Σχολιασμός 4^ο Ερευνητικού Άξονα:

Σύμφωνα με του συμμετέχοντες δίνονται σαφείς οδηγίες για το πώς θα μελετηθεί το Ε.Υ σε κάθε διδακτική ενότητα. Επίσης, όλοι συμφωνούν πως στο Ε.Υ υπάρχουν βοηθητικά στοιχεία όπως η έντονη γραφή και η εναλλαγή χρωμάτων στις γραμματοσειρές που βοηθούν την εκπαιδευτικό να τονίσει ορισμένα σημεία που χρήζουν προσοχής από τον εκπαιδευόμενο διότι θα τα συναντήσει παρακάτω και στις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης. Ωστόσο μία ειδικός παρατήρησε πως δεν υπάρχουν πλαίσια αυτό όμως δεν καθιστά δύσκολη την προσπάθεια τονισμού των βασικών σημείων. Τέλος, ομόφωνη συμφωνία υπήρξε απ'όλους όσον αφορά τα επεξηγηματικά σχόλια, τονίζοντας ότι αυτά επικρατούν σε κάθε

δραστηριότητα αυτοαξιολόγησης και λειτουργούν ως ανατροφοδότηση και επανάληψη σε περίπτωση λάθους.

5^{ος} άξονας: Υποστήριξη της αλληλεπίδρασης με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του (Ερωτήσεις E1, E2, E3, E4, E5, E6)

A) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση/ έκφραση απόψεων- κρίσεων

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα;	
Εκπαιδευτικός Α	Δεν υπάρχει κάποιο Forum ή κάποιο Chat, όπου θα μπορεί άμεσα ο εκπαιδευόμενος εκφράσει τις απόψεις του.
Εκπαιδευτικός Β	Οι απόψεις του εκπαιδευόμενου εκφράζονται μέσα στο Padlet και στο wiki, όπου μπορεί να δει και τις απόψεις των άλλων.
Ειδικός Α	Ναι και στο Padlet και σε ασκήσεις.
Ειδικός Β	Δεν εντόπισα κάποια τέτοια δραστηριότητα.

Πίνακας 25. Ύπαρξη δραστηριοτήτων ενθαρρυντικών προς την εκπαιδευόμενο για να εκφράσει τις δικές του απόψεις σε σημαντικά ζητήματα

B) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;	
Εκπαιδευτικός Α	Στην ουσία μόνο μέσα στο Padlet μπορεί να εκφράσει ερωτήσεις, καθώς επίσης και στις ασκήσεις ανάπτυξης λόγου.
Εκπαιδευτικός Β	Οι απόψεις του εκπαιδευόμενου εκφράζονται μέσα στο Padlet και στο wiki, όπου μπορεί να δει και τις απόψεις των άλλων.
Ειδικός Α	Ουσιαστικά δεν του δίνεται κάπου η αφορμή για ερωτήσεις και εάν δεν έχει καταλάβει κάτι κυρίως μέσα από τα σχόλια παίρνοντας την ανατροφοδότηση, θα λέγαμε του δίνονται και κάποιες απαντήσεις, με έμμεσο τρόπο δηλαδή στις ερωτήσεις που μπορεί να θέλει να διατυπώσει.
Ειδικός Β	Δεν εντόπισα κάποια τέτοια δραστηριότητα.

Πίνακας 26. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τη διατύπωση ερωτήσεων ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

Γ) Δραστηριότητες συναισθηματικής εμπλοκής

Το Ε.Υ περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα ;	
Εκπαιδευτικός Α	Στην δραστηριότητα με τη μουτζούρα θα λέγαμε ότι εμπλέκεται συναισθηματικά ο εκπαιδευόμενος, καθώς βλέπει μέσα από αυτή τα δικά του συναισθήματα και την ανάλυση της προσωπικότητάς του.
Εκπαιδευτικός Β	Λόγω της ευαισθησίας του θέματος με τις ζωγραφιές που αποκαλύπτουν τη συναισθηματική κακοποίηση των παιδιών θα μπορούσαμε να πούμε ότι εμπλέκεται συναισθηματικά.
Ειδικός Α	Τα προσωπικά ενδιαφέροντα των παιδιών μπορούν να τα εμπλέξουν συναισθηματικά ειδικά όταν το γνωστικό αντικείμενο μπορεί να φέρει στην επιφάνεια δικά του βιώματα και καταστάσεις.
Ειδικός Β	Υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες που εμπλέκουν τον εκπαιδευόμενο συναισθηματικά. Ίσως θα μπορούσαν να υπάρχουν και κάποιες ακόμη κυρίως με περισσότερη αλληλεπίδραση με άλλους εκπαιδευόμενους.

Πίνακας 27. Ύπαρξη δραστηριοτήτων συναισθηματικής εμπλοκής

Δ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευομένων

Το Ε.Υ περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους;	
Εκπαιδευτικός Α	Έμμεσα στο Padlet γίνεται ένας νοερός διάλογος, αλλά μόνο εκεί θα λέγαμε.
Εκπαιδευτικός Β	Δυστυχώς δεν εντόπισα δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων.
Ειδικός Α	Ουσιαστικά αυτό για μένα είναι και από τα βασικά αρνητικά

	στοιχεία αυτού του Ε.Υ .Δεν υπάρχουν δραστηριότητες αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευομένων.
Ειδικός Β	Μέσω Padlet μόνο υπάρχει έμμεσα τέτοια δραστηριότητα.

Πίνακας 28. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευομένων

Ε) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος ομάδας

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες;	
Εκπαιδευτικός Α	Μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο, αλλά χωρίς να θεωρείται βέβαιο ότι θα καλυφθούν οι ανάγκες ή οι προσδοκίες του εκπαιδευομένου.
Εκπαιδευτικός Β	Αυτό γίνεται κυρίως λόγω της φύσης του Ε.Υ., που δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του μέλος μιας κοινωνικής ομάδας και να εκφράσει τις ανάγκες και τις προσδοκίες του.
Ειδικός Α	Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν πολύ περισσότερες. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας έχουν ανάγκη να αισθάνονται μέλη ομάδων και να εκφράζονται οι ανάγκες τους.
Ειδικός Β	Όντως μέσα από διάφορες δραστηριότητες ενθαρρύνεται ο εκπαιδευόμενος να εκφράσει τις δικές του ανάγκες και προσδοκίες ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας.

Πίνακας 29. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αισθανθεί μέλος ομάδας

ΣΤ) Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει τις απόψεις του

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Όντως υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό σε μεγάλο βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ εμπεριέχονται δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό
Ειδικός Α	Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. Καλό θα ήταν βέβαια να υπάρχουν κι άλλες.
Ειδικός Β	Όντως μέσα από διάφορες δραστηριότητες ενθαρρύνεται ο εκπαιδευόμενος να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

Πίνακας 30. Ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει τις απόψεις του

Σχολιασμός 5^ο Ερευνητικού Άξονα:

Οι ερωτηθέντες σχολίασαν κάπως ουδέτερα τις δραστηριότητες που υπήρχαν στο Ε.Υ και ενθάρρυναν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του απόψεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα. Ουσιαστικά είπαν πως κάτι τέτοιο γίνεται με έμμεσο τρόπο στις δραστηριότητες του Padlet και Wiki, όπου μπορούν να δουν και τις απόψεις των άλλων. Την ίδια κρίση είχαν και με τις δραστηριότητες όπου ο εκπαιδευόμενος μπορεί να διατυπώσει ερωτήσεις. Θεώρησαν πως αυτό είναι και από τα βασικά αρνητικά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού καθώς δεν δίνεται η ευκαιρία για ερωτήσεις ή απορίες (μέσω chat ή forum), και η όποια ερώτηση παίρνει έμμεσα απάντηση μέσα από την ανατροφοδότηση των ασκήσεων. Στη συνέχεια σχετικά με τις δραστηριότητες που εμπλέκουν συναισθηματικά τον εκπαιδευόμενο με βάση τα ενδιαφέροντά του, όλοι συμφώνησαν πως λόγω της ευαισθησίας του θέματος σίγουρα υπάρχει συναισθηματική εμπλοκή ειδικότερα εάν υπάρχει παλαιότερη κακοποίηση

και ίσως μέσω του θέματος έρθουν πάλι στην επιφάνεια τα συναισθήματα. Επίσης σχετικά με τις δραστηριότητες που παρέχουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των εκπαιδευομένων, ισχύει ότι και παραπάνω. Δηλαδή, μόνο μέσω του Padlet γίνεται αυτό με έμμεσο τρόπο καθώς ο καθένας παραθέτει την ανάλυσή του, αλλά ζητείται στη συνέχεια από την εκπαιδευτικό να σχολιάσουν την άποψη ενός συμμαθητή τους. Έπειτα, όσον αφορά τις δραστηριότητες που δημιουργούν στον εκπαιδευόμενο αισθήματα ότι ανήκει σε ομάδα και πως μπορεί να εκφράσει τις προσδοκίες του και τις ανάγκες του, όλοι οι ερωτηθέντες συμφώνησαν πως υπάρχουν αρκετές, θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν και πολλές ακόμη, διότι όταν μιλάμε για παιδιά που βρίσκονται στην εφηβεία ξέρουμε πόσο σημαντικό είναι να νιώθουν αποδεκτά ως μέλη ομάδας και να μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα σχετικά με τις ανάγκες τους. Τέλος, σύμφωνοι ήταν όλοι πως υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις απόψεις πάνω σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα, όπως είναι η κακοποίηση και η ανίχνευσή της μέσω του παιδικού ιχνογραφήματος.

6^{ος} άξονας: Δυνατότητα αναστοχασμού- αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευομένου (Ερωτήσεις ΣΤ1, ΣΤ2, ΣΤ3, ΣΤ4, ΣΤ5)

A) Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα. Όντως υπάρχουν δραστηριότητες πολλές και ποικίλες δραστηριότητες.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ εμπεριέχονται τέτοιες δραστηριότητες σε όλες τις διδακτικές ενότητες.
Ειδικός Α	Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.
Ειδικός Β	Οι περισσότερες δραστηριότητες φαίνεται ότι έχουν δημιουργηθεί με στόχο την ενθάρρυνση του εκπαιδευόμενου στην αυτοαξιολόγησή του.

Πίνακας 31. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

B) Δραστηριότητες για ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης

Το Ε.Υ περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου;	
Εκπαιδευτικός Α	Σύμφωνα με το Ε.Υ δημιουργείται η προσδοκία στον εκπαιδευόμενο, ότι θα μπορέσει να συνδυάσει τη γνώση που λαμβάνει με την προσωπική του αντίληψη και να αναπτύξει αυτόνομη κριτική σκέψη.
Εκπαιδευτικός Β	Ο τρόπος που παρέχονται οι πληροφορίες και το είδος των δραστηριοτήτων ευνοούν την ανάπτυξη κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.
Ειδικός Α	Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τη σκέψη του.
Ειδικός Β	Οι περισσότερες δραστηριότητες φαίνεται ότι έχουν δημιουργηθεί με στόχο την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και αναστοχασμού του εκπαιδευόμενου.

Πίνακας 32.Δραστηριότητες για ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης

Γ) Δραστηριότητες για ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

Το Ε.Υ περιέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου;	
Εκπαιδευτικός Α	Ο διάλογος επικοινωνίας επιτυγχάνεται άμεσα από τα σχόλια ανατροφοδότησης.
Εκπαιδευτικός Β	Επίσης και μέσω της ανάθεσης της τελικής εργασίας στην 1 ^η Δ.Ε, θα λέγαμε ότι επιτυγχάνεται η ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας.
Ειδικός Α	Στις δραστηριότητες του Ε.Υ περιέχονται σχόλια με άμεση ανατροφοδότηση στον εκπαιδευόμενο.

Ειδικός Β	Σε όλες τις δραστηριότητες υπάρχει άμεση ανατροφοδότηση στον εκπαιδευόμενο.
-----------	---

Πίνακας 33. Δραστηριότητες για ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση

Δ) Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα;	
Εκπαιδευτικός Α	Το Ε.Υ εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα
Εκπαιδευτικός Β	Υπάρχουν όντως τέτοιες δραστηριότητες. Θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν κι άλλες.
Ειδικός Α	Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες σε ικανοποιητικό βαθμό, οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα
Ειδικός Β	Σε όλες τις δραστηριότητες υπάρχει άμεση συσχέτιση των νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευομένου.

Πίνακας 34. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα

Ε) Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Το Ε.Υ εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα;	
Εκπαιδευτικός Α	Εάν στο περιβάλλον του υπάρχουν παιδιά προσχολικής ηλικίας, μπορεί να έχει μια άποψη σχετική όχι όμως να κάνει διάγνωση για τυχόν προβληματικές συμπεριφορές.
Εκπαιδευτικός Β	Δίνονται αρκετές πληροφορίες που οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν (ανάλυση ζωγραφιάς --> συναισθήματα)
Ειδικός Α	Το Ε.Υ εμπεριέχει τέτοιες δραστηριότητες, θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν περισσότερες.

Ειδικός Β	Σε όλες τις δραστηριότητες υπάρχει άμεση ενθάρρυνση του εκπαιδευόμενου , ώστε να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.
-----------	--

Πίνακας 35. Δραστηριότητες εφαρμογής της νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Σχολιασμός 6^ο Ερευνητικού Άξονα:

Οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι το Ε.Υ που έχει δημιουργηθεί δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για αναστοχασμό και αυτοαξιολόγηση. Επίσης, συμφώνησαν πως οι περισσότερες δραστηριότητες φαίνεται ότι έχουν δημιουργηθεί με στόχο την ανάπτυξη κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου και ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση, δίνοντας τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τη δική του πραγματικότητα εφαρμόζοντας σε αυτή, τη νέα γνώση. Σε αυτές τις ερωτήσεις βέβαια υπήρξαν και δύο συμμετέχοντες (ένας εκπαιδευτικός και ένας ειδικός), όπου έκριναν ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν κι άλλες τέτοιες δραστηριότητες εφόσον το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, μπορεί να παρέχει άφθονο τέτοιο υλικό.

7^ο άξονας: Σαφήνεια σκοπού και προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων (Ερωτήσεις Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6)

Α) Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας

Στο Ε.Υ διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας
Εκπαιδευτικός Β	Όντως στο Ε.Υ διατυπώνεται με σαφήνεια ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας
Ειδικός Α	Στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας έχουμε τον σκοπό, ο οποίος διατυπώνεται με σαφήνεια.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ διατυπώνεται όντως με μεγάλη σαφήνεια ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας

Πίνακας 36. Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας

Β) Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε διδακτικής ενότητας

Στο Ε.Υ διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της κάθε διδακτικής ενότητας;	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της κάθε διδακτικής ενότητας
Εκπαιδευτικός Β	Όντως στο Ε.Υ διατυπώνονται με σαφήνεια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της κάθε διδακτικής ενότητας
Ειδικός Α	Στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας έχουμε τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία διατυπώνονται με σαφήνεια.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ διατυπώνονται όντως με μεγάλη σαφήνεια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της κάθε διδακτικής ενότητας

Πίνακας 37. Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας

Γ) Παρακίνηση των εκπαιδευόμενων σε επίπεδο γνώσεων βάσει των προσδοκώμενων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων;	
Εκπαιδευτικός Α	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.
Εκπαιδευτικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν σε μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.
Ειδικός Α	Όντως ο εκπαιδευόμενος παρακινείται σε επίπεδο γνώσεων βάσει των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων
Ειδικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο

	σε επίπεδο γνώσεων.
--	---------------------

Πίνακας 38. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο γνώσεων βάσει των προσδοκώμενων

Δ) Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο δεξιοτήτων βάσει των προσδοκώμενων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων;	
Εκπαιδευτικός Α	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.
Εκπαιδευτικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν σε μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.
Ειδικός Α	Όντως ο εκπαιδευόμενος παρακινείται σε επίπεδο δεξιοτήτων βάσει των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων
Ειδικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Πίνακας 39. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο δεξιοτήτων βάσει των προσδοκώμενων

Ε) Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο στάσεων βάσει των προσδοκώμενων

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων;	
Εκπαιδευτικός Α	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.
Εκπαιδευτικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν σε μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.
Ειδικός Α	Όντως ο εκπαιδευόμενος παρακινείται σε επίπεδο στάσεων βάσει των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων
Ειδικός Β	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Πίνακας 40. Παρακίνηση των εκπαιδευομένων σε επίπεδο στάσεων βάσει των προσδοκώμενων

Ε) Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα

Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;	
Εκπαιδευτικός Α	Συμφωνώ απόλυτα και αυτό συμβαίνει μέσω των δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης.
Εκπαιδευτικός Β	Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει αρκετά συχνά την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα
Ειδικός Α	Δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα
Ειδικός Β	Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει σε μεγάλο βαθμό την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα

Πίνακας 41. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα

Σχολιασμός 7^ο Ερευνητικού Άξονα:

Σ' αυτά τα ερωτήματα υπήρξε πολύ θετική και ομόφωνη στάση και όλοι οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι: διατυπώνονται με σαφήνεια στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας τόσο ο σκοπός της όσο και τα μαθησιακά αποτελέσματα και όλα αυτά βοηθούν στην παρακίνηση του εκπαιδευόμενου σε επίπεδο γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων έχοντας μάλιστα τη δυνατότητα ελέγχου της προόδου του, αρκετά συχνά.

3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: : Πώς εφαρμόστηκαν οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε;

8^ο άξονας: Εφαρμογή αρχών Πολυμεσικής Μάθησης (Ερωτήσεις H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7, H8, H9, H10, H11, H12, H13, H14, H15)

Α) Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)

Στο Ε.Υ υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου; (Πολυμεσική Αρχή)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο μεγαλύτερο κομμάτι του Ε.Υ το γνωστικό αντικείμενο παρουσιάζεται μέσα από κείμενο και επεξηγηματικές εικόνες.
Εκπαιδευτικός Β	Ναι όντως , ως επί το πλείστον στο Ε.Υ κυριαρχούν οι εικόνες και το κείμενο, προκειμένου να παρουσιαστεί από την εκπαιδευτικό το γνωστικό αντικείμενο.
Ειδικός Α	Η μελέτη του Ε.Υ είναι αρκετά εύκολη λόγω της παρουσίασης του γνωστικού αντικείμενου με κείμενο και εικόνες.
Ειδικός Β	Σε μεγάλο βαθμό το γνωστικό αντικείμενο, έχει παρουσιαστεί από κείμενο και εικόνες.

Πίνακας 42. Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)

Β) Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)

Στο Ε.Υ η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο; (Πολυμεσική Αρχή)	
Εκπαιδευτικός Α	Η χρήση εικόνων βοηθάει αρκετά στην κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου.
Εκπαιδευτικός Β	Η χρήση των εικόνων είναι αρκετά βοηθητική ώστε ο εκπαιδευόμενος να κατανοήσει εις βάθος το γνωστικό αντικείμενο.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ οι εικόνες δίνουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να εμπεδώσει το γνωστικό αντικείμενο με τρόπο απλό και εύκολο.
Ειδικός Β	Ειδικά στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο όπου αναφερόμαστε σε ανάλυση παιδικών ζωγραφιών, η χρήση εικόνων ήταν απαραίτητη και βοηθητική αρκετά στην εμπέδωση του κειμένου.

Πίνακας 43. Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)

Γ) Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)

Στο Ε.Υ υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.α); (Αρχή Τροπικότητας)	
Εκπαιδευτικός Α	Ουσιαστικά υπάρχουν τα περισσότερα στοιχεία αφήγησης, ωστόσο απουσιάζει ο διάλογος.
Εκπαιδευτικός Β	Ο μονόλογος, η περιγραφή και τα σχόλια γίνονται κυρίως με την εμφάνιση του Avatar της εκπαιδευτικού, η οποία παίρνει το ρόλο του αφηγητή στο Ε.Υ, ωστόσο δεν εντόπισα κάπου στοιχεία διαλόγου.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν αρκετά στοιχεία αφήγησης.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ υπάρχουν όντως στοιχεία αφήγησης κυρίως μέσω του Avatar.

Πίνακας 44. Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)

Δ) Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)

Στο Ε.Υ συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο; (Αρχή της Συνοχής)	
Εκπαιδευτικός Α	Διαφωνώ απόλυτα πως στο Ε.Υ υπάρχουν μη σχετικές πληροφορίες με το γνωστικό αντικείμενο.
Εκπαιδευτικός Β	Τσα ίσα όλες οι πληροφορίες που δόθηκαν από την εκπαιδευτικό ήταν κατάλληλες προκειμένου να βοηθήσουν τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του Ε.Υ.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν μόνο κάποια εικονίδια τα οποία εντόπισα και θα μπορούσα να πω πως είναι μη σχετικά, κυρίως γιατί έχουν διακοσμητικό χαρακτήρα. Ωστόσο μη σχετικές πληροφορίες δεν υπάρχουν.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ δεν συμπεριλαμβάνονται άσχετες πληροφορίες με το γνωστικό αντικείμενο.

Πίνακας 45. Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)

Ε) Φιλική γλώσσα (Αρχή της Προσωποποίησης)

Στο Ε.Υ γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας; (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας σε μεγάλο βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι αρκετά φιλική.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ η χρήση της γλώσσας είναι φιλική.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ συμφωνώ απόλυτα πως χρησιμοποιείται αρκετά φιλική γλώσσα.

Πίνακας 46. Φιλική γλώσσα (Αρχή της Προσωποποίησης)

ΣΤ) Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή της Προσωποποίησης)

Στο Ε.Υ γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου; (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου, σε μεγάλο βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ γίνεται όντως χρήση δεύτερου προσώπου.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ χρησιμοποιείται το δεύτερο πρόσωπο αρκετά συχνά.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ συμφωνώ απόλυτα πως χρησιμοποιείται αρκετά το δεύτερο πρόσωπο.

Πίνακας 47. Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή της Προσωποποίησης)

Ζ) Ηχητική παρουσίαση (Αρχή της Προσωποποίησης)

Στο Ε.Υ γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου; (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ γίνεται ηχητική παρουσίαση αρκετές φορές, κυρίως με τα αρχεία ήχου στο Avatar και με τα βίντεο.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ γίνεται όντως ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ χρησιμοποιείται η ηχητική παρουσίαση σε αρκετά μεγάλο βαθμό.
Ειδικός Β	Υπάρχουν αρκετά σημεία στο Ε.Υ όπου το γνωστικό αντικείμενο

	παρουσιάζεται μέσα από κάποιο αρχείο ήχου.
--	--

Πίνακας 48. Ηχητική παρουσίαση (Αρχή της Προσωποποίησης)

Η) Φιλικό ύφος ηχητική παρουσίασής (Αρχή της Φωνής)

Στο Ε.Υ το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο; (Αρχή της Φωνής)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι αρκετά φιλικό για τον εκπαιδευόμενο
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ το ύφος ήταν φιλικό και δεν εξέπεμπε αυστηρότητα ούτε διαταγή.
Ειδικός Α	Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι σε μεγάλο βαθμό ,φιλικό για τον εκπαιδευόμενο.
Ειδικός Β	Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο.

Πίνακας 49. Φιλικό ύφος ηχητική παρουσίασής (Αρχή της Φωνής)

Θ) Φιλικός χαρακτήρας- Avatar (Αρχή της Εικόνας)

Στο Ε.Υ εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων; (Αρχή της Εικόνας)	
Εκπαιδευτικός Α	Ήδη από τα περιεχόμενα ο εκπαιδευόμενος συναντά το Avatar της εκπαιδευτικού, όπου τον συντροφεύει και τον διευκολύνει και στην πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης
Ειδικός Α	Η παρουσίαση των περιεχομένων και ορισμένων δραστηριοτήτων, γίνεται με την εμφάνιση ενός φιλικού χαρακτήρα (avatar), που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης
Ειδικός Β	Η εκπαιδευτική διαδικασία ενισχύεται με ένα φιλικό χαρακτήρα (avatar).

Πίνακας 50. Φιλικός χαρακτήρας- Avatar (Αρχή της Εικόνας)

I) Τμηματική παρουσίαση περιεχομένου (Αρχή της Κατάτμησης)

Στο Ε.Υ η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά; (Αρχή της Κατάτμησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά, σε ικανοποιητικό βαθμό.
Εκπαιδευτικός Β	Στις περισσότερες διαφάνειες και στις 3 διδακτικές ενότητες, η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά
Ειδικός Α	Σε μεγάλο βαθμό γίνεται τμηματική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά.

Πίνακας 51. Τμηματική παρουσίαση περιεχομένου (Αρχή της Κατάτμησης)

ΙΑ) Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή της Προσωποποίησης)

Στο Ε.Υ υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους; (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες όπου παρέχουν ανατροφοδότηση άμεσα στον εκπαιδευόμενο.
Ειδικός Α	Μέσα από τα σχόλια στις διαδραστικές δραστηριότητες παρέχεται η ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους
Ειδικός Β	Σε όλες τις διαδραστικές δραστηριότητες του Ε.Υ ,υπάρχει άμεση ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους.

Πίνακας 52. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή της Προσωποποίησης)

ΙΒ) Μακροσκελή κείμενα (Αρχή της Κατάτμησης)

Στο Ε.Υ υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου; (Αρχή της Κατάτμησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα, αντιθέτως υπάρχει ικανοποιητική αναλογία κειμένου – εικόνας.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν κάποια μακροσκελή κείμενα όπου παρουσιάζεται το γνωστικό αντικείμενο, τα οποία θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με περισσότερες εικόνες ή άλλα μέσα.
Ειδικός Β	Σε ορισμένα σημεία συναντάμε στο Ε.Υ μακροσκελή κείμενα, που ίσως όμως και να ήταν απαραίτητα προκειμένου να κατανοήσει σε μεγαλύτερο βαθμό ο εκπαιδευόμενος το γνωστικό αντικείμενο.

Πίνακας 53. Μακροσκελή κείμενα (Αρχή της Κατάτμησης)

Π) Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή της Σηματοδότησης)

Το Ε.Υ παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών; (Αρχή της Σηματοδότησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν όπου είναι απαραίτητες σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ δίνονται σαφείς οδηγίες προκειμένου ο εκπαιδευόμενος να υλοποιήσει τόσο τις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, όσο και τις εργασίες που του έχουν ζητηθεί από την εκπαιδευτικό.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν οδηγίες πριν την υλοποίηση δραστηριοτήτων με καταγραφή της οθόνης του υπολογιστή (και στη δραστηριότητα του Padlet&wiki), οδηγώντας τον εκπαιδευόμενο βήμα βήμα στην εκτέλεσή τους.
Ειδικός Β	Με όλες αυτές τις οδηγίες που παρέχονται στον εκπαιδευόμενο είναι αρκετά ξεκάθαρη η κάθε δραστηριότητα και υπάρχει μικρή

	πιθανότητα λάθους.
--	--------------------

Πίνακας 54. Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή της Σηματοδότησης)

ΙΑ) Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή της Σηματοδότησης)

Στο Ε.Υ υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.α); (Αρχή της Σηματοδότησης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ υπάρχουν αρκετά στοιχεία επισήμανσης.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ στοιχεία επισήμανσης είναι αρκετά. Υπάρχει έντονη γραφή στους τίτλους και υπογράμμιση στα σημεία του γνωστικού αντικειμένου που θέλει να τονίσει η εκπαιδευτικός. Υπάρχει επίσης εναλλαγή χρωμάτων όπου κρίθηκε απαραίτητο.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ εντόπισα αρκετά στοιχεία επισήμανσης.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης, ωστόσο θα μπορούσαν σε κάποιες περιπτώσεις να υπάρχει πιο έντονη εναλλαγή χρωμάτων και να τονίζονται καίρια σημεία κρατώντας τον εκπαιδευόμενο προσηλωμένο.

Πίνακας 55. Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή της Σηματοδότησης)

ΙΕ) Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή της Προπαίδευσης)

Στο Ε.Υ υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου; (Αρχή της Προπαίδευσης)	
Εκπαιδευτικός Α	Στο Ε.Υ δεν υπάρχει η ανεστραμμένη ΕξΑΕ διδασκαλία και ουσιαστικά δεν προηγούνται οι δραστηριότητες από τη θεωρία.
Εκπαιδευτικός Β	Στο Ε.Υ όπου υπήρχαν δραστηριότητες που απαιτούνταν ανάλυση, υπήρχε κάποια προετοιμασία μέσω εισαγωγικού βίντεο, όχι όμως με τη μορφή δραστηριότητας.
Ειδικός Α	Στο Ε.Υ εντόπισα αρκετές εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου.
Ειδικός Β	Στο Ε.Υ υπάρχουν κάποιες εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου.

Πίνακας 56. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή της Προπαίδευσης)

Σχολιασμός 8^ο Ερευνητικού Άξονα:

Σε γενικές γραμμές στο ερευνητικό ερώτημα που αναφέρεται στο περιεχόμενο του Ε.Υ και κατά πόσο έγινε ο σχεδιασμός του με βάση τις αρχές της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης, οι ερωτηθέντες ήταν αρκετά θετικοί. Συμφώνησαν απόλυτα ειδικοί και εκπαιδευτικοί, ότι το γνωστικό αντικείμενο γίνεται πιο κατανοητό διότι το εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάζεται μέσα από κείμενο το οποίο υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό και από επεξηγηματικές εικόνες. Σχετικά με την Αρχή της Τροπικότητας, οι ειδικοί υποστήριξαν πως εφαρμόζεται σε μεγάλο βαθμό με στοιχεία αφήγησης, ωστόσο οι εκπαιδευτικοί επισήμαναν ότι μπορεί να υπάρχουν όντως τα περισσότερα στοιχεία αφήγησης, ωστόσο απουσιάζει ο διάλογος. Σχετικά με την Αρχή της Συνοχής συμφώνησαν όλοι ότι δεν συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες, ωστόσο μια ειδικός ανέφερε πως ίσως κάποια εικονίδια της φάνηκαν περιττά και ο κύριος λόγος εμφάνισής τους ήταν η διακόσμηση των διαφανειών, χωρίς να παρέχονται όμως επιπλέον πληροφορίες. Ακόμη στο Ε.Υ εφαρμόζεται η Αρχή της Προσωποποίησης καθώς όλοι συμφώνησαν ότι η γλώσσα είναι αρκετά φιλική, γίνεται χρήση του δεύτερου προσώπου και επίσης υπάρχουν αρκετά σημεία στο Ε.Υ όπου το γνωστικό αντικείμενο παρουσιάζεται μέσα από κάποιο αρχείο ήχου. Επίσης, συμφώνησαν όλοι οι συμμετέχοντες ότι εφαρμόζεται η αρχή της Εικόνας και της Φωνής καθώς εμφανίζεται ένας χαρακτήρας Avatar με φιλικό ύφος αφήγησης, ο οποίος βοηθάει και ενισχύει την εκπαιδευτική διαδικασία. Σχετικά τώρα με την Αρχή της Κατάτμησης όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι παρουσιάζεται το Ε.Υ σε μπουκίτσες τμηματικά. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα στην παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, ωστόσο εδώ οι ειδικοί διαφωνούν εν μέρει και υποστηρίζουν πως κάποιες διαφάνειες περιέχουν μακροσκελή κείμενα που ίσως όμως και να ήταν απαραίτητα για την εμπέδωση του υλικού. Επιπλέον η Αρχή της Προσωποποίησης είναι εμφανής καθώς σε όλες τις διαδραστικές δραστηριότητες του Ε.Υ ,υπάρχει άμεση ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους μέσα από τα σχόλια. Επίσης, υπάρχουν σαφείς οδηγίες για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων και όπου κρίθηκε απαραίτητο υπάρχει και καταγραφή οθόνης με βήματα για την εκπόνηση των εργασιών. Η Αρχή της Σηματοδότησης υποστηρίζεται εκτός

από τις οδηγίες και από την έντονη γραφή , την υπογράμμιση και τον χρωματισμό που θεωρήθηκε ότι υπάρχουν σε ικανοποιητικό βαθμό, εκτός από μία ειδική η οποία αναφέρει πως θα ήθελε επιπλέον εναλλαγή σε χρωματισμό γραμμάτων με σκοπό να τονίζονται καίρια σημεία και να κρατούν ενεργό το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων. Όσον αφορά τέλος, την Αρχή Προπαίδευσης οι ειδικοί θεωρούν ότι υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες , οι εκπαιδευτικοί όμως εστιάζουν στο γεγονός ότι μπορεί να υπάρχει κάποια εισαγωγική προετοιμασία αλλά όχι με τη μορφή δραστηριότητας και τη μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης, όπου οι δραστηριότητες να προηγούνται της θεωρίας.

4^ο Ερευνητικό Ερώτημα: : *Με ποιον τρόπο αξιολογείται το εκπαιδευτικό υλικό με βάση τα σχόλια από φοιτητές, συναδέλφους και ειδικούς των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;*

9^ο άξονας: Γενικές Επισημάνσεις (Ερωτήσεις A & B)

A) Δυνατά στοιχεία του Ε.Υ

Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του Ε.Υ;	
Εκπαιδευτικός Α	<ul style="list-style-type: none"> • Η ευχρηστία του υλικού • Το γνωστικό αντικείμενο παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον • Υπάρχει φιλικό ύφος
Εκπαιδευτικός Β	<ul style="list-style-type: none"> • Η απλή και κατανοητή γλώσσα • Η εύκολη χρήση του • Οι διαδραστικές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
Ειδικός Α	<ul style="list-style-type: none"> • Η άμεση ανατροφοδότηση στις δραστηριότητες • Ελκυστικό Ε.Υ με ποικιλία ερεθισμάτων • Ξεκάθαρες εντολές- οδηγίες στη χρήση του Ε.Υ

Ειδικός Β	<ul style="list-style-type: none"> • Άρτιο σε δομή και κατανοητό περιεχόμενο • Η ανατροφοδότηση ήταν αρκετά σημαντική για την ψυχική και συναισθηματική ενίσχυση του εκπαιδευόμενου • Υπάρχει σαφήνεια στον σκοπό, στους στόχους και στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα που θα κατακτήσει ο εκπαιδευόμενος μετά το πέρας της μελέτης του Ε.Υ
-----------	--

Πίνακας 57. Δυνατά στοιχεία του Ε.Υ

Β) Προτάσεις βελτίωσης του Ε.Υ

Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το Ε.Υ	
Εκπαιδευτικός Α	<ul style="list-style-type: none"> • Ορισμένες διαφάνειες θα μπορούσαν να έχουν λιγότερο κείμενο • Να υπάρχουν περισσότερες ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
Εκπαιδευτικός Β	<ul style="list-style-type: none"> • Να υπάρχουν περισσότερες εισαγωγικές δραστηριότητες • Να υπάρχει περισσότερη εμπλοκή των εκπαιδευόμενων • Να υπάρχουν περισσότερες δραστηριότητες που ενισχύουν την κριτική σκέψη
Ειδικός Α	<ul style="list-style-type: none"> • Να υπήρχαν λιγότερα σημεία σήμανσης ώστε να ενδείκνυται το υλικό και για παιδιά με ΔΕΠ-Υ. • Θα μπορούσε να εξεταστεί η περίπτωση της δημιουργίας ομάδων που θα έπρεπε να εργάζεται κυκλικά για τη διεκπεραίωση ορισμένων δραστηριοτήτων

Ειδικός Β	<ul style="list-style-type: none">• Καταμερισμό των μεγάλων κειμένων σε επιμέρους διαφάνειες• Εισαγωγικές δραστηριότητες• Αλληλεπίδραση χρηστών μέσα από ομαδικές δραστηριότητες
-----------	--

Πίνακας 58. Προτάσεις βελτίωσης του Ε.Υ

Σχολιασμός 9^ο Ερευνητικού Άξονα:

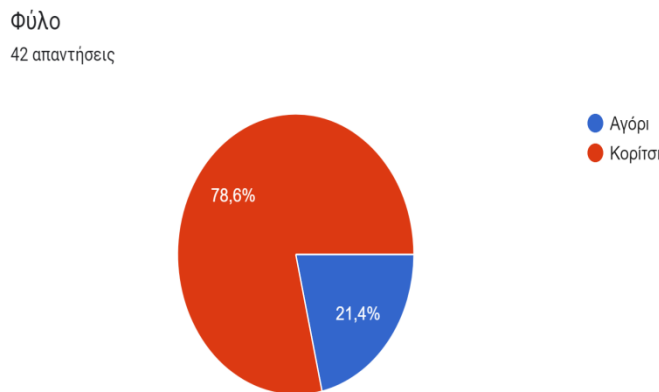
Μερικά από τα δυνατά σημεία που εντόπισαν οι συμμετέχοντες στο Ε.Υ είναι η ευχρηστία του υλικού, το φιλικό ύφος και η γλώσσα του. Επίσης, η άμεση ανατροφοδότηση που παρέχεται από τις δραστηριότητες και η ποικιλία ερεθισμάτων, καθώς και η άρτια δομή του με τις σαφείς οδηγίες εκπόνησης εργασιών. Τέλος, σημαντικό βρήκαν ότι υπήρχε σαφήνεια στους σκοπούς και στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ώστε ο εκπαιδευόμενος να γνωρίζει τι θα μάθει μετά το πέρας της μελέτης του Ε.Υ.

Όσον αφορά τώρα τις προτάσεις για βελτίωση του Ε.Υ εστίασαν αρκετά στην απουσία των εισαγωγικών δραστηριοτήτων και στην έλλειψη ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων με μεγαλύτερη εμπλοκή των εκπαιδευόμενων , οι οποίες θα ενισχύσουν την κριτική σκέψη τους. Επίσης, έβαλαν σαν κριτήριο και τα παιδιά με κάποιες δυσκολίες όπως η ΔΕΠ-Υ , και τόνισαν πως καλό θα ήταν να μην επικρατεί έντονη σήμανση όπου δεν είναι απαραίτητο (απλά και μόνο για διακοσμητικούς λόγους), διότι ίσως να δυσκολεύονται αυτά τα παιδιά στην συγκέντρωση και στην ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων αυτών. Τέλος, μίλησαν και για κάποιες διαφάνειες στις οποίες θα μπορούσε να γίνει καλύτερος καταμερισμός του κειμένου προκειμένου να μη γίνεται κουραστικό στο χρήστη.

6.2 Αποτελέσματα Ποσοτικής Έρευνας

6.2.1 Δημογραφικά Στοιχεία Δείγματος

Η ποσοτική έρευνα που έλαβε χώρα αφορούσε την αξιολόγηση από μαθητές της Β τάξης ΕΠΑΛ, του Τομέα Υγείας Πρόνοιας και Ευεξίας στον Άγιο Νικόλαο του νομού Λασιθίου, και διεξήχθη στα πλαίσια του μαθήματος της δημιουργικής απασχόλησης, με τη χρήση ενός διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού που αφορούσε τη συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ. Στο κυκλικό διάγραμμα 1 παρατηρείται ότι το 78,6% των παιδιών που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν κορίτσια και το 21,4% ήταν αγόρια. Το ποσοστό των κοριτσιών συνεπώς ήταν περίπου τριπλάσιο από το ποσοστό των αγοριών.

Γράφημα 1. Φύλο

6.2.2 Περιγραφική Στατιστική

Τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία χρησιμοποιούνται για τη σύνοψη και την περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών ενός συνόλου δεδομένων. Ο μέσος όρος (Μ.Ο) και η τυπική απόκλιση (Τ.Α), είναι δύο κοινά μέτρα κεντρικής τάσης και διασποράς, αντίστοιχα. Η ερμηνεία του Μ.Ο και της Τ.Α στις περιγραφικές στατιστικές μπορεί να παρέχει πληροφορίες για την κεντρική τάση και τη διασπορά ενός συνόλου δεδομένων.

Ο Μ.Ο είναι ένα μέτρο της κεντρικής τάσης, που αντιπροσωπεύει τη μέση τιμή του συνόλου δεδομένων. Παρέχει μια ένδειξη της «τυπικής» ή της «μέσης» τιμής εντός του συνόλου δεδομένων. Κατά την ερμηνεία του Μ.Ο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το μέτρο αυτό επηρεάζεται από ακραίες τιμές, ενώ όταν δεν υπάρχει κανονική κατανομή ενδεχομένως να επηρεαστεί από τη λοξότητα της. Η Τ.Α είναι ένα μέτρο της διασποράς, που ποσοτικοποιεί την εξάπλωση ή τη μεταβλητότητα του συνόλου δεδομένων και μας λέει πόσο οι τιμές στο σύνολο δεδομένων αποκλίνουν από τον μέσο όρο. Μια μικρότερη τυπική απόκλιση υποδηλώνει ότι οι τιμές συγκεντρώνονται στενά γύρω από τον μέσο όρο, υποδηλώνοντας λιγότερη μεταβλητότητα στο σύνολο δεδομένων, ενώ μια μεγαλύτερη τυπική απόκλιση υποδηλώνει ότι οι τιμές είναι πιο κατανομημένες από τη μέση τιμή, υποδηλώνοντας μεγαλύτερη μεταβλητότητα στο σύνολο δεδομένων.

Συνολικά, ο μέσος όρος και η τυπική απόκλιση μαζί παρέχουν μια περίληψη τόσο της κεντρικής τάσης όσο και της διασποράς του συνόλου δεδομένων, προσφέροντας μια στιγμιότυπο των χαρακτηριστικών του συνόλου δεδομένων (Creswell, 2016).

Στους επόμενους πίνακες υπάρχει το πλήθος των συμμετεχόντων (N), η μέση τιμή (Mean) και η τυπική απόκλιση (Std.D.) στις απαντήσεις που δοθήκαν. Ως προς την κωδικοποίηση που χρησιμοποιήθηκε, είχαμε:

1= Διαφωνώ απολύτως, 2= Διαφωνώ, 3= Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4= Συμφωνώ και 5= Συμφωνώ απολύτως.

1^{ος} άξονας: Οργάνωση Εκπαιδευτικού Υλικού (ΕΥ)					
				A.4	
				Υπάρχουν	
A.1 Το	A.2 Η ύλη			σαφείς	
εκπαιδευτικό	είναι			διατυπώσεις	
υλικό είναι	διαχωρισμένη	A.3 Είναι		του σκοπού	
χωρισμένο σε	σε μικρές	εύκολη η		και των	
ενότητες με	ενότητες για	περιήγηση		στόχων της	
τρόπο	να μην είναι	μεταξύ των		κάθε	
κατανοητό	κουραστική	ενοτήτων		ενότητας	Valid N
N	42	42	42	42	42

Mean	4,12	3,90	4,05	4,07
Std. Deviation	,832	1,100	,882	1,068

Πίνακας 59. Οργάνωση εκπαιδευτικού υλικού

Ως προς την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού, παρατηρείται ότι ο μέσος όρος των απαντήσεων δείχνει ότι οι μαθητές ήταν θετικοί, καθώς οι μέσοι όροι των απαντήσεων στις σχετικές ερωτήσεις, κυμαίνονται στο 4 δηλαδή ότι συμφωνούν.

2 ^{ος} άξονας: Χρησιμότητα της πλατφόρμας για την συμπληρωματική ΕξΑΕ				
	B.1 Ήταν εύκολη σε γενικές γραμμές η χρήση της πλατφόρμας	B.2 Το πρόγραμμα λειτουργούσε ομαλά και χωρίς καθυστερήσεις	B.3 Η πλατφόρμα ήταν φιλική προς το χρήστη	Valid N
N	42	42	42	42
Mean	4,14	3,93	4,00	
Std. Deviation	,872	,867	,883	

Πίνακας 60. Χρησιμότητα της πλατφόρμας για τη συμπληρωματική ΕξΑΕ

Σχετικά με την χρησιμότητα της πλατφόρμας, επίσης οι μαθητές έδειξαν θετική στάση, αφού ο Μ.Ο των απαντήσεων που δόθηκαν ήταν επίσης στο 4 που σημαίνει ότι συμφωνούν.

3 ^{ος} άξονας: Κατανόηση του Εκπαιδευτικού Υλικού						
		N	Mean	Std. Deviation		
Γ.1	Το ΕΥ ήταν δομημένο με τρόπο κατανοητό	42	4,17	,853		

Γ.2 Το ΕΥ βοήθησε στο να κατανοηθεί πλήρως το αντικείμενο που διδάχθηκε	42	4,24	,850
Γ.3 Οι εικόνες και τα χρώματα που χρησιμοποιήθηκαν βοήθησαν στο να κατανοήσω καλύτερα τις έννοιες κάθε ενότητας	42	4,17	1,034
Γ.4 Το ΕΥ περιείχε μόνο κείμενο	42	2,50	1,088
Γ.5 Το ΕΥ περιείχε μόνο εικόνες	42	2,45	1,064
Γ.6 Το ΕΥ περιείχε μόνο βίντεο	42	2,50	1,110
Γ.7 Το ΕΥ περιείχε κείμενο και εικόνες	42	3,79	1,001
Γ.8 Το ΕΥ περιείχε κείμενο και βίντεο	42	3,86	,977
Γ.9 Το ΕΥ περιείχε κείμενο, εικόνες και βίντεο	42	4,19	,994
Γ.10 Το ύφος γραφής του ΕΥ ήταν φιλικό προς το χρήστη και χρησιμοποιήθηκε απλή γλώσσα	42	3,88	,942
Γ.11 Οι πληροφορίες που παρέχονταν στο ΕΥ πετύχαν στο να εκπληρωθούν οι αρχικοί στόχοι που είχαν τεθεί σε κάθε ενότητα	42	3,95	1,058

Γ.12 Το ΕΥ είναι σχεδιασμένο βάσει των αναγκών του μαθητή και ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα	42	3,98	,924
Valid N	42		

Πίνακας 61. Κατανόηση του Εκπαιδευτικού Υλικού

Ως προς την κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των μαθητών απάντησε ότι το εκπαιδευτικό υλικό είχε κείμενο, βίντεο και εικόνες (μέση τιμή= 4,19), με χρώματα και εικόνες που ήταν πολύ βοηθητικά (μέση τιμή= 4,17), ήταν δομημένο με κατανοητό τρόπο (μέση τιμή= 4,17), βάσει των αναγκών του μαθητή (μέση τιμή= 3,98), επιτυγχάνοντας τους στόχους του και στηριγμένο στη σύγχρονη πραγματικότητα (μέση τιμή= 3,98). Επιπλέον, η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ήταν απλή (μέση τιμή= 3,88) και μέσω του εκπαιδευτικού υλικού επιτεύχθηκε η κατανόηση του κειμένου (μέση τιμή = 4,24).

4 ^{ος} άξονας: Εκπαιδευτικό υλικό και αλληλεπίδραση				
	Δ.1 Το ΕΥ έχει δραστηριότητες όπου περιλαμβάνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ συμμαθητών	Δ.2 Στο ΕΥ δίνεται η δυνατότητα να διατυπωθούν ερωτήσεις από τους μαθητές	Δ.3 Κάθε μαθητής μπορεί να προσαρμόσει το ΕΥ στις δικές του ιδιαιτερότητες	Valid N
N	42	42	42	42
Mean	3,79	3,90	3,95	
Std. Deviation	1,025	,932	,854	

Πίνακας 62. Εκπαιδευτικό υλικό και αλληλεπίδραση

Ως προς την αλληλεπίδραση που υπήρχε στο εκπαιδευτικό υλικό, η μέση τιμή στις απαντήσεις δείχνει ότι συμφωνούν οι μαθητές, ωστόσο ως προς το αν η δραστηριότητες περιλαμβάνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ συμμαθητών, η τιμή 3,79 δείχνει ότι κάποια άτομα έδειξαν κάποια αμφιβολία.

5^{ος} άξονας: Εκπαιδευτικό Υλικό και Αναστοχασμός – Αυτοαξιολόγηση					
	E1. Το ΕΥ δίνει τη δυνατότητα για αυτοαξιολόγηση	E.2 Μέσω του ΕΥ επιδιώκεται ο αναστοχασμός και η αποτίμηση του τι διδάχτηκε	E.3 Τα δεδομένα του ΕΥ επιδιώκεται να συσχετιστούν με τη δική μας πραγματικότητα	E.4 Μέσω του ΕΥ ενισχύεται η κριτική σκέψη	Valid N
N	42	42	42	42	42
Mean	4,07	3,81	3,90	4,14	
Std. Deviation	,778	,804	1,008	,814	

Πίνακας 63. Εκπαιδευτικό υλικό και αναστοχασμός- αυτοαξιολόγηση

Σχετικά με τον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση των μαθητών μέσω του εκπαιδευτικού υλικού, οι απαντήσεις ήταν επίσης θετικές, με υψηλότερο σκορ στην περίπτωση της ενίσχυσης της κριτικής σκέψης μέσω αυτού (μέση τιμή = 4,14) και χαμηλότερο στο αν επιδιώκεται αναστοχασμός και αποτίμηση του τι διδάχτηκε (μέση τιμή = 3,81). Ο λόγος για τον οποίο ενδεχομένως υπήρχε χαμηλότερη μέση τιμή στις απαντήσεις ως προς τον αναστοχασμό, είναι διότι κατά το σχεδιασμό του υλικού δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην προαγωγή της κριτικής σκέψης και στην έγκαιρη παροχή ανατροφοδότησης στους μαθητές, και λιγότερη στον εμπλουτισμό του με πληθώρα δραστηριοτήτων που αφορούν την αποτίμηση των όσων έχουν διδαχθεί, επιδιώκοντας τον αναστοχασμό τους.

6^{ος} άξονας: Εκπαιδευτικό Υλικό και Πολυμεσική Μάθηση			
	N	Mean	Std. Deviation
Z.1. Στο ΕΥ συνδυάζεται κείμενο και εικόνα για να παρουσιαστεί το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)	42	4,00	,963
Z.2 Στο ΕΥ υπάρχουν αφηγηματικά στοιχεία (διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, κ.ά.).(Αρχή της Τροπικότητας)	42	4,07	,894
Z.3 Στο ΕΥ συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) που δεν είναι σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο.(Αρχή της Συνοχής)	42	3,43	1,233
Z.4 Το ΕΥ είναι γραμμένο σε φιλική γλώσσα προς τον μαθητή (Αρχή της Προσωποποίησης)	42	4,10	,790
Z.5 Υπάρχει χρήση του βενικού προσώπου στο ΕΥ (Αρχή της Προσωποποίησης)	42	3,86	,926
Z.6 Το ΕΥ περιλαμβάνει ηχητική παρουσίαση φιλική προς το μαθητή (Αρχή της Φωνής)	42	3,93	,973

Z.7 Το ΕΥ περιλαμβάνει έναν φιλικό χαρακτήρα (Avatar) για την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας (Αρχή της Εικόνας)	42	3,86	1,002
Z.8 Γίνεται τμηματική παρουσίαση στο ΕΥ του γνωστικού αντικειμένου (Αρχή της Κατάτμησης)	42	4,02	,869
Z.9 Το ΕΥ περιλαμβάνει εισαγωγικές δραστηριότητες για να γίνει πιο κατανοητή η μελέτη του γνωστικού αντικειμένου.(Αρχή της Προπαίδευσης)	42	4,07	,867
Valid N	42		

Πίνακας 64. Εκπαιδευτικό υλικό και πολυμεσική μάθηση

Οι απαντήσεις στην τελευταία κατηγορία αναδεικνύουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε ακολουθούσε τους κανόνες της Πολυμεσικής Μάθησης βάσει των απόψεων των μαθητών, καθώς όλες οι απαντήσεις συγκλίνουν στο 4 ήτοι ότι συμφωνούν. Επομένως, το υλικό αυτό κρίθηκε από τους εκπαιδευόμενους ότι σχεδιάστηκε βάσει των αρχών της Πολυμεσικής Μάθησης.

6.2.3 Γραμμικές συσχετίσεις

Στο μέρος αυτό λαμβάνουν χώρα συσχετίσεις των απαντήσεων που δοθήκαν με το φύλο των μαθητών. Για να γίνει αυτό, λαμβάνει αρχικά ο έλεγχος κανονικότητας ούτως ώστε να ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»: .Διπλωματική Εργασία

μπορέσει να επιλεγεί το κατάλληλο τεστ, ενώ έγινε επίσης εξαγωγή του Μ.Ο της κάθε κατηγορίας απαντήσεων και ενοποίησή τους σε μία μεταβλητή βάσει της κατηγορίας στην οποία ανήκαν στην κάθε περίπτωση.

Έλεγχος κανονικότητας						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Οργάνωση ΕΥ	,244	42	,000	,832	42	,000
Χρηστικότητα πλατφόρμας	,225	42	,000	,832	42	,000
Κατανόηση ΕΥ	,151	42	,017	,871	42	,000
ΕΥ και αλληλεπίδραση	,249	42	,000	,873	42	,000
ΕΥ και αναστοχασμός-αυτοαξιολόγηση	,224	42	,000	,844	42	,000
ΕΥ και πολυμεσική μάθηση	,132	42	,062	,874	42	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Πίνακας 65. Έλεγχος κανονικότητας

Επειδή το δείγμα το οποίο εξετάζεται είναι μικρό (N=42) για τον έλεγχο κανονικότητας έγινε χρήση του Shapiro- Wilk τεστ, το οποίο βάσει του παραπάνω πίνακα δείχνει απουσία κανονικής κατανομής ($p < 0,05$). Έτσι για τον έλεγχο των συσχετίσεων θα γίνει χρήση των συσχετίσεων Spearman.

Συσχετίσεις Spearman			
Φύλο	Οργάνωση ΕΥ	Χρηστικότητα πλατφόρμας	Κατανόηση ΕΥ

Spearman's rho	Φύλο	Correlation Coefficient	1,000	,182	,088	-,012
		Sig. (2-tailed)	.	,248	,578	,940
		N	42	42	42	42
	Οργάνωση ΕΥ	Correlation Coefficient	,182	1,000	,622**	,446**
		Sig. (2-tailed)	,248	.	,000	,003
		N	42	42	42	42
	Χρηστικότητα πλατφόρμας	Correlation Coefficient	,088	,622**	1,000	,605**
		Sig. (2-tailed)	,578	,000	.	,000
		N	42	42	42	42
	Κατανόηση ΕΥ	Correlation Coefficient	-,012	,446**	,605**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,940	,003	,000	.
		N	42	42	42	42
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).						

Πίνακας 66. Συσχετίσεις Spearman I

Βάσει του παραπάνω πίνακα, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του φύλου των μαθητών και των απαντήσεων που έδωσαν στις εν λόγω ερωτήσεις. Ωστόσο, προκύπτει ότι οι μαθητές οι οποίοι έδωσαν πιο θετικές απαντήσεις σχετικά με την οργάνωση του ΕΥ, έδωσαν επίσης θετικότερες απαντήσεις και ως προς την χρηστικότητα της πλατφόρμας ($\rho = 0,622$) και ως προς την κατανόηση του ΕΥ ($\rho = 0,446$) σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha = 0,01$. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι οι μαθητές οι οποίοι βρήκαν πιο οργανωμένη και χρηστική την πλατφόρμα βάσει του δικού τους μαθησιακού στυλ, μπόρεσαν και να κατανοήσουν περισσότερο το εκπαιδευτικό υλικό.

Συσχετίσεις Spearman			
		ΕΥ και αναστοχασμός	
	ΕΥ και αλληλεπίδραση	- αυτοαξιολόγηση	ΕΥ και πολυμεσική μάθηση
Φύλο			

Spearman's rho	Φύλο	Correlation Coefficient	1,000	,177	,093	,062
		Sig. (2-tailed)	.	,262	,559	,694
		N	42	42	42	42
	ΕΥ και αλληλεπίδραση	Correlation Coefficient	,177	1,000	,766**	,699**
		Sig. (2-tailed)	,262	.	,000	,000
		N	42	42	42	42
	ΕΥ και αναστοχασμός- αυτοαξιολόγηση	Correlation Coefficient	,093	,766**	1,000	,810**
		Sig. (2-tailed)	,559	,000	.	,000
		N	42	42	42	42
ΕΥ και πολυμεσική μάθηση	Correlation Coefficient	,062	,699**	,810**	1,000	
	Sig. (2-tailed)	,694	,000	,000	.	
	N	42	42	42	42	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 67. Συσχετίσεις Spearman 2

Από τον πίνακα 67, προκύπτει επίσης απουσία συσχετίσεων μεταξύ φύλου και απαντήσεων, γεγονός το οποίο δείχνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό δομήθηκε έτσι ούτως ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και των αγοριών και των κοριτσιών. Στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση φαίνεται ωστόσο να υπάρχει μεταξύ ΕΥ και αλληλεπίδρασης και αναστοχασμού αυτοαξιολόγησης ($\rho = 0,766$) και Πολυμεσικής μάθησης ($\rho = 0,699$) το οποίο δείχνει ότι θετικότερες απαντήσεις στην πρώτη ερώτηση δόθηκαν από μαθητές που έδωσαν θετικότερες απαντήσεις και στις άλλες δύο. Επιπλέον, υψηλό επίπεδο θετικής συσχέτισης υπάρχει μεταξύ ΕΥ και Πολυμεσικής μάθησης και αναστοχασμού- αυτοαξιολόγησης ($\rho = 0,810$) το οποίο επίσης δείχνει ότι οι μαθητές οι οποίοι θεωρούν σε μεγάλο βαθμό ότι το εκπαιδευτικό υλικό ακολουθεί τις αρχές της Πολυμεσικής μάθησης, ήταν αυτοί οι οποίοι ήταν θετικότεροι και στον αν το ΕΥ ενισχύει τον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση. Συνοψίζοντας, μπορεί κανείς να πει ότι τόσο η μορφή του ΕΥ όσο και ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένο, δίνουν μεγάλη δυνατότητα στους μαθητές να εμπεδώσουν πλήρως το διδαχθέν αντικείμενο και να βελτιώσουν ακόμα παραπάνω το επίπεδο της κριτικής τους σκέψης και της δημιουργικότητάς τους.

7. Συμπεράσματα και Συζήτηση

7.1 Συμπεράσματα

Για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας έλαβε χώρα μελέτη σχετικά με τη δημιουργία αλλά και την εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού σχετικά με την συμπληρωματική ΕξΑΕ και πιο συγκεκριμένα για το μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης και το κεφάλαιο που αφορά την ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος. Αναλυτικότερα, έλαβε χώρα η δημιουργία ενός πολυμορφικού ΕΥ η οποία έγινε ακολουθώντας την μεθοδολογία της ΕξΑΕ και βάσει των αρχών της Πολυμεσικής Μάθησης. Ως προς τον σχεδιασμό, ακολουθήθηκαν όλες οι προδιαγραφές για τη δημιουργία εξ αποστάσεως διδακτικού υλικού, ενώ επιπλέον δόθηκε ιδιαίτερη μέριμνα στο να είναι το υλικό κατάλληλο για μαθητές ΕΠΑΛ, τόσο ως προς τη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε όσο και ως προς το γνωστικό επίπεδο.

Το ΕΥ διαμοιράστηκε σε μαθητές της Β τάξης ΕΠΑΛ ούτως ώστε να αξιολογηθεί ως προς την χρησιμότητά του και αν πληροί τους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκε, ενώ επιπλέον δόθηκε προς μελέτη σε συναδέλφους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι γνωρίζουν το γνωστικό αντικείμενο, καθώς και σε συμφοιτητές τελειόφοιτους του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού, οι οποίοι γνωρίζουν το κομμάτι της ΕξΑΕ και της δημιουργίας ενός εξ αποστάσεως Ε.Υ. Η τριγωνοποίηση και η μικτή προσέγγιση θεωρήθηκε καταλληλότερη προκειμένου να διασφαλιστούν ζητήματα εγκυρότητας και δεοντολογίας της έρευνας (Biagetti et. al., 2020). Από την διεξαγωγή της ποιοτικής αλλά και της ποσοτικής έρευνας, έγινε μια προσπάθεια για να απαντηθούν ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν σχετικά με την συγκεκριμένη διδακτική ενότητα.

Η μελέτη του ΕΥ από την οπτική γωνιά των μαθητών έδωσε μία νέα προοπτική όσο αφορά τη δημιουργική απασχόληση και πιο συγκεκριμένα της ενότητας που αφορά στο παιδικό ιχνογράφημα, καθώς μέσω της ποσοτικής μελέτης προέκυψε ότι το υλικό ήταν κατάλληλο ως προς την οργάνωση, κατανοητό και έδινε τη δυνατότητα για αναστοχασμό και αυτοαξιολόγηση, ενώ κρίθηκε ότι δεν δίνει δυνατότητα για αλληλεπίδραση. Η εφαρμογή του ΕΥ ως υλικό συμπληρωματικής ΕξΑΕ για τους μαθητές μπορεί να γίνει μία

καινοτόμος προσέγγιση για το συγκεκριμένο ζήτημα. Αρχικά, προσφέρει τη δυνατότητα να διεγερθεί η φαντασία των μαθητών, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερος σημαντικό για την μετά-Covid εποχή που διανύουμε. Επιπλέον, μέσω της συμπληρωματικής ΕξΑΕ, η απόκτηση γνώσεων για τους μαθητές ΕΠΑΛ με την χρήση των ΤΠΕ γίνεται ευχάριστη, ενώ ως προς τη δημιουργική απασχόληση, η χρήση των πολυμέσων μπορεί να δώσει νέες ιδέες και εναύσματα για τα παιδιά. ένας μαθητής μπορεί να αξιοποιήσει τις προσφερόμενες γνώσεις αλλά και να αναζητήσει επιπρόσθετες πληροφορίες μόνος του για να μπορέσει να δημιουργήσει κείμενο, ενώ η εικόνα και ο ήχος δίνουν την δυνατότητα για καλύτερη αποτύπωση της γνώσης.

Ως προς τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία είχαν παρουσιαστεί στην αρχή της διπλωματικής εργασίας, έχουν προκύψει κάποια σημαντικά συμπεράσματα. Αναλυτικότερα:

-Σχετικά με το **1ο ερευνητικό ερώτημα**, δηλαδή ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληροί το Ε.Υ που δημιουργήθηκε για το μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης και συγκεκριμένα για την ενότητα: "ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος", προέκυψε ότι το ΕΥ πρέπει να είναι διαδραστικό, με σαφείς στόχους, να διέπεται από ευκρίνεια και να συνδράμει στη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας. Επίσης, μέσω των ευρημάτων της μελέτης προκύπτει ότι είναι απαραίτητη η διάδραση, ώστε να μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των μαθητών και να μπορεί να υπάρχει ομαδοσυνεργατικότητα, ενώ είναι αναγκαία και η ύπαρξη πολλών πηγών, βίντεο και εικόνων. Σχετικά με την αλληλεπίδραση του εκπαιδευμένου με το Ε.Υ, δεν υπάρχει κάποια προκαθορισμένη σειρά που πρέπει να ακολουθήσει για να αποκτήσει τη νέα γνώση. Ο ίδιος ο εκπαιδευόμενος μπορεί να επιλέξει από ποιο σημείο της ύλης θέλει να ξεκινήσει και να εμπλουτίσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του όπου αυτός κρίνει (Αποστολοπούλου, 2012).

-Ως προς το **2ο ερευνητικό ερώτημα** το οποίο αφορούσε αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε διέπεται από τη μεθοδολογία και τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, κρίθηκε ότι τις πληροί. Συγκεκριμένα, κρίθηκε ότι χρησιμοποιεί την κατάλληλη γλώσσα, είναι εμπλουτισμένο με τις απαιτούμενες πληροφορίες, είναι εύχρηστο και δεν είναι απαραίτητο σε κάποιον να έχει άριστες τεχνολογικές γνώσεις για να πλοηγηθεί σ' αυτό. Επιπλέον, ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται η διδακτική ενότητα της ανάλυσης του

παιδικού ιχνογραφήματος κρίθηκε ότι είναι κατανοητός, ενώ το περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί είναι προσιτό, με πληθώρα πηγών και παραπομπών και μόνο ίσως αρνητικό στοιχείο βάσει των σχολίων των εκπαιδευτικών ότι σε κάποια σημεία το κείμενο είναι αρκετά μεγάλο με αποτέλεσμα να υπάρχει μικρή γραμματοσειρά. Έτσι, βλέπουμε ότι εν γένει ακολουθείται η τυπολογία που είχε δημιουργηθεί από τους West & Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001) σχετικά με το ΕξΑΕ εκπαιδευτικό υλικό, ενώ σχετικά με τα δομικά στοιχεία που πρέπει να το διέπουν, ήτοι να περιλαμβάνονται ο τίτλος, εισαγωγικά στοιχεία, πίνακας περιεχομένων, οδηγός μελέτης, σκοπός, στόχοι καθώς και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία επιδιώκονται (Μανούσου, 2008), τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί ήταν θετικοί.

Επιπλέον, υπάρχουν οδηγίες για τον τρόπο χρήσης του ΕΥ και έτσι τα παιδιά μπορούν εύκολα να περιηγηθούν στο Ε.Υ χωρίς να χρειάζονται ιδιαίτερη καθοδήγηση.

-Σχετικά με το **3^ο ερευνητικό ερώτημα** που αφορά το πώς εφαρμόστηκαν οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε, φαίνεται ότι έχει γίνει συγκερασμός κειμένου, βίντεο και εικόνων ούτως ώστε να παρουσιαστεί με τον κατάλληλο τρόπο το γνωστικό αντικείμενο. Το γεγονός ότι τα παραπάνω μέσα υπάρχουν, εξυπηρετεί πολύ καθώς μπορούν οι μαθητές να αποκτήσουν σφαιρική κατανόηση του αντικείμενου της δημιουργικής απασχόλησης. Επομένως, το ΕΥ υλικό αποτιμήθηκε ως αρκετά ποιοτικό καθώς ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό τις αρχές για τον σχεδιασμό διαδραστικού-πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού που αναφέρονται από τους Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης (2007), με ελάχιστες ενστάσεις να υπάρχουν από μαθητές και εκπαιδευτικούς ως προς τη διάδραση και σχετικά με τον καταμερισμό του κειμένου σε κάποιες διαφάνειες όπου κρίθηκε ότι ήταν αρκετά πυκνό.

-Ως προς το **4^ο ερευνητικό ερώτημα**, το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε ως αρκετά ποιοτικό με βάση τα σχόλια από φοιτητές, συναδέλφους και ειδικούς των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς το ΕΥ για να είναι ποιοτικό πρέπει να κριθεί κατάλληλο για την ομάδα-στόχο στην οποία απευθυνόταν, να θεωρείται ότι αναπτύσσει την κριτική σκέψη και ακολουθεί τις θεωρίες μάθησης πάνω στις οποίες είχε βασιστεί, να ακολουθεί ορθή μεθοδολογία σχεδιασμού, να είναι σαφείς οι μαθησιακοί στόχοι (Μανούσου, 2008) και

το μόνο στοιχείο το οποίο κρίθηκε ως ανεπαρκές είναι ο βαθμός της αλληλεπίδρασης που υπάρχει ανάμεσα στο υλικό και τον μαθητή καθώς δεν υπάρχει κάποιο chat ή forum για άμεση επικοινωνία των εκπαιδευομένων, ενώ επιπλέον δεν βρέθηκε κάποιο σημείο στο οποίο να μπορεί ο μαθητής να θέσει ερωτήσεις.

7.2 Συζήτηση

Τα ευρήματα από την έρευνα που διεξήχθη, τόσο από τις συνεντεύξεις όσο και από την ποσοτική μελέτη, αναδεικνύουν την εξέχουσα θέση που κατέχει το εκπαιδευτικό υλικό για την ΕξΑΕ, καθώς πρόκειται στην ουσία για τον φορέα μάθησης που έχει ο εκπαιδευόμενος (Λιοναράκης, 2005) και την κινητήριου δύναμη για την μαθησιακή διαδικασία (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005). Επιπλέον, το εκπαιδευτικό υλικό παρατηρήθηκε ότι έχει τεχνικά και παιδαγωγικά γνωρίσματα τα οποία αποσκοπούν στην διευκόλυνση και την εμψύχωση των εκπαιδευομένων, στοιχεία απαραίτητα βάσει του Κόκκου (2005). Επίσης, παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν χρωματικές συνθέσεις οι οποίες συντελούν στον να αλληλεπιδρά άνετα ο εκπαιδευόμενος με το ΕΥ, ενώ τα σύμβολα, τα κουμπιά, οι υπερσυνδέσεις, τα περιεχόμενα και τα μετακείμενα συντελούν στην κριτική επεξεργασία όπως αναφέρεται από τους West & Λιοναράκη (2001). Το φιλικό ύφος που έχει το υλικό, η ευχρηστία του, τα γραφικά που χρησιμοποιήθηκαν και η δομή του ΕΥ, συνάδουν με τους τρόπους σχεδιασμού που προτείνονται από τον Mayer (2005), ενώ οι αρχές της Γνωστικής Θεωρίας Πολυμεσικής Μάθησης όπως αναφέρονται στους Χουρδάκης κ.α. (2016) υφίστανται σε μεγάλο βαθμό. Το ΕΥ δημιουργήθηκε με σχεδιασμό ο οποίος διέπεται από ευελιξία, δυναμικότητα και αποσκοπεί στην εξατομικευμένη μάθηση, στοιχεία που αναφέρονται ως απαραίτητα από την Σπανακά (2014) όταν επιθυμεί κάποιος να δημιουργήσει ποιοτικό ΕΥ για την ΕξΑΕ.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι βάσει της άποψης ειδικών και εκπαιδευομένων, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του εκπαιδευτικού υλικού για την ΕξΑΕ και της επίδοσης των παιδιών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, γεγονός το οποίο συνάδει με την μελέτη των Σκουλαρίδου & Μαυροειδή (2016). Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι το εκπαιδευτικό υλικό της συμπληρωματικής ΕξΑΕ έχει πολλά στοιχεία που αναφέρονται ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

στους Ματραλή (1999) και Μπάνου (2001) και εν γένει σχεδιάστηκε ούτως ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις αρχές που διέπουν την ΕξΑΕ.

Τα ευρήματα επιπλέον έρχονται σε συμφωνία με την Cavanaugh (2001) στην μελέτη της οποίας φαίνεται η θετική επίδραση που έχει η ΕξΑΕ στην επίδοση των μαθητών που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όταν αυτή συνδυάζεται με την παραδοσιακή. Έτσι, η προκείμενη μελέτη αναδεικνύει τον ενισχυτικό ρόλο που μπορεί να έχει η συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ και ενδυναμώνει την άποψη ότι μέσω της τεχνολογικά υποβοηθούμενης μάθησης προσφέρονται προς τους μαθητές ευκαιρίες για να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες (Τζιμογιάννης, 2007) αφού μέσω της αλληλεπίδρασης μαθητών και υπολογιστών είναι εφικτό να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό έργο (Herrington & Kervin, 2007).

Φάνηκε επίσης ότι το υλικό το οποίο σχεδιάστηκε, συντελεί θετικά στην αυτορρυθμιζόμενη μάθηση, ενώ επιπλέον συντελεί στην αυτοαξιολόγηση των μαθητών. Μέσω της λειτουργίας προγραμμάτων συμπληρωματικής ΕξΑΕ στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μπορούν οι μαθητές να αισθανθούν ότι η ποιότητα της εκπαίδευσης που τους παρέχεται είναι αρκετά καλή, και για να μπορέσει αυτό να επιτευχθεί, η παρούσα μελέτη έδειξε ότι είναι σημαντικό να προάγεται η ενεργητική μάθηση, κάτι το οποίο συμφωνεί με τους Τζιμογιάννη & Σιόρεντα (2007). Επίσης, ο Αναστασιάδης (2014) ανέδειξε την πεποίθηση των εκπαιδευτικών πως το μέλλον της ΕξΑΕ στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ελπιδοφόρο και είναι εφικτό να παίξει επικουρικό ρόλο προς τη μαθησιακή διαδικασία.

Οι ερευνητές και οι εκπαιδευτικοί έχουν από καιρό αναγνωρίσει τη σημασία της ερμηνείας των οπτικών αφηγήσεων μέσω του ιχνογραφήματος για να αποκτήσουν γνώσεις για τις αντιλήψεις, τα συναισθήματα και τις γνωστικές ικανότητες ενός παιδιού (Hopperstad, 2010).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού υλικού πρέπει να είναι προσαρμόζεται ανάλογα, ώστε να εμπλέκονται τα παιδιά με ολιστικό τρόπο. Η ενσωμάτωση των ζωγραφιών των παιδιών, μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα ισχυρό παιδαγωγικό εργαλείο. Τα οπτικά βοηθήματα όχι μόνο ενισχύουν την κατανόηση αλλά παρέχουν επίσης μια εξατομικευμένη πινελιά, επιτρέποντας στα παιδιά να συνδεθούν με το μαθησιακό περιεχόμενο σε βαθύτερο επίπεδο (Quaglia et al., 2015). Μέσω της ενσωμάτωσης των παιδικών ζωγραφιών στο εκπαιδευτικό υλικό που

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

δημιουργήθηκε, δομείται για τους μαθητές μία γέφυρα μεταξύ του εικονικού και του απτού κόσμου, καλλιεργώντας μια αίσθηση ενεργής συμμετοχής για το μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, τα ιχνογραφήματα που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ποιοτικά δεδομένα, παρέχοντας πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού και την ικανότητά του να τονώνει τη δημιουργικότητα και τη γνωστική ανάπτυξη.

Εν κατακλείδι, βάσει των προαναφερθέντων, τα θετικά στοιχεία του Ε.Υ ήταν περισσότερα από τα αρνητικά και από πλευράς μαθητών και από πλευράς εκπαιδευτικών και ειδικών, συνεπώς η παρούσα μελέτη δείχνει ότι το δημιουργηθέν Ε.Υ για την συμπληρωματική ΕξΑΕ στην ανάλυση του παιδικού ιχνογραφήματος, είχε θετικό πρόσημο. Έτσι, μπορεί να γίνει χρήση του μελλοντικά από εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ούτως ώστε να έχουν οι μαθητές ένα σημαντικό σύμμαχο για τον εμπλουτισμό των γνώσεών τους με ευχάριστο τρόπο. Τέλος, σημαντικό είναι να σημειωθεί πως έπειτα από βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με Ε.Υ που μπορεί να εφαρμοστεί εξ αποστάσεως, βρέθηκε ότι δεν υπάρχουν προηγούμενες έρευνες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μόνο σχετικά εξ αποστάσεως σεμινάρια, και αυτό ήταν και το κενό στο οποίο στηρίχθηκε η εν λόγω έρευνα.

8. Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Η παρούσα διπλωματική εργασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως έναυσμα για την απαρχή της χρήσης της συμπληρωματικής ΕξΑΕ στο μάθημα της δημιουργικής απασχόλησης, καθώς και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα. Το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο δημιουργήθηκε, μπορεί να εμπλουτιστεί ή να τροποποιηθεί καταλλήλως ούτως ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για παιδιά τα οποία προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή προσφύγων, ενώ επιπλέον έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το πως μπορεί να εξελιχθεί το παρόν εκπαιδευτικό υλικό ούτως ώστε να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες.

Οι δυνατότητες που προσφέρει η συμπληρωματική ΕξΑΕ είναι μεγάλες και η παρούσα μελέτη δείχνει ότι μέσω αυτής τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές έχουν ένα ισχυρό εργαλείο που βελτιώνει σημαντικά τη μαθησιακή εμπειρία. Έτσι, κρίνεται αναγκαίο να εξεταστεί μελλοντικά ποιες είναι οι επιπλέον προτάσεις που υπάρχουν για τη δημιουργία υλικού συμπληρωματικής ΕξΑΕ και σε άλλα αντικείμενα, έχοντας ως πρότυπο το παρόν υλικό. Τέλος, θα ήταν πολύ χρήσιμο εάν η δημιουργία υλικού συμπληρωματικής ΕξΑΕ σταδιακά εντασσόταν ως εκπαιδευτικό αντικείμενο σε όλες τις σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες φοιτούν άτομα τα οποία μελλοντικά θα ενταχθούν στον εκπαιδευτικό κλάδο.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Alhabeeb, A., & Rowley, J. (2018). E-learning critical success factors: Comparing perspectives from academic staff and students. *Computers & Education*, 127, 1–12. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.08.007>
- Almelhi, A. (2021). Effectiveness of the ADDIE Model within an E-Learning Environment in Developing Creative Writing in EFL Students. *English Language Teaching*, 14(2), 20. Doi: <https://doi.org/10.5539/elt.v14n2p20>
- Andrea, N., & Beatriz, L. (2023). Teacher Stress During the First Wave of COVID-19 Infections: An Analysis According to Demographic and Labor Variables. *European Journal of Psychology and Educational Research*, 6 (1), 33-44
- Bachner, J. (2014). Challenges and solutions when designing and teaching online courses. *Cases on Critical and Qualitative Perspectives in Online Higher Education*, 24–43. Doi: <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-5051-0.ch002>
- Biagetti, M. T., Gedutis, A., & Ma, L. (2020). Ethical theories in research evaluation: an exploratory. *Scholarly assessment reports*, 2(1), 1-9. Doi: 10.29024/sar.19
- Bishop, J., & Verleger, M. A. (2013, June), The Flipped Classroom: A Survey of the Research Paper presented at 2013 ASEE Annual Conference & Exposition, Atlanta, Georgia. 10.18260/1-2—22585. Retrieved October 10, 2023 from: <https://peer.asee.org/the-flipped-classroom-a-survey-of-the-research>
- Black, L. M. (2013). A history of scholarship. In *Handbook of distance education* (pp. 21-38). New York, NY: Routledge

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Brooks, M. (2005). Drawing as a Unique Mental Development Tool for Young Children: Interpersonal and Intrapersonal Dialogues. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 6 (1), 80–91. Doi: <https://doi.org/10.2304/ciec.2005.6.1.11>
- Cavanaugh, C. S. (2001). The effectiveness of interactive distance education technologies in K-12 learning: A meta-analysis. *International Journal of Educational Telecommunications*, 7(1), 73-88. Retrieved August 21, 2023 from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED430547.pdf>
- Chaudry, M., & Rahman, F. (2010). A Critical Review of Instructional Design Process of Distance Learning System. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 11(3), 193–205. Retrieved October 11, 2023 from: https://www.researchgate.net/publication/45363287_A_critical_review_of_instructional_design_process_of_distance_learning_system
- Chen, I. (2011). Instructional Design Methodologies. In *Information Resources Management Association (Ed.), Instructional Design: Concepts, Methodologies, Tools and Applications* (pp. 80–94), chapter 8. Hershey, PA: IGI Global. Doi: <http://doi.org/10.4018/978-1-60960-503-2.ch108>
- Cherney, I. D., Seiwert, C. S., Dickey, T. M., & Flichtbeil, J. D. (2006). Children's drawings: A mirror to their minds. *Educational Psychology*, 26 (1), 127–142. Doi: <https://doi.org/10.1080/01443410500344167>
- Daniel, B., K. (2010). Handbook of Research on Methods and Techniques for Studying Virtual Communities: Paradigms and Phenomena Volume I. (pp. 8-9). Hershey, PA: IGI Global
- Ehrlén, K. (2009). Drawings as Representations of Children's Conceptions. *International Journal of Science Education*, 31 (1), 41-57, Doi: [10.1080/09500690701630455](https://doi.org/10.1080/09500690701630455)

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Giannouli, V., Sarris, D., & Papadopoulou, M. (2021). Distance Education in the Pandemic Era: The Views of Greek General and Special Education Teachers of Secondary Education Regarding Readiness, Challenges and the Post- Covid Educational Practices. *European Journal of Special Education Research*, 7(4), 169–194. Doi: <https://doi.org/10.46827/ejse.v7i4.4050>
- Herrington, J., & Kervin, L. (2007). Authentic learning supported by technology: Ten suggestions and cases of integration in classrooms. *Educational Media International*, 44(3), 219-236
- Hershkovitz, A., Daniel, E., Klein, Y., & Shacham, M. (2023). Technology integration in emergency remote teaching: Teachers' self-efficacy and sense of success. *Education and Information Technologies*. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11688-7>
- Holmberg, B. (1989). *Theory and practice of distance education* (pp. 2-3). London: Routledge
- Hopperstad, M. H. (2010). Studying meaning in children's drawings. *Journal of Early Childhood Literacy*, 10 (4), 430-452. Doi: [10.1177/1468798410383251](https://doi.org/10.1177/1468798410383251)
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational researcher*, 33 (7), 14-26. Doi: <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Kebritchi, M., Lipschuetz, A., & Santiago, L. (2017). Issues and challenges for teaching successful online courses in Higher Education. *Journal of Educational Technology Systems*, 46(1), 4–29. Doi: <https://doi.org/10.1177/0047239516661713>
- Keegan, D. J. (1980). On defining distance education. *Distance education*, 1 (1), 13-36
- Keegan, D. (2013). *Foundations of Distance Education*. London: Routledge

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Kemp, N. & Grieve, R. (2014). Face-to-face or Face-To-Screen? Undergraduates' Opinions and Test Performance in Classroom vs. Online Learning. *Frontiers in Psychology*, 5, 1278. Doi: 10.3389/fpsyg.2014.01278
- Khadjooi, K., Rostami, K., & Ishaq, S. (2011). How to use Gagne's model of instructional design in teaching psychomotor skills. *Gastroenterology and hepatology from bed to bench*, 4(3), 116–119
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2002). Colour as a semiotic mode: notes for a grammar of colour. *Visual communication*, 1(3), 343-368
- Mayer, R. E. (2005). Cognitive theory of multimedia learning. In R.E. Mayer (Ed.), *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning* (pp. 47-65). New York: Cambridge University Press
- Mayer, R.E. (2021). *Cognitive Theory of Multimedia Learning*. The Cambridge Handbook of Multimedia Learning
- Megalou, E., Gkamas, V., Papadimitriou, S., Paraskevas, M., & Kaklamanis, C. (2016). Open Educational Practices: Motivating Teachers to Use and Reuse Open Educational Resources. END 2016 International Conference on Education and New Developments. Ljubljana, Slovenia. Retrieved October 14, 2023 https://www.researchgate.net/publication/308793862_Open_Educational_Practices_Motivating_Teachers_To_Use_And_Reuse_Open_Educational_Resources
- Moore, M., & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning* (pp. 79- 93). Cengage Learning. Doi: 10.1080/00131911.2020.1766204
- Odunaike, S., Olugbara, O., & Ojo, S. (2013). E-learning Implementation Critical Success Factors. In International MultiConference of Engineers and Computer Scientists. Hong Kong: IMECS

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Pahl, K. (1999). *Transformations: Children's meaning making in a nursery* (pp. 30-51). Staffordshire: Trentham Books
- Papazis, F., Avramidis, E., & Bacopoulou, F. (2022). Greek teachers' resilience levels during the COVID-19 pandemic lockdown and its association with attitudes towards emergency remote teaching and perceived stress. *Psychology in the schools*, 10.1002/pits.22709. Advance online publication. Doi: <https://doi.org/10.1002/pits.22709>
- Papazoglou, T., & Kostas, A. (2022).). School Units and Emergency Remote Teaching: The Case of a Public Primary School in Greece during Covid-19 Lockdown / Η Σχολική Μονάδα κατά την Επείγουσα Διαδικτυακή Εκπαίδευση: Μελέτη Περίπτωσης του Δημοτικού Σχολείου Καλάμου Αττικής. *European Journal of Open Education and E-Learning Studies*, 7(1), 46–75. Doi: <https://doi.org/10.46827/ejoe.v7i1.4144>
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood* (pp. 29-42). New York: Norton
- Pukkaew, C. (2013). Assessment of the effectiveness of internet-based distance learning through the VClass e-Education platform. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(4). Doi: <https://doi.org/10.19173/irrodl.v14i4.1436>
- Quaglia, R., Longobardi, C., Iotti, N. O., & Prino, L. E. (2015). A new theory on children's drawings: Analyzing the role of emotion and movement in graphical development. *Infant Behavior and Development*, 39, 81–91. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2015.02.009>
- Race, P. (1999). *Το Εγχειρίδιο της ανοικτής Εκπαίδευσης*. (μετ. Ε. Ζέη). Αθήνα : Μεταίχμιο
- Schmid, R. F., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Tamim, R. M., Abrami, P. C., Surkes, M. A., ... & Woods, J. (2014). The effects of technology use in postsecondary education: A

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

meta-analysis of classroom applications. *Computers & Education*, 72, 271-291. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.11.002>

Simonson, M., & Seepersaud, D. (2019). Annual Proceedings of Selected Papers on the Practice of Educational Communications and Technology Presented at the Annual Convention of the Association for Educational Communications and Technology (42nd, Las Vegas, Nevada, 2019). Volume 2. *Association for Educational Communications and Technology*

Smith, J. D. (2012). *Semi-Structured Interviewing and Qualitative Analysis*. In SAGE Publications Ltd eBooks (pp. 10–26). Doi: <https://doi.org/10.4135/9781446221792.n2>

Tamoutseli, N., & Polyzou, E. (2010). Using drawings to assess children's perceptions of schoolyard environment: a case study of a primary school in Drama, Greece. In *Proceedings of the 7th WSEAS International Conference on Engineering Education* (pp. 54–57). Corfu, Greece; World Scientific and Engineering Academy and Society (WSEAS). Doi: 10.5555/1864181.1864195

UNICEF (2020). COVID-19 response: Considerations for Children and Adults with Disabilities. Available at: <https://www.unicef.org/documents/covid-19considerations-children-and-adults-disabilities>

Zhang, Z., Wang, B., Yang, H. H., Chen, Z., Gao, W., & Liu, Z. (2022). Assessing quality of online learning platforms for in-service teachers' professional development: The development and application of an instrument. *Frontiers in Psychology*, 13, 1–11. Doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.998196>

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Ελληνόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές

Αγγελάκος, Κ. (2020). Αλήθειες για την πρόσφατη “Διδασκαλία από απόσταση”. *Νέα Παιδεία*, , 4, 174. Διαθέσιμο στο: neapaideia-glossa.gr/articles/4/

Αναστασιάδης Π. (2008): Ζητήματα παιδαγωγικού σχεδιασμού για τη Διδακτική Αξιοποίηση της Διαδραστικής Τηλεδιάσκεψης σε Περιβάλλον Μικτής-Πολυμορφικής-Μάθησης. Στο Αναστασιάδης Π. (Επιμ.): *Η Τηλεδιάσκεψη στην υπηρεσία της Διεύθυνσης Μάθησης και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. (σελ. 17-91). Αθήνα: Gutenberg

Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10 (1), 5-32. Doi: <https://doi.org/10.12681/jode.9809>

Αποστολοπούλου, Δ. (2012). Οι θεωρίες μάθησης και η ενσωμάτωσή τους στο εκπαιδευτικό λογισμικό. Πάτρα. Ανακτημένο στις 10/6/2023 από το δικτυακό τόπο: <http://nemertes.lis.upatras.gr>

Βαλασίδου Α. & Σαγιά Α. (2009). Η παιδική ζωγραφιά ως διαγνωστικό μέσο της συναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού. *Επιστημονικό Βήμα*, (11), 129-141

Βασάλα, Π. (2005). *Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση*, στο: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2005), «*Σπουδές στην Εκπαίδευση για τη Θεματική Ενότητα Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*». ΕΑΠ, Πάτρα

Βασάλα, Π., Μαυροειδής, Η., Λιοναράκης, Α. & Χατζηπλή, Π. (2005). Οι ασκήσεις/δραστηριότητες στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μια έρευνα με προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς σπουδαστές του ΕΑΠ, *Πρακτικά 3 ου ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»*: Διπλωματική Εργασία

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Διεθνούς Συνέδριου για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. (σελ. 109-123).
11-13 Νοεμβρίου. Πάτρα: ΕΑΠ - ΕΔΑΕ

Γιαγιάκου, Ε. (2023). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού τους έργου στην περίοδο της πανδημίας COVID-19.* Διπλωματική διατριβή Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης. Retrieved May 2, 2023, from: https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15777/1/GiagiakouE_2023.pdf

Γκιμίσης, Β. & Αποστολάκης, Α. (2011). Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη Βόρεια Αμερική. Το παράδειγμα των ΗΠΑ και του Καναδά. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 6, σσ. 231-241. Διαθέσιμο στο: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/733>

Γκιόσος, Ι., & Κουτσούμπα, Μ. (2005). Θεωρητικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού στην ΑεξΑΕ. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές* (σσ. 39-52). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Creswell, J. (2016). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση, Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας* (μετ. Ν. Κουβαράκου). Αθήνα: Ίων.

Crotti E. & Magni A. (2003) «*Πώς ερμηνεύουμε τα παιδικά σχέδια;*» (σσ. 47). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη

Καμπύλης, Ν. (2017). Εφαρμογή και αξιολόγηση του μαθήματος με τίτλο «Μαθαίνω πως να μαθαίνω να αθλούμαι» που υλοποιήθηκε με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας στο πλαίσιο ενός ομίλου αριστείας στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13 (1), σσ. 38-53. Doi: <https://doi.org/10.12681/jode.13911>

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Καραλής, Θ. (2005). *Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων* (σσ. 25-38). Τόμος Δ: *Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Πάτρα: ΕΑΠ
- Καρούλης, Α. (2007). *Ανοικτή και από απόσταση εκπαίδευση: από τη θεωρία στην εφαρμογή* (σσ. 68-95). Θεσσαλονίκη: Τζιόλα
- Κελεκίδου, Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. *Διεθνές συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9, 168-184
- Κόκκος, Α. (2005). *Μεθοδολογία εκπαίδευσης ενηλίκων: Θεωρητικό πλαίσιο και προϋποθέσεις μάθησης* (σσ. 45-57). Τόμος Α. *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα*
- Κουλούρη - Αντωνοπούλου, Α. (2005). *Εικαστικά απεικασματα της μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο*. Στο Ο. Κωνσταντινίδου-Σέμογλου (Επιμ.), *Εικόνα και Παιδί* (365-373). Θεσσαλονίκη: Cannot not design
- Κρότι, Ε., & Μάνι, Α. (2003). *Πώς να ερμηνεύσουμε τα παιδικά σχέδια*. Αθήνα: Καστανιώτη
- Κυριακίδου, Γ. (2022). *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Μελέτη απόψεων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κατά την περίοδο Covid-19 στην Ελλάδα*. Διπλωματική διατριβή Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης . Retrieved May 1, 2023, from: https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15447/1/KyriakidouG_2022.pdf
- Λιοναράκης, Α. (2001). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Απόψεις και προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση* (σσ. 31-50). Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές εφαρμογές*, σελ. 13-38. ΕΑΠ
- Μανούσου, Ε. (2008). *Προδιαγραφές παιδαγωγικού πλαισίου για την εφαρμογή πολυμορφικής, συμπληρωματικής εξ αποστάσεως περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε μαθητές πρωτοβάθμιας, ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας* (Doctoral dissertation, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών).
Doi:10.12681/eadd/15961
- Ματραλής, Χ., (1999β). Προδιαγραφές του έντυπου υλικού στην εκπαίδευση από απόσταση. Στο: Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης, Χ. Ματραλής, & Χ. Παναγιωτακόπουλος, *Ανοιχτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Το Εκπαιδευτικό Υλικό και οι Νέες Τεχνολογίες*. Τόμος Γ. (σελ. 37-45). Πάτρα: ΕΑΠ
- Μαυράκης , Χ. (2018). Η χρήση του παιδικού ιχνογραφήματος ως ψυχοδιαγνωστικό εργαλείο προσέγγισης της ψυχολογίας παιδιών & εφήβων. *8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης* , 8. Doi: <https://doi.org/10.12681/edusc.2715>
- Μπάνου, Α. (2001). Ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ζητήματα ορολογίας και μεθοδολογίας. Στο: Λιοναράκης Α (επιμ.) *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοιχτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Αθήνα: Προπομπός
- Μπέλλας, Θ. (2000). *Το ιχνογράφημα του παιδιού* (σσ. 39- 60). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Μπέλλας, Θ. (2000). *Το ιχνογράφημα του παιδιού ως μέσο και αντικείμενο έρευνας στα χέρια του εκπαιδευτικού* (σσ. 55-78). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Σκουλαρίδου, Ε., & Μαυροειδής, Η. (2016). Συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση μαθησιακών αντικειμένων από το Πανελλήνιο Αποθετήριο ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»: .Διπλωματική Εργασία

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Μαθησιακών Αντικειμένων – Φωτόδεντρο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 12(2), 56-72

Σοφός, Α., & Kron, F. W. (2010). *Αποδοτική Διδασκαλία με νέα Μέσα. Από τα πρωτογενή και προσωπικά στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα* (σσ. 63-99). Αθήνα: Γρηγόρης

Σπανακά, Α. (2014). Η εργαλειοθήκη ενός δημιουργού/σχεδιαστή εκπαιδευτικού υλικού. Στο Α Λιοναράκης (Επιμ.), *Καινοτόμες Διδακτικές Τεχνικές - Γραπτός Επιστημονικός Λόγος* (σσ. 91- 105). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Σπαντιδάκης, Ι., & Αναστασιάδης, Π. (2007). Ζητήματα Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού σε Υπερμεσικά Περιβάλλοντα Μάθησης με έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, τ. Α΄, εκδόσεις Προπομπός*

Τζανή, Μ. (2005). Σημειώσεις για το Μάθημα «Μεθοδολογία Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών». Ανακτήθηκε από: <http://benl.primedu.uoa.gr/database1/method.pdf>

Τζιμογιάννης, Α. (2007). Το παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης των ΤΠΕ ως εργαλείο κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο: Κουλαϊδής Β. (επιμ.) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ. 355-374). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ

Τζιμογιάννης Α. & Σιόρεντα Α. (2007). Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο: Κουλαϊδής Β. (επιμ.) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ. 355-374). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Τσάμη Α. (2017). *Η συμβολή των εικαστικών τεχνών στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη παιδιών προσχολικής ηλικίας* (σσ. 41-73). Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Φεσάκης, Γ. (2019). *Εισαγωγή στις εφαρμογές των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Από τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Ψηφιακή Ικανότητα και την Υπολογιστική Σκέψη* (σσ. 30- 54). Αθήνα: Gutenberg

Χουρδάκης, Α., Σπαντιδάκης, Ι., Πολύζου, Α., Βασαρμίδου, Δ., & Καρβούνης, Λ. (2013). Το Ηλεκτρονικό Περιβάλλον Μάθησης της Ιστορίας του Συνδυαστικού Δυναμικού Μοντέλου Γλωσσικής Μάθησης (ΣΔΜΓΜ) του ΕΔΙΑΜΜΕ. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(4Α). Ανακτήθηκε στις 11/08/2023, από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/716/728>

Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο Ποιοτικής Μελέτης»

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Ο Υπεύθυνος Έρευνας: «Κοθρά Γεωργία»

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ).

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

A. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

B.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

(e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

(e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

(e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπειριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπειριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπειριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ζ.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)

1

2

3

4

5

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. [\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). [\(Αρχή της Τροπικότητας\)](#)

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. [\(Αρχή της Συνοχής\)](#)

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

1 2 3 4
5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. [\(Αρχή της Φωνής\)](#)

1 2 3 4
5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. [\(Αρχή της Εικόνας\)](#)

1 2 3 4
5
όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ
Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά. [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

1 2 3 4
5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της Εξ.ΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Παράρτημα Β: «Ερωτηματολόγιο Ποσοτικής Μελέτης»

Ερωτηματολόγιο Μαθητών

1. Φύλο

- A. Αγόρι
- B. Κορίτσι

A. Οργάνωση Εκπαιδευτικού Υλικού (ΕΥ)

A.1 Το εκπαιδευτικό υλικό είναι χωρισμένο σε ενότητες με τρόπο κατανοητό

- 1. Διαφωνώ απολύτως
- 2. Διαφωνώ
- 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- 4. Συμφωνώ
- 5. Συμφωνώ απολύτως

A.2 Η ύλη είναι διαχωρισμένη σε μικρές ενότητες για να μην είναι κουραστική

- 1. Διαφωνώ απολύτως
- 2. Διαφωνώ
- 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- 4. Συμφωνώ
- 5. Συμφωνώ απολύτως

A.3 Είναι εύκολη η περιήγηση μεταξύ των εννοιών

- 1. Διαφωνώ απολύτως
- 2. Διαφωνώ
- 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- 4. Συμφωνώ
- 5. Συμφωνώ απολύτως

A.4 Υπάρχουν σαφείς διατυπώσεις του σκοπού και των στόχων της κάθε ενότητας

- 1. Διαφωνώ απολύτως
- 2. Διαφωνώ
- 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- 4. Συμφωνώ
- 5. Συμφωνώ απολύτως

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

B. Χρηστικότητα της πλατφόρμας για την συμπληρωματική ΕξΑΕ

B.1 Ήταν εύκολη σε γενικές γραμμές η χρήση της πλατφόρμας

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

B.2 Το πρόγραμμα λειτουργούσε ομαλά και χωρίς καθυστερήσεις

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

B.3 Η πλατφόρμα ήταν φιλική προς το χρήστη

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ. Κατανόηση του Εκπαιδευτικού Υλικού

Γ.1 Το ΕΥ ήταν δομημένο με τρόπο κατανοητό

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.2 Το ΕΥ βοήθησε στο να κατανοηθεί πλήρως το αντικείμενο που διδάχθηκε

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.3 Οι εικόνες και τα χρώματα που χρησιμοποιήθηκαν βοήθησαν στο να κατανοήσω καλύτερα τις έννοιες κάθε ενότητας

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.4 Το ΕΥ περιείχε μόνο κείμενο

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.5 Το ΕΥ περιείχε μόνο εικόνες

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.6 Το ΕΥ περιείχε μόνο βίντεο

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.7 Το ΕΥ περιείχε κείμενο και εικόνες

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.8 Το ΕΥ περιείχε κείμενο και βίντεο

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.9 Το ΕΥ περιείχε κείμενο, εικόνες και βίντεο

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»: Διπλωματική Εργασία

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.10 Το ύφος γραφής του ΕΥ ήταν φιλικό προς το χρήστη και χρησιμοποιήθηκε απλή γλώσσα

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.11 Οι πληροφορίες που παρέχονταν στο ΕΥ πετύχαν στο να εκπληρωθούν οι αρχικοί στόχοι που είχαν τεθεί σε κάθε ενότητα

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Γ.12 Το ΕΥ είναι σχεδιασμένο βάσει των αναγκών του μαθητή και ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Δ. Εκπαιδευτικό υλικό και αλληλεπίδραση

Δ.1 Το ΕΥ έχει δραστηριότητες όπου περιλαμβάνουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ συμμαθητών

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

Δ.2 Στο ΕΥ δίνεται η δυνατότητα να διατυπωθούν ερωτήσεις από τους μαθητές

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Δ.3 Κάθε μαθητής μπορεί να προσαρμόσει το ΕΥ στις δικές του ιδιαιτερότητες

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Ε. Εκπαιδευτικό Υλικό και Αναστοχασμός – Αυτοαξιολόγηση

Ε1. Το ΕΥ δίνει τη δυνατότητα για αυτοαξιολόγηση

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Ε.2 Μέσω του ΕΥ επιδιώκεται ο αναστοχασμός και η αποτίμηση του τι διδάχτηκε

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Ε.3 Τα δεδομένα του ΕΥ επιδιώκεται να συσχετιστούν με τη δική μας πραγματικότητα

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Κοθρά Γεωργία, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της δημιουργικής απασχόλησης : Ανάλυση παιδικού ιχνογραφήματος ».

E.4 Μέσω του ΕΥ ενισχύεται η κριτική σκέψη

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z. Εκπαιδευτικό Υλικό και Πολυμεσική Μάθηση

Z.1. Στο ΕΥ συνδυάζεται κείμενο και εικόνα για να παρουσιαστεί το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.2 Στο ΕΥ υπάρχουν αφηγηματικά στοιχεία (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, κ.ά.).(Αρχή της Τροπικότητας)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.3 Στο ΕΥ συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) που δεν είναι σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο.(Αρχή της Συνοχής)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.4 Το ΕΥ είναι γραμμένο σε φιλική γλώσσα προς τον μαθητή (Αρχή της Προσωποποίησης)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.5 Υπάρχει χρήση του β ενικού προσώπου στο ΕΥ (Αρχή της Προσωποποίησης)
ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

(e-Learning)»: .Διπλωματική Εργασία

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.6 Το ΕΥ περιλαμβάνει ηχητική παρουσίαση φιλική προς το μαθητή (Αρχή της Φωνής)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.7 Το ΕΥ περιλαμβάνει έναν φιλικό χαρακτήρα (avatar) για την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας (Αρχή της Εικόνας)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.8 Γίνεται τμηματική παρουσίαση στο ΕΥ του γνωστικού αντικειμένου (Αρχή της Κατάτμησης)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως

Z.9 Το ΕΥ περιλαμβάνει εισαγωγικές δραστηριότητες για να γίνει πιο κατανοητή η μελέτη του γνωστικού αντικειμένου.(Αρχή της Προπαίδευσης)

1. Διαφωνώ απολύτως
2. Διαφωνώ
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Συμφωνώ
5. Συμφωνώ απολύτως